

1991ko abenduak 29 — 1.367 - 1.368. zenbakia — 225 pezeta (BEZ barne) / 13 libera

ARGIA

Balda Jai-Alai,
zesta-punta
amerikar erara

Euskararen iraultza
herrietan

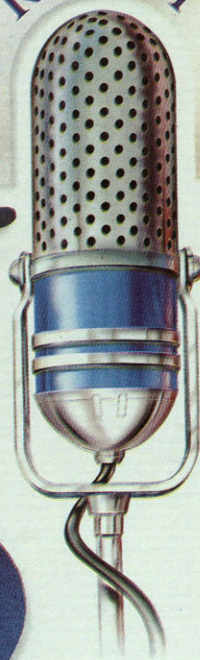
Izaskun Rekalde,
errefuxiatuen ahotsa

AGOTAK:
MITOAREN BUKAERA

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

eg n

F.M. 103.0

Tfno. (943) 55 47 70

Bokarta, non sartu haiz?

ASPERKERIAK gidaturik, ARGIAko aurreko aleak begiratzen hasi nintzen ea zerbait interesgarri topatzen nuen; eta honetan nengoela, hara nor aurkitu duan: *Bokarta*, antzinako laguna!

Orduan birgogoratzen hasi nintzen aspaldiko une eder horiek; zenbat farre eta algar Bokartarekin, zein une alaiak bera eta Superertzainarekin... Zelako istorio estranbotikoak! Gustatuko litzaidake Bokartaren istorio gehiago irakurtzea eta hauek, aurrekoekin egin dudana bezala, logelako paretetan itsatsiko nituzke.

Ea Bokarta abentura berriekin etortzen zaigun. Hala izan dadila.

Joni. Bokarta Fan Klub (Leioa)

Jaiotzen jaitsiera eta euskaldunen kopurua

Dirudienez, batzuek kezkatzen hasiak dira jaiotzen

urripenak Euskal Herriaren etorkizunerako planteiatzen duen *arazoa* dela eta. Diotenez, euskal nortasuna, galtzear izango dugu laister; politika natalista beharrezkoa omen da prozesu honi aurre egiteko aipatzen dute nagusiki. Bertakoen eskasiarekin batera, etorkinen eragin sozial zein kulturalaz oharertzen dute, Europa aberatsa aspalditxotik arduratzen duen fenomeno bait da hau. Demografian insistitzeak badu, nolahi ere, halako usain atzerakoi eta arrazista; herrien etorkizunean badira beste faktore batzuek benetan garrantzitsuak, borondate politikoa, adibidez.

Neri okasio aparta iruditzen zait, amatasunaren balorazioa (behingoz!) eta, haurren hazkuntza zein hezkuntza, konpromezu sozialaren premia aipatzeko. Neurrien artean: etxe-koandre zein ama *langilearen* estatusa, haurtzaindegia eta gainerako gizarte zerbitzuak, lanerako erraztasunak aita-amentzat, pentsamoldearen aldaketa etxekolanei dagokienez... Laguntza ekonomikoei uko egin gabe, *pribatuaren* an-

tolamenduari begiratu nioke orokorrean; ama, aita eta haurren bizimoduaz arduratuko nintzateke. *Baby-boomaren* kontrako prozesuak eragindako kezkek honetan lagunduko balute, ederki.

Feminismoak saltu duen bezala, emakumezkoen gorputza interes politikoen zein ekonomikoen menpe erabili ohi da historikoki, emakumearen ongi izateari ezer gutxi begiratu zaiolarik.

Hirugarren Munduko zenbait emakume borondatez kontra esterilizatzen den bitartean, Mendebaldeko batzuek teknologia sofistikatu eta agresiboen bidez iristen dira ama izatera; hainbat ume miseria gorrian hiltzen den bitartean, europarrak gutxiegi izango ote diren kezkatu. Eta amatasun askea ez da oraindik guztientzat errealitatea. Neri, feministaz gainera euskaltzale, biharko Euskal Herri euskaldun eta feminista axola zait; zenbat eta zein jatorrikoak ez askorik.

Agurtzane Juanena (Donostia)

Emakunde aztergai

BADIRA dagoeneko hainbat ale Eusko Jaurlaritzak eraturako erakunde honek izen bereko aldiakaria kaleratzen duela. Eta hainbat balorazio egin nahi nuke. Hasteko, izugarritzko dirutza gastatzen ari da gurea gero eta gutxiago den jaurlaritza hau eta emaitzak ez dira oso onak: emakumea mundu osoko erasoaren hartzaile gisa ageri da, peertsonalitate gabe eta oso ikuspegi matxistatik begiratu, batez ere emakume femeninoen gettoa osatzen ari direlako. Honi aurre egiteko, oso interesgarria derizkiot, urte askotan emakumeen aldeko borrokan ari diren taldeei, ale bakoitzean sail finkoa emateari. Beharrezkoa baita ere ikuspuntuak konparatzeko, libre izateko. Eta gainera, egungo horretan mantenduz gastatzen den alferrikako dirua talka horien beren artean banatzea ez legoke gaizki. Emakumeek eskertuko lukete.

Miren Hernandorena (Arantzaz)

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK .....

..... TEL .....

HELBIDEA .....

HERRIALDEA ..... K.P .....

BANKU EDO AURREZKI KUTXA .....

SUKURTZALA .....

KONTUAREN ZENBAKIA .....

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA

9.750 pezeta

IPAR EUSKAL HERRIA

640 libera

ESTATU ESPAINIARRA

9.750 pezeta

BESTE ATZERRIAK

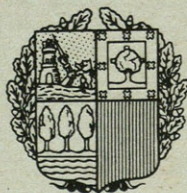
12.800 pezeta

AIREZ

20.200 pezeta

- 6.** Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
- 8.** Euskal Herria, Maastricht eta gero. MYRIAM GARTZIA.
- 12.** Politika ttantaka.
- 14.** Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 16.** 12 urtez iraun duen gerra zibila amaitzear El Salvadorren. Bake bideetan. MYRIAM GARTZIA.
- 18.** Jesús Valencia, Askapenako kidea: «Palestinarrei garairik txarrean negoziatzea egokitu zaie». XABIER LETONA.
- 20.** Nazioartea ttantaka.
- 22.** Agotak: mitoaren amaiera. FERMIN URIZ.
- 26.** Kinielen sistema erabiliko da Carmelo Balda pilotalekuan, lehen aldiz Euskadin. Balda Jai-Alai, amerikar erara. AMAGOIA IBAN.
- 30.** Izaskun Rekalde: «Presoen eta Euskadiren egoera bere orokortasunean aldatuko da negoziazioaren bitartez bakarrik». IXABEL ETXEBERRIA.
- 35.** LEHIAKETA: Urteberrian bira.
- 44.** Euskararen iraultza herrietan. XABIER LETONA.
- 48.** Kultur kronika. JOSU LANDA.
- 50.** Anjel Lertxundi lan berriaren gainean mintzatu zaigu. Nobelaren barne koherentziaren bila. RITXI LIZARTZA.
- 52.** Urtarrilaren 5ean egingo zaio omenaldia Baigorriin. Emile Larre, bertsolaritzaren aldeko langile nekazina. JOXI GOIKOETXEA.
- 56.** Elkar-ek Irigoien anaien disko berria plazaratu du. Kantua eta irri egiteko gogoia aktualitateko gertakarien ildotik. PATXI SARRIEGI.
- 58.** Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
- 60.** Kultura ttantaka.
- 62.** Astegiroa.
- 71.** TXT.
- 74.** Emakumea eta ekologia. KRISTINA GIL

Eusko Jaurilaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

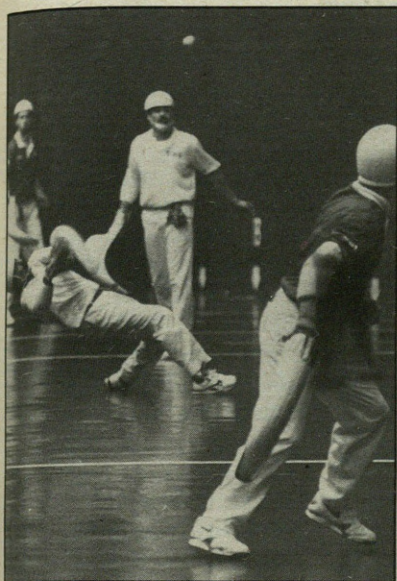

AGOTAK: Ile horiska, begi argiak, belarri txikiak... Etnia berezia omen zen agotena. Belaunaldiz belaunaldi baztertuak Euskal Herrian, Arizkuneko Bozate auzoan kokatzen dute arraza honen azken aztarna kondairek. Baina kondaira hutsa ote? Zergatik izan ziren mesprezatuak euskal gizartean? Geratzen al da oraindik agoten ondorengorik Nafarroako herri txiki horretan? Bertaraino joan da ARGIA galdera hauen erantzuna aurkitu asmoz./**22**

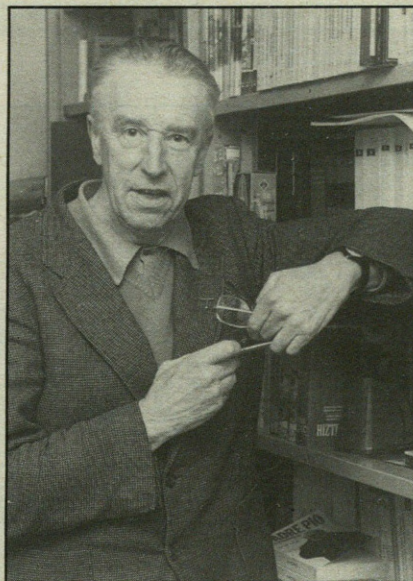

EUSKAL HERRIA EUROPAN: Maastrichteko gailurrak zenbait ondorio ekarriko ditu Euskal Herrira, bertan erabaki bait dira Erregioen Batzordearen zereginak. Alderdi politiko abertzaleek kaleratu dituzte lehendabiziko erantzunak batzorde honek izango duen izaera kontsultiboa dela eta. Bestetik, batzordeko ordezkarien aukeraketa estatuburuaren esku utzi du EKK. Ez da oso europar etorkizun oparorik ikusten Euskal Herriarentzat./**8**

PILOTA: Carmelo Balda pilotalekua enpresa berri baten eskuetara pasatu da. Antxon Lujanbio eta Juan Armendarizen gidaritzapean, Balda Jai-Alai enpresa profesionalak zesta-puntara zuzenduko du frontoi hau. Baina ez da frontoi arrunta izango, koadro eta kiniela sistema erabiliko bait du, lehen aldiz Euskal Herrian. Apostua eta kalitatezko ikuskizuna nahastuz, Amerikako pilotalekuen eredua jarraituko dute. **/26**

BERTSOLARITZA: Emile Larre, euskaltzaina eta «Herria» aldizkariko zuzendaria, urtarilaren 5ean omenduko dute Baigorri eta Irisarrin, bertsolaritza alde egin duen lanarengatik. Omenaldia, Euskal Kultur Erakundearen laguntzaz, Ipar Euskal Herriko Bertsolarien Lagunak elkarteak antolatu dio urte askotan epaimahaikide izan den eta Ipar Euskal Herrian izan diren lehenengo bertso txapelketen antolatzaileari. **/52**

IZASKUN REKALDE: Santiago Arrospideren emaztea, urte asko daramatza emakume honek Ipar Euskal Herriko bizitzaren errefuxiatu politiko bezala. Duela gutxi atxilotu zuten, baita askatu ere. Baina 1987an Iparraldean egin zen sarekada batean ateratako argazkiagatik egin ezaguna Euskadi osoan. Oroitzapen asko, erraztasun gutxi eta euskal errefuxiatuen egoeraren ezaguera handia. Hauek dira emakumen honek azaltzen dituen ezaugarriak erdiko elkar hizketan. **/30**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarra.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam García, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak, 20160 Lasarte-Oria, 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Abokatuaren, senideen eta lekukoen azalpenak bezain adierazgarriak dira erakutsi zituzten erropak. UPNko gaztediak, kritikak kontainerrak erretzen dituzten «terrorista urbanoi» bakarrik luzatu badizkie ere, arrazonomendu bera erabilita, ez ziren horiek Iruñean bildu ziren «terrorista» bakarrik. Gertatutakoak argitzeko diligentsiak hasita daude. Senideak akusazio partikular moduan jo dute epailearengana. Bitartean, Mikel Iribarrenen egoera oso larria da. Hark terrorismo urbanoaz zer esanik izango du ongi jartzen denean.

Hauteskunde kanpainen bezala

BADUTE, zorioneko 1992 urte honen atarian, politikariek elkarri zer bota. Ez dira Eguberrietako estiloan ari prezisamente. Hauteskunde kanpaina baten baitan baleude bezala. Ez dira, behinik behin, Eguberrietako itxurazko estiloan ari.

Egunotan hain nabarmena den kontsumismoaren ordeztu aurrekontuen murrizteak plazaratu dituzte.

Familia elkartzeari dagokionez, batzuk behintzat, etxera ezta arrimazterik ere ez dute izango, Ajuria Eneako Paktuak esperantza izpirik eskasena ere kendu bait die, aurtengoan behintzat. Herrera de la Manchako gartzelan dauden presoek izan lezakete, izatez gero, 'zortea', nola-bait esatearren. Jendea pilaka saiatuko bait da, besterik ez bada, hurbiltzen. Eta hurbiltasuna; horrelako

kasuetan, bertan izatea bezala izan liteke.

Jose Amedo eta Michel Domínguez 108 urteko gartzela zigorra dutenak, baina dentistanera edo alaba bisitatzeraz joateko erabat libre diren bakarrik, horietxek izango dute komatxorik gabeko zortea.

JUAN Cruz Alli Nafarroako lehendakariak Iruñeko gartzela zahartuxe dagoela eta berri bat beharko litzaitekeela adierazi du. Allik eta Ricardo

de Leon bere gobernuako Ongizate Sozialeko kontseilariak, Nafarroako preso guztiak Nafarroan nahi dituzte. Hala behar du, baldin eta haien erreintertzio sozialerako politikak aurrera egingo badu.

Oraingoan ere epelak adituko ditu Nafarroako lehendakariak. Lau haitzetara, mundu guztiak entzuteko moduan —azken aldi honetan ohi duten bezala— edo txutxumutxuka belarrira, baina entzungo ditu. Rafael Gurreak seguru esango du boskarren aldia dela abuztutik hona hitz proba-

— PSOE eta EAJ indarrak neurtu beharko balituzte bezala ari dira; eta aurreko hauteskundeek utzitako ajea ezin pasatuz, Arrasateko alkatetzarekin enbidoka ●

katzaileak jaurtiki dituen. Lau kon-
tatu bait zituen joan den astean. Baina
jokaldiak ez dio sekula huts egin
Alliri. Ezta Gabriel Urralbururi «Ba-
kearen aldeko Mahaia» hautsiko due-
la entzunda ere. Irabazlearen irriba-
rra du beti Allik Urralbururen au-
rrean. Urralburuk berriz, (nerbioek
pasada ederra emanda edo) ez du
oposizio lanetan ongi asmatzen. Gal-
tzaile minduaren jokaera du goitik
hasi eta beheraino.

JOSE Antonio Ardanza Eusko Jaur-
laritzako lehendakariak, unibertsita-
tera doazen ikasleen antzean, nahia-
go du enpresa eta ekonomia mundua,
filosofia baino. Lehendakariak, (ner-
bioetatik lasai) gogoia eta sentimen-
tuak alde batera utzita, ahalik eta ob-
jetiboan, ahalik eta teknikoan hitz
egin nahi izan du ETAr buruz Radio
Nacional de España: «Enpresa bat
krisiak jota dagoenean, lehenik Se-
gurtate Soziala pagatzeari uzten
dio, gero Haziendaordaintzeari, eta
azkenik hornitzaileei eta bankuei
egiten die zorra. Enpresarekin ia
abantzitagaudeanean, balako batean
enteratzen gara bondoa jo duela.
borrelako zerbait uste dut gerta li-
tekeela ETArekin».

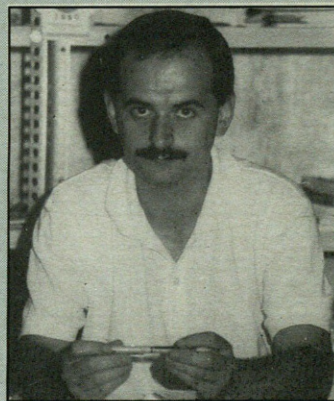
ISKANBILA guztien artean ordea,
PSOE eta EAJren artekoa da tentsiorik
handiena frogatzen duena. Alliren
arazoak motz gera litezke. Iskanbila
gehienetan bezala, arrazoia eztabai-
datik bertatik harantz dago. PSOE eta
EAJ indarrak neurtu beharko balituzte
bezala ari dira. Eta aurreko hautes-
kundeek utzitako ajea ezin pasatuz,
Arrasateko alkatetzarekin enbidoka.
Noski, Arrasateko udalak bi abizen
ditu: Laguardia eta Kanpetzu. Ter-
mino politikoetan, ezin ulertuzkoak hiru
udalak, segidan aipatu gabe. Ez di-
rudi, prentsan irakurritakoak iraku-
rita ere, arrasatearrak Xabier Zubi-
zarreta botatzearen alde daudenik.
Ezta EAJkoak ere.

Iñaki Zubiondo

E R D I Z E R D I

Hondarribiako Fokkerra

FOKKER helizedunaren ordainetan laster zerbitsu bera egingo
duen MB-8ak Hondarribiako aireportuan egindako saioetako bat
ikusteko aukera izan nuen, eta egia esan hondarribitarra banintz ez
lidake aurrerapen honek grazi handirik eginen: arrisku handiegia he-
rritarrentzako. Baina mundu guztia aldaketarekin liluratuta zegoen,
horra non atzeratu duten egun seinalatua. Guillermo Etxenike Gipuz-
koako diputatu sozialistak, Iparral-
deko indar ekonomikoek oztupoak
ipini dituztela. Antxon Lafont Baio-
nako Merkatal Ganbarako buruza-
gien erantzuna, hori gezurra zela.
Laster ahopetik aitortu den egia: Ma-
dril eta Pariseren arteko akordio mai-
lan erabaki behar dela Hondarribia-
ko aireportuan errektore bat sar-
tzea.

PELLO ZUBIRIA

GIPUZKOAKO Merkatal eta
Industria Ganbarako buruzagia den
Imanol Elorriagak berrikitan adiera-
zia zuen Madrilen erabaki nahi den
Portuen Lege berriarekin oso kezkatuta daudela hemen. Lege berriaren
arabera, bai Pasaiaiko portua eta bai Bilbokoa kudeatzen dituzten era-
kundeetan Gipuzkoa eta Bizkaiko Ganbarei beren ordezkariak ukatu
nahi bait zaizkie. Elorriagak Baionako kaiaren gestioa ateratzen zuen
eredutzat, han Antxon Lafonten Ganbarak zeresanik baduelako. Ez da
bromatako kontua. Hegoaldeko bi portu nagusiak Madrilen esku daude
zuzenean. Europako Komunitate barneko mugak desagertzeaz omen
daude - ikusiko dugu nola, ea zer aurkitzen dugun bost urte barru
Behobian - eta atzerri ez europarrarekiko muga nagusiak aireportuak
eta itsas kaiak gelditzen zaizkigu.

ZANGO bat EAJ barruan eta bestea lau haizetara dauzkan Jose Mari
Gorordok euskal ekonomi gunea aipatu zuen denbora asko ez dela,
eta kezka hori Bilboko alkate izateagatik aina Bilboko Merkatal Gan-
barako Idazkari izateagatik zetorkiola esango nuke. Estatuak beren
espazio ekonomikoa loturik atxikitzekeko estrategiak badituzte, eta eus-
kaldunok bitartean patriarka zaharrei egindako omenaldi eta hiletan
inguratzen gara herri artikulatu itxura batera. On Joxemi Barandia-
raren hiletan bezala, eta hainbestean!, edo Euskaltzaindiaren egoitza
berriaren inaugurazioan. Baina oraindik Orbegoza S.A.hizkiak erabat
borratugabeak ageri dituen Hernaniko Acenor lantegiaren ixtea Side-
nor-ek Madrilen duen egoitzan eztabaidatzen da. Eta sail estrategikoa
den agroalimentazioan zerbait zen Montero hilegi irundarra gu denon
sosez itxiko dute, diru berarekin -Antxon Perez Callejari galdetu-
aurrera egiteko saioa egin zitekeenean. UGTko diruzainak eskertuko
du.

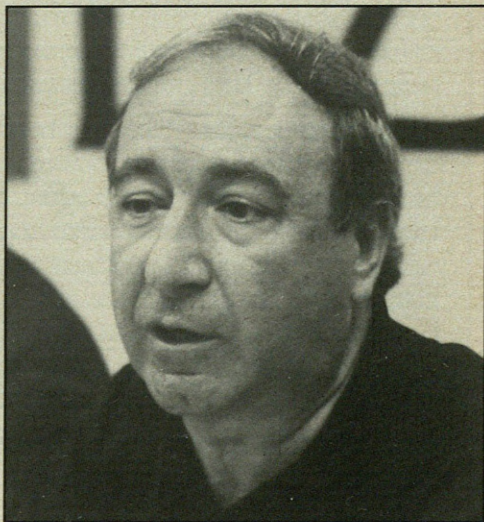
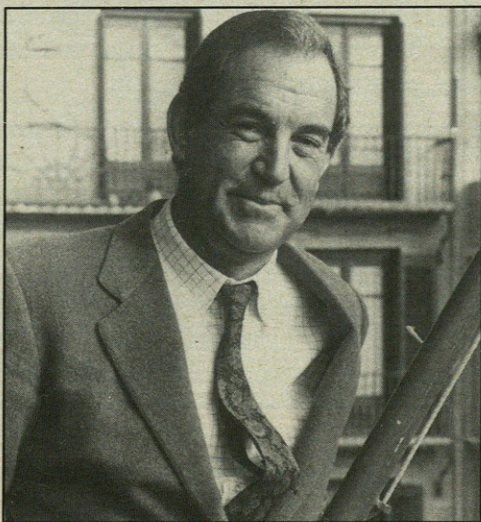
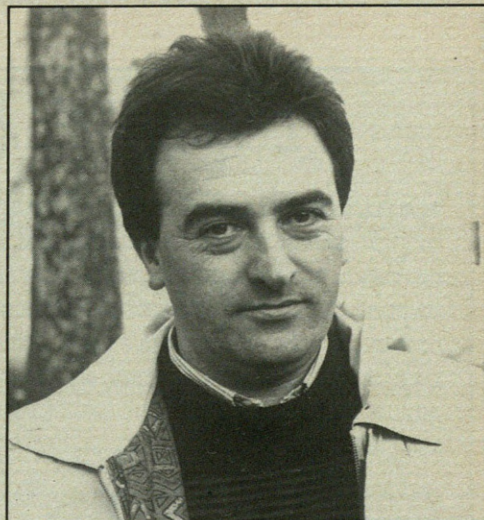
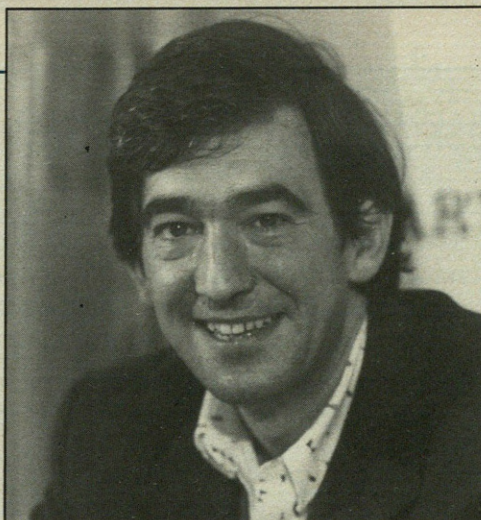

Euskal Herria, Maastricht eta

Europar Komunitateak aukeratu duen Erregioen Batzordeak kamusada sortu du euskal alderdi politikoengan. Erregio Batzordearen izaera kontsultiboak eta kontseiluan bertan egongo diren ordezkarien aukeraketak eragin dituzte lehenengo erantzunak, batez ere, Euskal Herriak bezala, nortasun kulturala duten herrialdeetatik. Bestetik, gure herriak bizi duen egoera ekonomikoa oso ahula da eta jada, EKk Hego Euskal Herria «beheraldiango industria-eskualdea» deklaratu du. Iparraldean europar merkatu indartsu horren gune periferikoan kokatuta dago, hego italiar eskualde batzuk bezala. Euskal Herriko europar etorkizuna ez da oso alaia somatzen.

ERREGIOEN Batzordea nazionalitate eta erregioentzat aurrerapausoa zela ziotenek, jada euren kezka kaleratu dute. Maastrichteko gailurrean emandako urratsen ondorioz, Erregioen Batzordeak izaera kontsultiboa izango du eta estatuak izango dira honen osaketa erabakiko dutenak. Ezusteko galantak izan dira euskal alderdi po-

Jon Gangoiti, Karmelo Landa, Karlos Garaikoetxea eta Juan Mari Bandresen bere kezka agertu dute Erregioen Batzordearen izaera kontsultiboaren inguruan.

gero

ohartu 'maastrichtzaleak'.

Konpetentzien trasferentzia estatuen menpe gelditu da, Erregioen Batzordea kontsultarako erakunde bezala utziz. Arantza Mendizabalek, Euskadiko Ezkerrako diputatuak horrela adierazi zuen egoera: *«Estatua babestu da berrirone, bere osotasunean ez dagozkion konpetentziak berreskuratuko ditu»*. Baina ez da izango europar Legebiltzarrak konpetentzia horiek berreskuratuko dituenak. Argi dago Kontseilua —estatu bakoitzeko gobernuburuak erakundea— izango dela kope-tentzia horiek hartuko dituenak. Legebiltzarraren

konpetentzia eza honi *«defizit demokratikoa»* deituz dio Euskadiko Ezkerrako Juan Maria Brandresen. *«Gorte Nagusietako eta legebiltzarre autonomikoetako konpetentzia asko Europar Komunitateari eman zaizkio eta horrek guretzat berez eta besterik gabe esan nahi du Felipe González-i eman dizkiogula legeak egin ditzan»*.

EAJko Iñaki Anasagastik batzordearen inguruan *«urrats txikia»* dela *«baina lehen hori ere ez»* zegoela adierazi du. Erregioen Batzordeari buruzko akordioa *«txarra»* izan da Joseba Azkarraga, Eusko Alkartasunako diputatuaren ustez, eta

«erregio eta nazionalitatei garrantzi gutxiago» eman zaiela adierazi zuen. Karmelo Landa, Herri Batasunako europarlamentariaren esanetan, *«Erregioen Batzordea itxurazkoa besterik ez da eta EAJ izan da galtzaile bere jarrera erre-gionalista kontuan hartu ez delako»*.

Bestetik, Euskal Herriko lehen eta bigarren arlo ekonomikoak —nekazaritza, arrantza eta industria— jasaten ari diren krisialdia ez da abiapuntu egokia Europari aurre egiteko eta badi-rudi, EKK emango dituen diru laguntzak eta ditugun azpiegiturak ez direla nahikoa izango atzerriko inber-

Zer da EKK Euskal Herriari ematen diona?

KARLOS GARAIKOETXEA. Baikorra naiz esparru geopolitiko eta ekonomikoa eskaintzen digun heinean, eta bestetik, beharrezko dugu bertan egotea, horrela ez eginez gero, garapen erritmotik baztertzen garelako. Arazoa da bertan egotea ahots propiorik gabe, baina gaur egun ez daukagu beste aukerarik. Ahots propio hori eraiki behar dugu, Erregioen Batzordea pantomima bat delako. Bertan, estatu gabeko nazioek duguna ordezkartza deformatu bat da eta bestetik, nazionaltasunik ez daukaten erregioekin homologatzen gaituzte. Arazoa ez da Europan egotea, baizik eta Espainia izatea gure bitartekaria. Ildo honetatik, argitu behar da zenbait politikari abertzalek mantentzen duten engainua, esanez Europan gure presentzia konponduko dela. Ez bada Espainiar estatuaren barne gure estatusa konpontzen, Europan ere ez da konponduko, are gehiago guk Madrilekin ez badugu konpontzen.

JUAN MARIA BANDRES. Betidanik esan dugu EKn sartzeak ez zuela etekin ekonomiko handirik ekarriko Euskal Herrira. Baina, uste dugu gure tokia hori dela eta ez beste bat. Bestetik, Felipe González izango da gure konpetentziak berriro jasoko dituen, Europar Legebiltzarrearen 'defizit demokratikoa' dela eta. Euskal Legebiltzarreak erabakiko balu zein konpetentzia eman nori, legitimitate osoa izango luke, baina hori ez da horrela, eta Felipe González izango da, beste 11 Felipe Gonzálezekin batera, konpetentzia horien hartzailea.

EUSEBIO LASA. Teorikoan konpetitibitatea, merkatu batuaren erizpide nagusien arabera, arlo ekonomikoen motorra da. Horrek enpresen modernizazioa eta dinamizazioa ekar ditzake eta horrelakoak euskal ekonomiak beharrezkoak ditu. Konturatu behar gara ere, une honetan ez gaudela konpetitibitate horri aurre egiteko prest. Zentzu honetan Europak eman dezakeenaren artean ez dago ezer positiborik, gure arazoa ez duelako konpontzen. Baina hala gertatzen da estatuaren indarra eta lehentasunak ez duelako ahalmenik ematen. Gu ere europarrak gara baina nahi duguna Herrien Europa bat eratzea da. Modu honetan herriek euren eskubideak defendatuko lituzkete, beste batzuek kanpotik inposatu gabe. Europak herri bezala eratzeke biderik emango baligu... baina ez da horrela, eta gaur egun gure proiektuarekiko atzerapausoa gertatzen ari da.

Mitterrand eta Felipe González, Kontseiluko beste ordezkariekin batera, izango dira Erregioen Batzordearen osaketa erabakiko dutenak.

tsioa erakartzeko. Konpetitibitateak, merkatu batuaren ezaugarri nagusia, produktibitate maila handiak eskatuko ditu eta euskal industria arloa ez dela helduko neurri horiek gainditzera esaten dute zenbait adituk. 'Neoliberalismoaren' bidea ez doa bat euskal industria-

■ Estatuaren lehentasuna eta indarra Europako erregio eta nazionalitateen gainetik egongo dira ●

ren ereduarekin, europar beste batzuekin konparatuz, zaharkitutako arloa delako —siderurgia, altzairu bereziak, untzigintza, arrantza, eta abar—. Bestetik, badirudi mugaren desagerpenak 1.000 lanpostu zuzenen galera ekarriko duela Bidasoaren erribera bietan eta, ildo honetatik, espero da egitura ekonomiko guztiaren birmoldaketa. Konpetentzia neoliberal honen politikak ez du lekurik uzten Euskal Herriak hain beharrezkoa duen be-

rrindustrializaziorako.

Gure herriak orain arte izan dituen konpetentziak bapatean europar Kontseiluak hartuko ditu eta Erregioen Batzordea, Maastrichteko erabakien ondorioz, Kontseiluak eta Komisioak nahi duenean edo beharrezkoa duenean kontsultatuko du soilik. Euskal Herriak, estaturik gabeko nazio bezala, beste erregioekin parean jokatu beharko ditu bere kartak eta Frantziar eta Espainiar estatuek erabakiko dituzte gure ordezkariak. Hauentzat karta horiek jolastea ez da batere erraza izango, EKrentzat hiru erregio administratibo desberdin garelako eta ekonomikoki ahulak izateak erabaki politikoetatik urrunduko gaituelako.

Myriam Gartzia

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

GORA-BERA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

SOKOA, C.B.

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUZ

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Elxadi Saila
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

EKO

Vivodist

E Z P A L A K

■ IZETA INTSUMISOAREN
EPAIMAHAI INHIBITU
EGIN DA

ANDER Izeta intsumiso zarauztarra Ordezko Zerbitzu Soziala egiteari uko egiteagatik epaitu behar zuen Terueleko Tribunalak, baina inhibititu egin da, «ez dela bere kompetentzia» esanaz. Epaiketa hau, Ordezko Zerbitzu Soziala egin nahi ez izateagatik egingako lehenegoa da Estatu espainiarrean. Tribunalak, epaiketa Gipuzkoan egin behar zaiola uste izateagatik inhibititu da. Ander Izeta zarauztarrari, Ordezko Zerbitzu Soziala Terueleko Gurutze Gorrian egitea agindu zioten eta uko egin zion.

■ SENIDEAK-EN ESKAERA
GAITZETSI DU
GASTEIZEKO
LEGE BILTZARRAK

GASTEIZEKO Legebiltzarreko Giza Eskubideen Batzordeak gaitzetsi egin du Senideak elkartaren eskaera. Preso, errefuxiatu eta deportatuen senideek, euskal preso politikoak Euskadin biltzea eskatu zuten Gasteizen hildaren 10ean. Batzordeak Senideak erakundeari ahobatez erantzun dioenez, «lagundu nahi dituzten presoek buruz, Senideak azaldutakoaren egoeraren aurrean, Batzordeak euskal alderdi demokratikoei sinatutako Ajuria Eneako Mahaia berretsi egiten du». Batzordeak dei egiten dio «edozein elkarteri, eta batez ere ETaren ingurukoei, ETaren biolentziaren kontra mintza daitezen, eta giza eskubideen alde egin dezaten, argi utziz, eskubide oinarritzko eta

nagusiena, herritar guztien bizitzaren errespetoa dela».

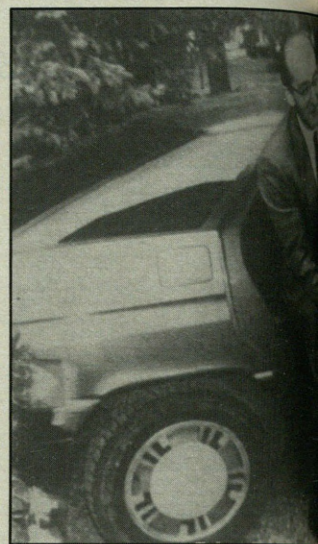
■ AHOLKULARITZA
KONTSEILUA IZANGO DU
LURRALDEA-K

LURRALDEA koordinakundeak kontseilu ekologiko eta soziala sortzea erabaki du, autobidearen arazoari irtenbidea negoziatzeko lagungarri izango zaiolakoan. Prentsa ohar batez adierazi dutenez, eragozpen eta oztopo guztien gainetik, autobidearen arazoak, agente politiko eta sozialen arteko aurrenegoziaketa epe bati ekin dio. Ekologia, unibertsitatea eta beste hainbat sektoretako jendez osatuko dute batzorde hau, eta bere funtzioa izango da, ikuspegi sozial eta ekologikotik Lurraldea koordinakundeko asanbladari aholkuak ematea proposamen desberdinen aurrean.

■ BARDEEN KONTRAKO
MOZIOA NAFARROAKO
LEGE BILTZARREAN

NAFARROAKO Legebiltzarreko plenoak Bardeetako tiro poligonoa eraisteko mozioa onartu zuen, eta Guda Abioi Europarra (EFA) entrenatzeko erabiltzearen kontra azaldu zen.

Mozioak zioenez, poligonoak bere funtzio militarri utzi behar dio. Konkretuki, Guda Abioi Europarrek erabiltzearen kontra bozkatu zuten UPNk, HBk, EAK eta IUk. PSOE abstentitu egin zen. Bigarren puntuan instalakuntzaren desmantelamentua eskatzen zen, eta puntu hau ahobatez onartu zuten. Hirugarren puntua, Estatu espainiarreko Gobernuari berri ematea, ordea, ez zen onartu.

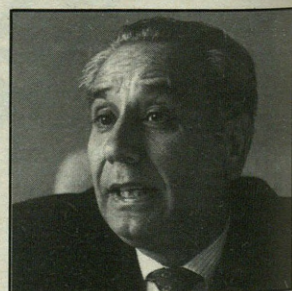

«Eskertzen dut sozialistaren jarrera (Urralbururi buruz), lagun urkoa laguntzea miseriak baid da, baina bark jakingo du noren gatibu dagoen, nik bai bait dakit noren gatibu ez naizen».

Juan Cruz Alli, Nafarroako Gobernuaren lehendakaria. Deia, 91-XII-19.

«Armen uztea negoziatzeko modu asko dago».

Xabier Arzalluz, EBBko lehendakaria. El Diario Vasco, 91-XII-16.

«Mugaz bi aldeetako kooperazio hurbila ez dabil ongi».

Didier Borotra, Miarritzeko alkate eta Atlantiar Pirinioetako departamentuko Kontseilu Nagusiko finantz arduraduna. Egunkaria, 91-XII-19.

G O R D E T Z E K O A K

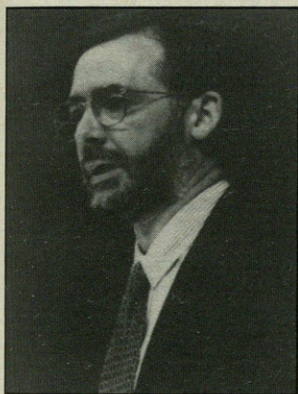
LEGE BILTZARRARERAKO GOGOA GALDUTA DABIL URRALBURU

GABRIEL Urralburuk, Madrileko Parlamentuko moda jarraiki, ez du Legebiltzarrean egoteko gogo handirik azaldu lehendakari izateari utziz geroztik. Azken plenoan, esate baterako, Alliren deklarazioei buruzko debatean baka-
rrik egon zen bertan. Puntu horren aurretik ez zen inon ageri, eta debatea bukatzerako ere alde egina zen.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«Gaur, inoiz baino gehiago, uko egiten diet parlamentari izateagatik ditudan eskubideei; nere ustez, diputatuek ez bait dugu justiziaren aurrean gainontzeko herritarrek baino pribilegio gehiago izan behar».

Joseba Azkarraga, EAko diputatua.
El Mundo, 91-XII-18.

«Nafarroako lehendakari obiak ez luke horrela asaldatu beharko, bere alderdia bera ere ETarekin mintzatu denez geroztik».

Jon Idigoras, HBko eleduna.
Egin, 91-XII-19.

JAVIER PEON

EAEko PP alderdiak dituen protestak azaldu ditu Javier Peon idazkari nagusiak. Javier Peonek adierazitakoaren arabera, «PSOE eta EAJk, eskola-umeen antzean baserretzeari» utzi beharko lioketela uste du PPK; «bebingoz herria gobernatzen hasi beharko lukete». Euskadiko PPK egin dituen analisien arabera, «irtenbiderik gabe geratu izanbalira bezala» daude PSOE eta EAJ, «eta okerrago oraindik, irtenbide berriak aurkitzeko ere ilusiorik gabe». Horregatik botatzen omen diote kulpak elkarri, eta horregatik deskalifikatzen dute elkar, gaur egun egoeraz mintzatzen diren bakoitzean ●

J.L. MARCOS MERINO

PSE-PSOEko Idazkari Nagusiordeari, Jaime Mayor Oreja «despistatu samar» dabilela iruditu zaio. Bestela ez dago ulertzerik PPko EAEko lehendakariak kontuan ez hartzea, «bain begibistakoak diren errealtateak»; esate baterako, «PSOE gobernutik kanpo egon den zortzi hilabeteetan herria erabat geldirik egona». Marcos Merinoren ustez, azken hilabeteotan plazaratu diren asmo eta proiektuak, «PSOEren laguntzari esker» burutu dira. Mayor Orejari, «bere diskurtsoa berritu, eta herritarren mesederako izango diren proposamenak egin ditzan» eskatu dio ●

Ave, leltsin, morituri te salutan

URTE 'historiko asko daude pertsona baten bizitzan. Historian zehar, ordea, galdu egin dira historiko horietariko asko. Mende honetan zehar behintzat bi urte historiko horietakoen arteko iragapena ezagutuko dugu egunotan. 1991 SESBren desagertzea eta 1992, europar 'batasunaren' ate dortsua.

Nonnahi aurki ditzakegu pertsonai historikoen esaldi zeblebre eta ospetsuak. Batzuk haizeak eramaten ditu eta beste batzuek, igarlearen zentzurik zorrotzenaz botatakoak, patuarekin bat egin bide dute. Azken hauek dirudi Leninek, Gorbaxov, Ieltsinek, eta SESBko beste buruzagi askok Ukraina eta SESBren gainean botatakoak. Hots, SESBk Ukraina barik ezin izango lukeela bizi eta

antzerakoak. Ez dirudi erretorika hutsa zirenik, SESBri azken eztenkada ukrainirrek independentzia onesteko eman bait zioten abenduaren hasieran.

Ofizialki Estatu Independienteen Komunitatea (EIK) izango da SESBren oinordekoa. Baina errealtatean, EIKekoak izango diren gainontzeko estatuek Errusia izango den beldur dira. Boris Ieltsin Errusiako lehendakaria bide hori jorratzen ari da bederen, eta Ieltsinek ez du aldrebesekorik erakutsi nahi ere: «Gorbaxovek laster dimitituko du eta Errusia berriro ere izango da handia».

Mikhail Gorbaxov nahi zuen batasuna behintzat ez da apurtuko. Ieltsinek hartu du EIKren botere zentrala birrantolatzearen eginbearra

bere gainean, nahiz eta inork ez dakien eslaviarren asmakizun hau non amaituko den. Musulman eta eslaviarren arteko susmotxarrak eta konfiantza eza begibistakoak dira, nahiz eta larunbata honetan ikusiko den zehatzago komunitate bien arteko loturak zertan gauzatzen diren.

Printzipioz, Kazakhstaneke iragarri du jada SESB ohiaren gainontzeko errepublikek arma nuklearrak mantentzen dituzten bitartean, berak ere bereak mantenduko dituela. Errusiak bereak mantendu nahi izateaz gain, besteak ere Errusiaren kontrolpean euki nahi ditu. Ukraina eta eta Bolorusiak euren aldetik, lurralde desnuklearizatuak izan nahi dutela iragarri dute, baina ez da zalantzarik biek ahalik eta etekin handiena ateratzen

Nikolai Lenin, Josef Stalin, Nikita Khrushchev, Leonid Brezhnev, Alexei Kosigin, Iuri Andropov, Konstantin Chernenko eta Mikhail Gorbaxov. SESBek izandako lehendakari guztiak dira. Bakoitzak bere erara ulertu izan du sozialismoa eta emaitzak ere halakoak izan dira. Batak egindakoa ezabatzen zuen ondorengoak askotan, eta heroia izatetik madarikatuak izatera iragan dira agintaldi batetik bestera. Mundu erdiaren jabe izan dira mendean zehar, ideia eta prozesu askoren aintzindari; eta, askorentzat askatasuna eta berdintasunaren ilusio faltsua.

saiatuko direla. Dagoeneko Bielorrusiak desmantelamendurako prest dagoela agertu badu ere, bere legebiltzarreko lehendakariak, munduak bere ezagutzaren aurrean izandako jokaerak zerikusi handia izango due-la iragarri du.

Soviet armadak Ieltsinen aldera egin du baina, oraingoz behintzat, ez da zehaztu zein botere politikok kontrolatuko duen zuzenean. Eta mende-balde beldur da armada horren airean geratzear. Oraindik ere SESBren izalak indar handiegia du.

BALKANETAKO gerrak ere ber-dintsu dirau gerrari berari dagokio-nez. Ez ordea eremu politikoan. Ale-maniak bere mehatxua bete du eta datorren urtarilaren 15ean Eslovenia

— Hilaren hasierako

erreferendunarekin

Ukrainiak eman zion azken

eztenkada SESBri ●

eta Kroazia estatu moduan ezagutuko dituela iragarri du. Eta aurrerantzean sarritan gertatuko den moduan, EKko gainontzeko estatuak beste hainbeste egin beharrean izango dira.

Oraingoz airean geratu dena baina, Serbia isolatuarekin zer gertatuko den da. Serbiarrek gogor salatu dute EKren jarrera, baina arazoa da eza-gutzen ondoren, eta Kroazia behin estatu izan ondoren, serbiarrek estatu libre bati egindako eraso bihurtuko dela, horrek ekar dezakeen guztia-rekin.

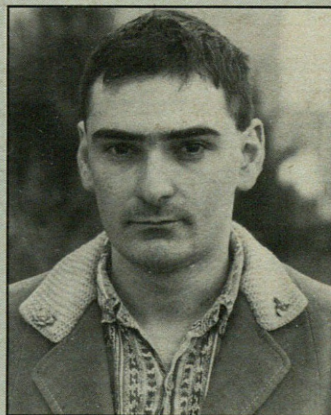
EKK etxean arazorik ez dituen an-tera jokatu du estatuen ezagutzarako jarri dituen baldintzekin. Ieltsinek Errusian bezala, EKkoek ere pentsatu beharko dute 'euren' etxeko norbai-tek baldintzak bete eta independen-tzia eskatzen badu zer egin. Baina ez, amatxo askok dioten bezala, *nere etxeko umeek ez dituzte okerkeria-rik egiten*.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Terminator

URTEA amaitu behar den honetan, balantze egiteko sasoia da, eta halaxe egin dut nik ere. Jarri naiz pentsatzen: Historiako orrietan ze aztarna lagako ote du 1991 ditzoso honek? «Soviet Batasunaren desagertzea», erantzun lezake edozeinek. Horixe da aurten izan dugun berririk handiena, seguruenik. 1989an Berlineko hesia zabaldu zute-netik, komunismoaren gainbehera-ren azken kapitulu honen durrunba-ren oihartzunak ez dira erraz isildu-ko. Historiak errebuelta berria har-tuko du Soviet Batasuna hil eta gero. Denok aldatu beharko ditugu apur bat geure eskemak, eta hizkera ere bai. Nork esango liguke *marinozà-leoi* orain dela bi urte, 1991 amaieran munduko esprinterrik onena Uzbe-kistan esaten zaion Estatu indepen-diente bateko morroi bat —Abduja-parov— izango zela?

LUIS FERNANDEZ
Egunkariako kazetaria

Segi dezadan kontuak egiten. Horra Jugoslavia. Gerra zibila. Vukova-rron 5.000 hildako. Udako bidaietako Dalmaziako kosta bonbapean. Kroazian erregimen pseudo-faxista bat, eta gu haien adiskide. Ez sinistekoa.

BALANTZEAN beste pixkat atzeraka eta hara! orduan sortu zait bidetik balantzaka, bibote eta guzti: Saddam Hussein. Demontre, ahaz-tuta neukan. Golkoko gerra, txo!, zenbat hilko ote ziren hartan? Ez naiz akordatzeko. Hobeto esanda, ez dakit. Nola esaten zitzaion hari, Ba-samortuko Hartzari... Schwarzenegger? Ez, ez, hori Terminator da. Schwarzkopf, horixe da. Negu osoa harekin arrosatu, bazkaldu eta afaltzen eta orain zenbat kontsonante dituen ere ez nago seguru... Memoria historikoa ez darabilt oso fin.

BIHOTZEZ, urte berri on biei —Schwarzie eta Saddami—, nire partetik. Historia egiten ari zinetela esan ziguten kazetari gezurtero halakook *sienen-eko* gaubela haietan, eta guk sinistu egin genien. Pena ematen didazue orain, 1991ko kronologietan Gorbi eta Ieltsinen ke-rizpean ilun ilun geratuko bait zarete. Hainbeste eta hainbeste Scud eta Tomahawk alperrik galduta... Ez da ba lastimagarria?

Baina tira, nostalgia albo batera laga eta goazen aurrera. Bizitza ez da amaitu eta 92a datorkigu gainera. Nostradamus irakurri beharko dugu, ea zer opa digun urteak. Nik behintzat ez dut pronostikorik egingo. Hori bai: zorte on Lituaniako saskilariei Olinpiadan. Pilota, oraingoz, erakusgarri baino ez da izango, baina lasai, bi selekzioztan jokatuko dugu euskaldunok: domina guztiak etxerako.

12 urtez iraun duen gerra zibila amaitzear

Eguberriaren ekarpenak El Salvadorren

Sekula baino gehiago, badirudi bakea lortzeko azken urratsak gauzatzen ari direla salvadortarrentzat. Pérez de Cuellarrek, NBEko Idazkari Nagusiak azken oparia utzi nahi du El Salvadorreko atean, eta hori Cristianiri eta FMLNren arteko azken eta behinbetiko bake hitzarmena izan daiteke. Estatu Batuak eta Soviet Batasuna, euren aldetik gogor ari dira presionatzen, bai Critianiren gobernuari eta bai Faranbundo Martí Askapen Nazionalerako Fronteari (FMLN).

WASHINGTONEKO

Gobernuak garbi utzi die El Salvadorreko agintariei garai bateko laguntza militarra bertan behera geratuko dela eta ez duela nahi izan zerikusirik militar ustel eta talde ultraeskuindarrekin. Nazio Batuen Erakundeari ere komeni zaio gerra zibil honekin amaitzea, Pérez de Cuellarrek bere agintea utzi baino lehen. Izan ere, urtarilaren 1ean Ghali egiptiarak Idazkari Nagusiaren postua hartuko du eta adi-

tuek diotenez, «Ghali ez da gai izango» arazo hau konpontzen, batez ere, Pérez de Cuellar peruarra izanez, arazo pertsonala bihurtu duelako El Salvadorreko gerra zibilaren amaiera. Beraz, NBE, Estatu Batuak eta Soviet Batasuna ados jarri dira gerra hori beinbetikoz geratzeko eta hauen presioa izan liteke agiri ziu-rrena El Salvadorrek bakea lortzeko.

New Yorkeko hirugarren bilera abenduaren 16an hasi bazen ere, 3 egun beranduago bildu ziren alderdi desberdinetako ordezkariak.

■ Pérez de Cuellar peruarra denez, arazo pertsonala bihurtu du El Salvadorreko gerra zibilaren amaiera ●

New Yorkeko negoziaketan gai eztabaidatsu bat Polizia Nazionalaren sorrera izan da.

riak. Dena den, tarte horretan lehengo eztabaidak sortu ziren. Espero zen bezala, Polizia Nazional berriaren sorrera, Armadaren murrizketa eta FMLNren gizarteratzea izan ziren eztabaida

■ «FMLNk ez du onartuko desarmearen iraina, ez bait daude irabazleak eta galtzaileak» ●
HANDAL

horietaiko protagonistak.

Mauricio Ernesto Vargas, Estatu Nagusiko buruzagi ordeak esan zuenez, «Go-bernuak FMLNren integrazioa Polizia Nazional berrian» ez zuen onartuko, nicaraguar gerrilaren prozesuan gertatu zen bezala. «FMLNk boterea lortzeko —jarraitu zuen Vargasek—, bide politikoak eta demokratikoak jarraitu beharko ditu».

Irailean burutako akordioaren arabera, eta gorpu berri honetaz hitz egin zenean, Armadaren murrizketa eta gerrilaren integrazioa izan ziren Polizia Nazionalaren sorrerak ekarri beharreko ondorioak. Polizia berri honek beste Guardia Nazionalea, Haziendako Polizia eta Segurtasun Publikoaren Gorpuaren desagertzea ekarri beharko luke. Vargasek argitu zuenez, «armadak murrizketa hau onartzen du. Gerrila sortu zenean erasoak banditu zenez, armada ere banditu zen. Handitze horren arrazoia desagertzen bada, Armada desagertuko da. Bestetik, gure herrialdearen egoera ekonomikoak ez du ahalbideratzen horrelako gastu ekonomikorik».

Bestetik, Schafik Handal FMLNko komandanteak azaldu duenez, «ez dugu onartuko desarmearen iraina, gerra honetan ez

FMLNkoen ustez, armadako alde eskuindarrek ez dute botere zibilpeko aginterik nahi.

Bakerako puntuak

KONSTITUZIOAREN

erreforma, armadaren garbiketa eta murrizketa ziren gaingitu beharreko puntuak El Salvadorrek bakea hel dezan.

Apirilean eman zen bakea lortzeko lehendabiziko urratsa. Cristiani Lehendakariak proposatuta, El Salvadorreko legebiltzarrean Konstituzioaren erreformari ekin zion, bi puntutan oinarrituta: Armadak izan behar duen kontrol zibila eta independentzia judiziala eta elektoralaren bermaketa. El Salvadorreko Lege

Nagusaren erreforma hau aurtengo apirilean New Yorken burututako lehengo negoziaketan ondorioa izango da. Bertan lortuko diren emaitzak, NBERen presioak eraginda, FMLN eta Cristiani gobernuaren hurbilketa eta bake prozesuaren atzerazintasuna izango dira.

Irailean burutu zen bigarren hurbilketa. Armadaren garbiketa, erreforma ekonomiko-sozialak eta gerrilaren gizarteratzea ziren bertan ikutuko ziren puntuak. New Yor-

keko bigarren bilera honetan polizia nazional baten sorreraz hitz egin zen lehendabizi, hain zuzen, Guardia Nazionalea, Haziendako Polizia eta Segurtasun Publikorako Gorpuaren desagertzea ekarriko duena. Bestetik, COPAZ (Bakearen Finkapenerako Komisio Nazionala) sortuko da. Bertan, gobernukide bi, hoietatik bat armadako ordezkaria izango da, beste bi FMLNkoak eta legebiltzarreko alderdi politikoetatik ordezkari bana daude.

delako egon ez irabazle, ezta galtzailerik ere ez». Bestetik, FMLNko partaideak kezkatuta agertu dira armadan dauden talde eskuindarrek «ez dutelako nahi aginte zibil baten pean egon. Enpate militarra —gehitu zuen Handalek—, armadaren erreformarekin alde batetik eta gure birmoldaketarekin bestetik, armetan ere izan behar du isla».

Beraz, alde bien desberdintasuna polizia horretako

efektiboen zenbakian datza, hau da, zenbat izango diren armadakoak eta zenbat FMLNkoak edota FMLNk, talde bezala, polizia horretan sartzerik izango duen ala ez. Bestetik, Armadaren nahia da aurrekontua Barne Produkto Gordinaren arabera egitea, baina hori trampa bat dela salatu dute gerrilakoek, «gerra eta gero, El Salvadorreko ekonomia zuzpertzeko delako eta, aurrekontu horrek gora egingo du».

Beraz, bakearen sinadurak ez du berez arazo militarren amaiera suposatuko. Aurtengo negoziaketek ekarri dituzten erreformak nabarmenak dira, eta El Salvadorren aldaketa gehiegi gauzatu dituzte. Ildo honetatik, badirudi, Indar Armatuaren modernizazioa ere ondorio zuzena izango dela, botere zibilpean kokatuz.

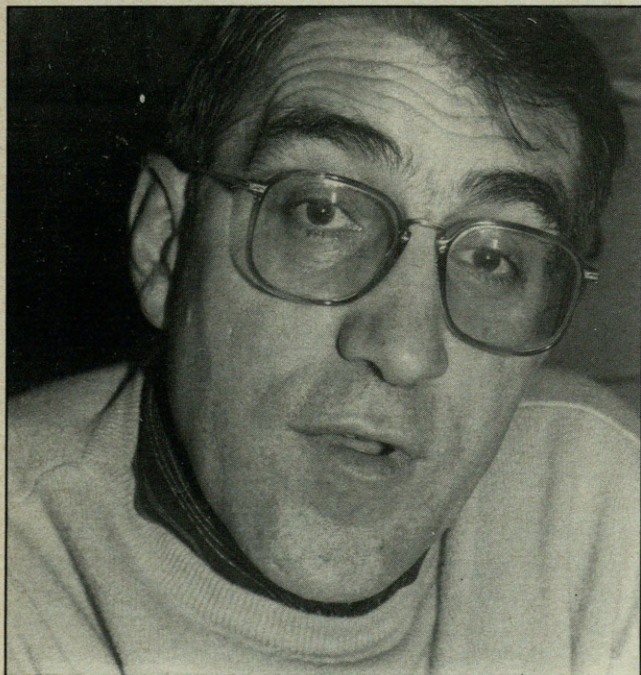
Myriam Gartzia

Jesus Valencia, Askapenako kidea:

«Palestinarrei garairik txarreanean negoziatzea egokitu zaie»

Arabiarrak eta israeliarren arteko gatazkak dagoeneko bere bigarren rounda iragan duenean, aurrerapausoak ez direla handiegiak esan liteke. Edo, biltzeak berez duen baloreaz gain, ez dagoela aurrerapausorik. Bakoitzak berean dirau, eta israeliarrek inork baino gehiago. Prozesuaz eta Ekialde Erdiko arazoaren gainean bere ikuspuntua azal diezagun, Jesus Valencia Askapena erakundeko kidearekin ihardun dugu solasean.

«EEBBek Israelekiko jarrera aldatu dute».

ARGIA. *Bi hilabete iragan direnean ia, has gaitzen Madrileko Konferentziaren balorazioarekin.*

JESUS VALENCIA. Lehenbizi, uste dut israeliar eta palestinarren irudia aldatu egin dela. Orain arte palestinarrek erasotzaile terroristak ziren eta israeliarrak erasotuak. Orain, konferentziak aldrebeseko joera ekarri du, eta benetako errealitatea erakutsi du: Israel erasotzaile modura agertarazi du eta palestinarrek erasotu modura. Emaizten aldetik ez zen ezer lortu, ez bada ondoren agertu izan diren zailtasunak azaleratzea.

A. *Zenbaitek aipatu izan du Israelek formalismoe -*

tan galdu nahi duela, abalik eta denbora gehien irabazteko.

J.V. Orain arte behintzat forma edo azaleko kontu horiek negoziazioen alde garrantzitsua izan dira israeliarrentzat: negoziazioak binakakoak izatea, palestinarrek eta jordaniarrek delegazio berean izatea... Azalekoak dira baina baita sakonekoak ere. Finean, palestinarrekin bakarka jarriz gero herri bezala eza gutzea bait da.

A. *Zer deritzozu EEBBen jokaerari?*

J.V. Israelekiko bere jokaera aldatu egin da. Israelek ez ohi dio petroliorik eman baina EEBBen segurtasun plataforma bat izan da Ekialde Erdian. Gaur egun, Golkoko gerraren ostean, EEBBek petrolio lotuta dute, eta segurtasuna ia ere bai. Lehen EEBBek beharrezkoa zuten zona hartan gutxienez erabateko aliatu bat izatea baina orain mordoa dituzte. Orduan Israelek lehengo egoera berezi hura

berreskuratu nahi du hala edo nola.

A. *Israeliarrek, lehenago edo geroago, lurraldeak eta palestinarren autodeterminazio kontuan amore eman beharko dutela dirudi...*

J.V. Israelek ez zuen konferentziara joateko batere gogorik, Madrilera joatea inposatu egin zitzaion, eta berdin Washingtonera itzultzearekin. Alabaina, EEBBek oraindik begi onez ikuten dute Israel eta nere ustez, zenbait gauzatan amore emanaz, israeliarrak bere burugogorkeriatik atera nahi izan dituzte. Israelek ez zuen «lurrak bakearen truke» kontzeptupean joatea onartzen, eta azkenean EEBBek behartu egin zuten.

A. *EEBBek israeliarrak begi onez ikusten dituztela diozu. Baina, izan al dute Israelen aldeko jokaerarik?*

J.V. NBeko ebazpenetan, esaterako, sionismoa arrazismoarekin gonbaratzen duen ebazpena erretira erazi dute EEBBek. Eta hori Israelen aldeko jokua da. Palestinarrek bere osotasunean onartu behar izan dituzte NBeko ebazpenak, horrek ekarri dien kostu politiko handiarekin. Alde biek

■ Konferentziak irudi aldaketa ekarri du, israeliarrak erasotzaile modura agertarazi ditu eta palestinarrak erasotu modura ●

onartu behar izan zituzten ebazpenak bere osotasunean, baina orain alde bati komeni ez zaiona ezabatu egiten da eta kitto. Horrek desabantailan uzten ditu palestinarrak. Indar gutxiagorekin, beren aurka dau-den ebazpenak onartu behar dituztelako baina,

«Siriarrek aldenik alde ari dira, eta ez naiz beren jokaeraz gehiegi fidatzen».

bestealde, zelanbait mesede egiten dietenak (sionismoa moduan) desagertu egiten direlako.

A. *Gatazkaren beste aldera iraganda, arabiarrena, badirudi siriarrek palestinarrek baino jokaera gogo-*

arren modu deitoragarrian aliatu bazen, Irak bidetik kentzeko modu onena ikusi zuelako izan zen. Iraken suntsiketa eta gero, buruzagitza hutsunea geratu da, eta Siriak jakin daki berak bete dezakeela hutsune hori. Aldenik alde ari da, eta ez naiz gehiegi fidatzen Siriarren jokaeraz. Ez dakit argi eta garbi zeren bila ari diren.

Palestinarena askoz ere jokabide koherenteagoa da, ikusi besterik ez dago Intifadarekin burutzen ari diren borroka tinko eta exenplugarria.

A. *Eta Jordania?*

J.V. Gaur egun palestinarren laguntzaile hutsak dira. Duela bizpahiru urte, esaterako, arazoaren ardatzetariko bat zen, palestinarretzat alternatiba gisa ikusten bait zitzaion. Baina Zizjor-

daniko lurraldeen erreibindikazioak alde batera utzi zituenetik, 1988an, palestinaren laguntzaile eta lagun gisa ikusten ditut.

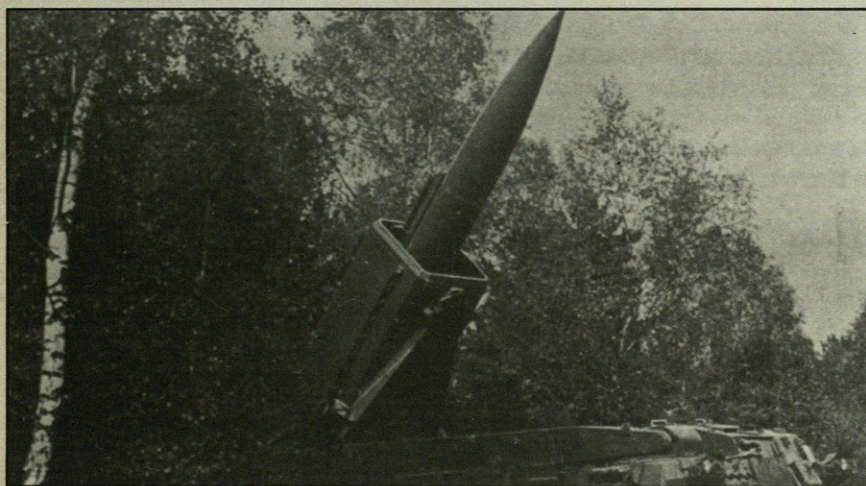
A. *Azti lanean sartuta, zer gertatuko da funtsezko arazoekin, hots, lurralde okupatuak eta palestinarren herri izaerarekin?*

J.V. Printzipioen arrazoiekin esanez gero, israeldarrek amore eman beharko dutela uste dut. Baina errealtitateari begira uste dut israeliarrek sasi autonomia edo antzekoarekin saiaturiko direla, eta palestinarrak irtenbide mailakatuaren atzean abiatuko direla. Dena den, garaia norbaitentzat txarra baldin bada, Golkoko gerratik ahuldurik atera ziren palestinarentzat da.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ SOLDADU SOVIETARRA MISILA SALDU NAHIAN

ALEMANIA Demokratikoan destina-
turik zegoen soldadu soviatar batek
Scud misil bat saldu nahi izan zion
Greenpeace erakunde ekologistari.
SESBko abuztuko estatu kolpe ahale-
ginarekin etenda geratu ziren solda-
duarekiko negoziaketak baina era-
kunde ekologistak jakinerazi duenez,
«aspalditik ari ginen elkar bizkete-
tan, eta gainera soldaduak Scud mi-
sila karga nuklear eta guzti eskaini
zigun. Horrek esan nahi du gurea
moduko erakunde batek borrelako
bat lor badezake, edonork lor de-
zakeela».

■ ERREFUXIATUEN ITZULERA SATELITEZ KONTROLATUA

JADANIK kampuchearrak gerratetik
ateratzen ari direnean, hasi da 350.000
errefuxiatu etxeratzeko operazioa. Eta
harrigarriena zera da: historian lehen-
biziko aldiz satelite bat —SPOT izene-
koa bera— funtsezkoa izango da ope-
razioaren nondik norakoa zehazteko.

Sateliteak Kampucheako lurralde
suntsituaren argazkiak ateratzen ditu,
eta errefuxiatuen birkokapenaz ardu-
ratzen diren adituek haien gainean
egiten dituzte beren lehenbiziko az-
terketak. Hala ere satelitea ez da guztiz
zehatza, eta azterketa biribiltzeko fun-
tsezkoak dira baita, sateliteak eman-
dako datuak konputagailuz sailkatzea
eta gero lekura bertara joatea ere.

■ DEABRUA ETA GOTZAIAREN ARTEKO DESAFIOA

EMANUEL Milingo afrikar gotzai
exorzista ospetsuak deabrua eta «bere
laguntzaileei» desafio publikoa luzatu
zien iragan astean. «Telebistaz izan
liteke, —zioen apaizak deabruari zu-
zenduta— zuek eraman itzazue zuen
deabrutxoak eta nik nere aingeruak
eramango ditut, eta han ikusiko du-
gu nor den indartsuena». Vatikanon
egindako prentsaurrekoan luzatu
zuen desafioa, eta han esan zuenez,
«Satanek ez du inoiz irabaziko. Be-
rarekin ituna sinatu edota 'meza
beltzak' egiten dituztenek txarto
bukatuko dute».

ELLE ME LLE

«Errusiak pentsioa
segurtatuko dio
Gorbatxovi».

**Boris Ieltsin, Errusiako
lehendakaria.**

«Ez da kapitalismoaren
garaipena bizi duguna,
baizik eta askatasunarena».

**Federico Mayor Zaragoza,
Unescoko zuzendari
nagusia.**

«Cubak SESB jauntzat bartu
zuen eta bere berezko
balioak gutxiegitu egin
zituen».

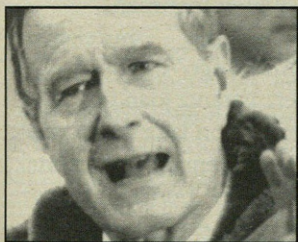
**Fidel Castro, Cubako estatu
burua.**

«Israelek prozedura kontuak alboratu eta sakoneko gaiei heldu beharko die».

George Bush, EEBetako lehendakaria.

«Serbiarren erreakzioa Dubrovniketako baino txarragoa izan liteke, baina ez diegu beldurrik. Gerra galdu dute».

Zvonimir Separovic, Kroaziako atzerri ministroa.

«Ez dugu utziko FMLNk, bere alboan talde politikoa duen talde armatua sor dezan. Hori sandisnistek egin zuten, eta gizarte demokratiko honek ezin dezake borrelakorik baimendu, gaitza erremedioa baino txarragoa izango litzateke eta».

Mauricio Ernesto Vargas, Armadako buruzagiordea.

KOMUNISMOA ZABALTZEAGATIK GARTZELARA

TXEKOSLOVAKIAKO legebiltzarreak onartu berri duen lege baten arabera, komunismoaren ideiak zabaltzeagatik bost urtetako zigorra jasan dezakete estatu hartako herritarrek. Legeak komunismoa faxismoarekin parekatzen du. *«Ideologia biek giza eskubideak zapaltzen dituzte, eta gorroto etnikoa, erlijiosoa, arrazazkoa eta klase mailakoa bultzatzen dituzte»*, dio legeak. Hala ere, bitxiena zera da: 1990eko hauteskundeen arabera, Alderdi Komunista Txekoslovakiako hirugarren indar politikoa dela. Oraindik ere, hamar txekoslovakiarretik batek bere burua komunistatzat jotzen du. Václav Havel lehendakariak adierazi duenez, *«ez dago ziur legea legezkoa izan litekeen ala ez»*.

KANADAK AUTONOMIA EMATEN DIE INUIT-EI

URTETAKO borroka luzearen ondoren Kanadako gobernuak Kanadako inuit-ei (eskimalei) autonomia eman die. Gobernuak *Nunavut* (Gure Lurra) izeneko lurralde politiko berriaren sorrera onartu du. Horrela, bada, Kanadaren bostena 17.500 inuiten esku geratzen da, eta hauek beronen kontrol politiko eta ekonomiko maila bat izango dute. Negoziazioetan ihardun duten inuiten arabera, *«akordioak, Nunaveteko inuitak Ipar Amerikako lurjabe handi-netarikoak bihurtzen gaitu»*. 1.300.000 km²ko lurralde eremua hain zuzen. Orain kanadiar legebiltzarreak onartu beharko du legea, baina dagoeneko tramite kontua besterik ez da. Azken urrats modura, lurralde hartan bizi direnek martxoan akordioa baietsi beharko dute erreferendumez.

AGOTAK: MITOAREN AMAIERA

Agoten gaia Euskal Herriko misterioetariko bat da. Ezaguna da mendeetan zehar agoten arrazak jasandako bazterketa. Baina zer berri dago gaur egun agotei buruz? Baztertuak jarraitzen al dute? Mitoa eta errealitatearen arteko mugan murgildu nahi izan dugu, eta agoten azken gotorlekua bilakaturiko Arizkun herrira jo dugu.

BAZTANGO 700 biztanle inguruko herri txiki honetara, agoten berri jasotzeko grinarekin joan ginen. Halere, gaiaren egiaz-

ko ezagupena eskasa zen eta bertako jendearekiko beldurra, handia. Honi buruzko hainbat eta hainbat anekdota jakinak dira: ka-

zetariak begi txarrez hartuak, argazkilariak herritik haserre bizian bidaliak... Lana ez zen erraza.

Bertan aurkitutako giroak ez zuen ezer arrarorik islatzen. Igandea zen eta jende dexente mezetara zihoan. Herriko frontoian animazioa nabaria zen, herriko gazteak zenbait pilota partidu jokatzen ari zirelarik. Lehen saiakera apaizarrekin izan zen, berak izan bait zezakeen gai honi buruzko lehenengo giltza. Erretorea meza ondoren sakristian topatu, eta elizaren erai-kuntzaren atxakiaz elkar hizketari hasiera eman genion.

Aspaldiko gauza omen

Apaiza oso irekia azaldu zen elizari buruzko ezau-garriak aipatzeko orduan, baina han agotek pairatutako bazterketa aipatu bezain pronto, honen jarrera guztiz aldatu zen. Urduritasunez hitz egiten hasi zen: «*hori jendeak erraiten*

duen gauza bat da, elizan sartzeko ate eta leku berezia zutela. Baina aspaldiko gauza da. Gaur ez dago ezer. Lehen ba omen zegoen, baina agoten gaia txikia zen eta handiagotua izan da. Hitz urri hauek esan eta gero atxakia txiki bat erabiliak elkar hizketari bukaera bortitza eman zion. Lehen saiakerak ez zituen emaitza onak jaso baina gauza bat argi zegoen: ageria zen jendearen isiltasuna gaiaren inguruan.

Elizaren aurrekaldean Arizkungo estankoa dago, eta harantz joan ginen. Bertan gizon jator batek ongietorria eman, eta bertako ohiturei buruz informazio handia eskaini zigun, dantzei buruz batik bat. Gehiago itxaron gabe agoten gaia aipatu genion eta, apaizak ez bezala, honek «ordagoa» lasaitasun osoz jaso zuen. Gizon honek zioenez gaia aspaldikoa zen eta berak

■ Oraingo biztanleek «agota» hitza irain bezala erabili badute ere, agotik ez dutela ezagutu diote behin eta berriz ●

Arizkuneko eliza. Garai batean, agotek alboko ate berezitik sartu behar zuten, eta barruan ere toki berezitan eseri.

zekien guztia liburuetan irakurri zuen. 'Irakurri' zuenaren artean bi datu: elizan agotek leku ezberdina zuten eta herriko dantzetan ezin zezaketen parterik hartu.

Gauza bat argi utzi nahi zuen: bere aitonamonek ez zuten agotik ezagutu. Hala ere, berak txikitana «agota» hitza irain bezala erabili zuela azaldu zigun. Eta berriz ere gauza bera errepikatu zuen, hau da, gaur egun ez zela inondik ere baztertze hori igarri. Berak, adibidez, lagun gehienak Bozate auzokoak zituen, ohituraz agoten auzoa bezala ezagutua dena.

Hurrengo jopuntua herriko taberna izan zen, jende gaztearen hitzik jasotzeko itxaropenarekin. Mahai batean zegoen gazte koadrila bat topatu eta hantxe eseri ginen. Hemen ere arizkundarren ezaugarri bat topatu genuen hasiera batean behintzat: hitz egiteko orduan isiltasuna eta erreparroa. Elkar hizketa beste ildo batzuetatik zuzendu ge-

nuen, beti bezala, eta konfidantza apur bat lortu bezain azkar buru belarri sartu ginen geurean. Agotak direla eta ez direla hauetako gazte batek zera zioen: «ho-

ri aspaldiko gauzada. Nere aitonamonek ez zuten ezagutu ere. Hiru edo lau belaunaldi lehenago gertatua izan behar zuen. Gaur egun ez da aztarnarik

Bozate auzo arizkundarra, gaur egun ere «Agoten auzoa» bezala ezagutzen dena.

Hago isilik, agota!

HORIXE zen Nafarroako herri askotan irain bezala botatzen zutena eta borroka hasteko nahikoa zena. Baina... nortzu ziren agotak?

Agotek Erdi Arotik Frantzian, Ipar Euskal Herrian eta Nafarroako zenbait haranetan (Erronkari eta Baztanen, batez ere) bizi zen arraza osatzen zuten. Egia esan, ez dago berri zehatz handirik eta horrekin mota guztitako iritziak entzun daitezke. Badakigu, ordea, herri xeheak agotei, besteak beste, legena edo lepra izatea leporatzen zuela.

Hori zela eta, agotak

guztiz baztertuak bizi ziren: ez zeukaten beste herriarrek ezkontzerik, auzo berezietan bizi ziren, elizan sartzeko ate txiki bat zeukaten haien zat soilik, mezetan leku berezi batean kokatu behar zuten, ezin zuten kargu publikorik bete, eta abar.

Hauek ziren agotek pairatu behar izan zituzten bazterkeriak, zeintzuk besteak nahi ez zituzten lanak egitera bultzatzen zituzten. Agotak ohituraz arotz, igeltsero, errotalari eta antzekoak izaten ziren.

Baina noiz amaitu zen bazterketa egoera hau? Frantzia eta Ipar Euskal

Herriari dagokienez, Iraultza Frantsesarekin bukatu zela esan genezake. Nafarroan aldiz, mantendu egin zen, Baztanen bereziki. 1817 urtean Nafarroako Estatutuek «agota» hitza debekatu eta arraza honetako jendeak besteak bezala tratatzea agintzen dute. Hala ere, hau ez zen nahikoa izan bazterkeria deusezteko eta jakin badakigu Arizkun, «Agoten auzoa» bezala ezaguna den Bozate auzoko jendeak elizan leku berezia izatea edo herriko festetan parte hartu ezin izateak mende honen hasiera arte jarraitu duela.

Kazetariei gorrotoa

BADAGO Arizkun-
nen kazetarien kontrako
guda isil bat, eta hauen
aurrean azaltzen duten
mutismo eta ia gorrotoan
isladatzen da hau. Honen
arrazoia aurkitzeko ez da
asko bilatu beharrik.
Orain dela hamar urte
«Interviu» aldizkariko
kazetari bat iritsi zen he-
rrira agoten informazio-
rik aurkitzera. Norma-
lean gertatu ohi denez,
ez zuen ezer aurkitu eta
esku hutsik ez itzultzeko
bertako umeei argazki
batzuk atera zizkien.
Handik hilabete batera
artikulu bat azaldu zen
aipaturiko aldizkarian
izenburu honekin: «Los
malditos del Baztan»
(Baztango madarika-
tuak). Erreportaian asko
manipulatu omen zuen
informazioa eta hau dena

noski agotik aurkitu ba-
rik.

Orain dela gutxiago
beste argazkilari bat
etorri zen herrira hango
ihauteriko erreportaia
egiteko asmoz, baina
honen jokaera zuzena ez
zen izan eta kamarak
hautsi eta herritik haserre
bizian bidalia izan zen.
Dirudienez, arizkunda-
rrek ez dute nahi beren
ihauteriak masifikatzea,
Lantzen gertatzen ari den
bezala.

Beste artikulu mordoa
azaldu dira «El Correo
Español» eta «Navarra
Hoy» egunkarietan, eta
han ere desinformazioa
nabari zela diote Ariz-
kuneko biztanleek. Ho-
nelako kasuekin ez da
harritzekoa kazetari eta
argazkilariak oso fama
ona ez izatea.

*gelditzen. Bozate guztiz
onartua dago Arizkun
eta ez dago inongo arazo-
rik. Bainazer edo zer egon*

zela, argi dago».

Ohitura zaharrekin jarrai-
tuz, gazte hauek zera zioten:
Arizkungo ihauterietan
iraindua den pertsonaia,
Hartza, Bozate auzotik da-
torrela. Hemen ere soma
daiteke garai batean behin-
tzat egon zela lehen aipa-
turiko baztertze hori. Dena
den gazte hauek beren hit-
zekin garbi utzi zuten gau-
za bat: arizkundarren ingu-
ruan dagoen mitoa handia
dela. Agoten gaiari buruz
hitz egiteko leporatzen
zaien beldurra ez genuen
inondik ere ikusi. Era be-
rean, gaur egungo errefe-
rentziarik ez zen inon azal-
du. Misterioa, baldin bada-
go, ongi ezkutatua dute.

‘Agoteen auzoa’

Arizkun azken indarrak
bukatu baino lehen, bertako
zaharren batekin solasean
aritzea erabaki genuen.
Horregatik Felix Iriarteren-
gana jo genuen, txistulari
ospetsu eta sariduna. Ho-
nek ez zigun gauza berririk
argitu baina bai baieztatu:
«Bozate agoten auzoa zen

**Agoten istorioa,
mitoa eta misterioa
Arizkuneko isiltasun
ezkutuaren sapaian
ahantziko da, ziur
aski**

*eta betidanik agotak zur-
gin, igeltsero, errotari eta
baita txistulari finak izan
ziren. Baina nik ez nituen
ezagutu. Halere, gogoan
dut txikitari Bozateko
haurrekin borrokan ibil-
tzen ginela eta Bozate eta
Arizkun zatikatzen duen
zubiraino harriak jaurti-
tzen nola ibiltzen ginen
ere». Dena den, Felixek be-
rriz dio, «nik ez nituen eza-
gutu eta ezta nere gura-
soek ere».*

Agerian zegoen Arizku-
nen arrastorik ez zegoela,
eta beraz agoten auzora
zuzenean joatea erabaki
genuen eta gaia bertako ka-
rrika eta etxeen artean az-
tertzea. Bozatera iritsi be-
zain laster gauza bat ageri-
koa zen: etxeak askoz txi-
roagoak ziren eta ez zeuka-
ten armarririk, Arizkun

Arizkun eta
Bozateko etxe
bana; bata
armarriduna,
bestea gabea.
Agotek debekatua
zuten etxe atarian
armarria jartzea.

Bozateko ostatuko nagusiaren iritziz, agotei buruz jendeak pentsatzen duena ez dator bat errealitatearekin.

gertatzen ez zen bezala (ar-marria nobleziaren zeinua izan ohi da). Kaleak hutsik zeuden eta topatu genuen pertsona bakarra Bozateko

ostatuko tabernaria izan zen. Bere hitzak ez ziren aurrekoenak bezain argiak izan. Berak zioenez, auzoan bizi ziren guztiak «ofizio-

koak» dira (zurginak, igeltseroak, harginak...). Era berean, denak kanpotik etorritako familiak direla zioen. Hau hiru aldiz azpi-

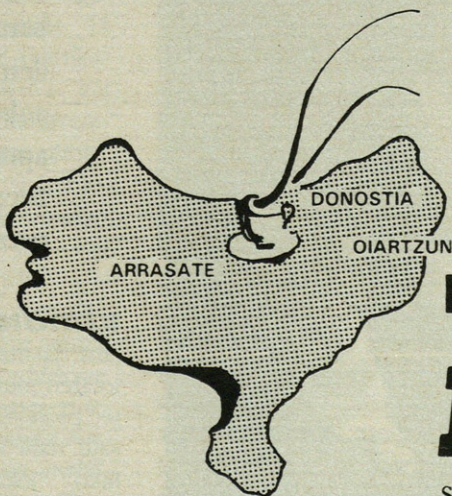
marratu zigun biziki, zerbait argi utzi nahi izan balu bezala. Arraroa.

Alferrik zen gehiago saiatzea. Argi zegoen gaur-kotasunezko aztarnarik aurkitzerik ez zegoela. Gehiegi sakondu nahi izan da gai honetan eta herri hau nazkaturik dago. Dena dela, hainbeste aldiz aipatutako arizkunderen harrokeria eta isiltasuna ez da hainbatekoa. Are gehiago, jendea zabal eta hitz egiteko prest agertu zitzaigun. Beharbada, agoten kontuak ahanzteko desioak kanpotarren aurrean isilik egotera bultzatzen ditu.

Baina agoten istorioa, mitoa eta misterioa Arizkunderen isiltasun ezkutuaren sapaian ahantziko da, ziur aski.

Fermin Uriz

**Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.**

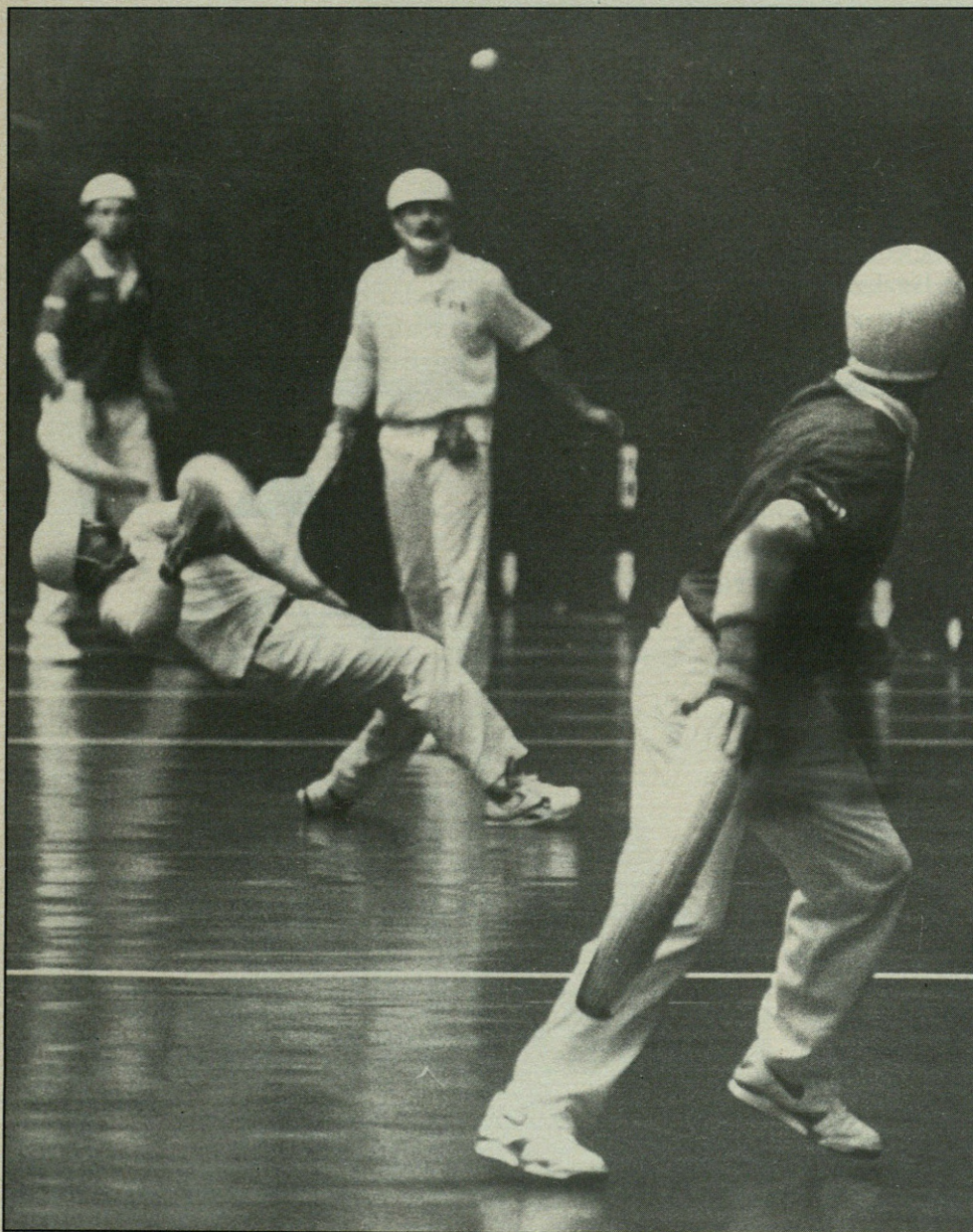
LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12—35 49 14

Kinielen sistema erabiliko da Carmelo Balda pilotalekuan, lehen aldiz Euskadin

BALDA JAI-ALAI, AMERIKAR ERARA

Antxon Lujanbio eta Juan Armendariz zestolari ohiei ideia ona iruditu zitzaien kuadro eta kinielen sistema euskal frontoi batean ezartzea. Carmelo Balda pilotalekua enkante publikora atera zenean, trinkete baten jabea ere den bikote honek aukera aprobetxatu egin zuen. Ikuskizuna prest dago.

ERRONKA berri bat jarri da martxan euskal pilotaren munduan. Orain arte, profesional mailara pasatu nahi zuten zesta-puntako jokalariek gehienek atzerriko bidea hartzen bazuten, hemengo soldatak nahikoak ez zirela eta, Donostiako Carmelo Balda pi-

■ «Kiniela jokatu nahi duenak 100-200 pezeta balioko duten txartelak erosi ahal izango ditu» ●

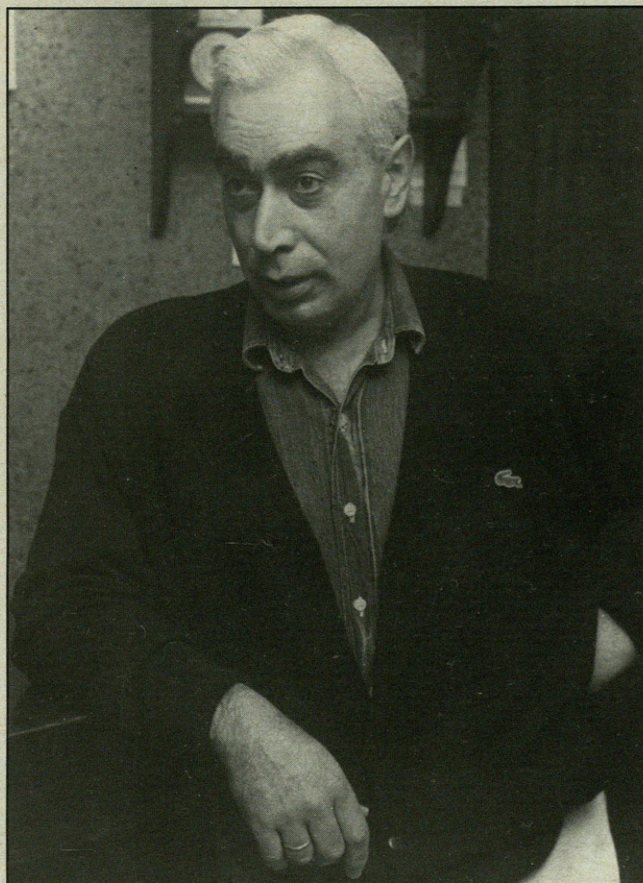
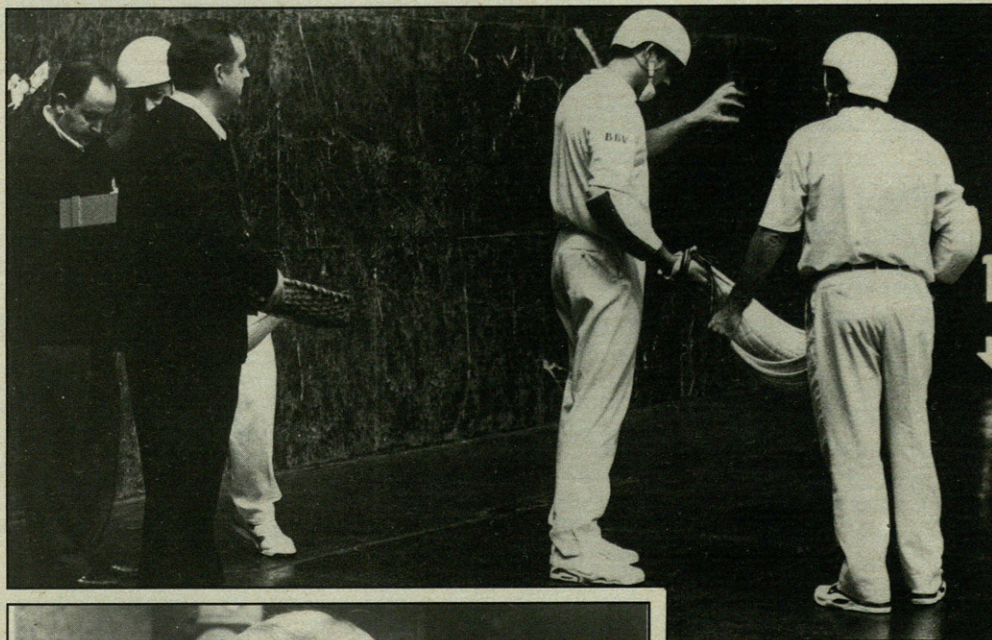
ANTXON LUJANBIO

lotalekua enpresa pribatu berri baten eskuetara pasatu da, eta enpresa honen helburu nagusienetarikoa da bertako jokalariei gazteekin koadroak osatu eta kinielen erabilerari etekinak ateratzea.

Balda Jai-Alai izena du enpresa berri honek, eta partaide anitz ditu, Juan Armendariz eta Antxon Lujanbio izanik proiektuaren buru nagusiak. Zesta-puntaren mundutik datoz bi gizon hauek eta urte askotan izan dira jokalariei profesionalak. Antxon Lujanbio, Italia, Filipinas eta Ameriketako frontoietan aritu ondoren, etxera itzuli zen hogeitahiru urterekin. «Lehen grebak harrapatu ninduen Ameriketara, eta profesionaltasuna uztea erabaki nuen», esaten digu.

Antxon Armendariz 11 urtez ibili zen Ipar Amerikako frontoietan jolasten, eta Euskal Herrira itzultzera koan trinkete baten antolaketari ekin zion Lujanbio-rekin. «11 urte daramatzagu bonetan, eta oso ongi joan zaigu orain arte —esan digu Armendarizek—. Gero, Balda pilotalekua enkanterekin publikoan jarriko zela iragarri zutenean, kinielen sistema euskal frontoi batean erabiltzea ideia ona izango litzaitekeela pentsatu genuen».

Izan ere, orain arte, euskal zestalariei profesionalen

A. Lujanbio, Balda Jai-Alai enpresa berriko buruetako bat.

irtenbide bakarra atzerrira joatea izan da. Honen arrazoiak, «El Diario Vasco»-ko kazetaria den Jon Truebaren ustetan, anitzak dira, «baina esaldi bakar batekin adieraz daitezke: euskal pilota profesionalaren mundua

ghetto bat da, eta diru pis-ka bat irabaziz nahiz dutenek ez dute kanpora joatea baino aukerarik».

Iritzi berdinekoak dira Balda Jai-Alai enpresakoak, eta beraien proiektua hori konpontzeko gai delakoan

Euskal zestalariei gehienak atzerrira joaten dira jokatzera, hemengo baldintza ekonomikoak oso onuragarriak ez direla eta.

daude. Xistera eta Galarreta enpresek ere aurkeztu zuten proiektu bana, baina azkenean koadro eta kinielen sistema onartu zuen Donostiako udalak. «Hemen mota bonetako frontoi bat irekitzeak badu etorkizuna —ziurtatzen du Antxon Lujanbio—. Beti partidua arruntekin aritu gara, eta horretarako diru asko behar da. Guk ireki nahi dugun frontoian sarrera merke bat jarriko dugu eta gero, kiniela jokatu nahi duenak, 100 edo 200 pezeta balioko duten txartelak erosi ahal izango ditu».

Debutante ugari

Pilotariak behar dira ordea kinielietako koadroak osatzeko, eta horretarako Bizkaia eta Gipuzkoako jokalariek hornituko dira gehienbat enpresakoak. «Az-

Mikel Armendariz, 18 urteko debutantea:

«Beti da ona etxean jokatzeko aukera izatea»

ARGIA. Zenbat urte-
rekin hasi zinen zesta-
puntan jokatzeko?

M. ARMENDARIZ.
Zortzi urte nituenean. Ai-
taren trinketera joaten
nintzen eta han hasi nin-
tzen zesta eskuan erama-
tera ohitzen. Denborare-
kin nere adineko gaztee-
kin hasi nintzen jokatzeko.

A. Eta orain, profesio-
naltara pasatu behar
zarelarik, ez al duzu bel-
dur piska bat?

M.A. Beno, urduri ba-
nago, baina uste dut forma
egokian nagoela. Profe-
sionaltara pasatzeak bere
pisua du, baina paper
itxurosoa egitea espero
dut.

A. Zurekin batera beste
gazte askok emango dute
profesionaltasunerako
urratsa. Nola ikusten
duzu gazte talde hau?

M.A. Uste dut jende ba-
liotsua badagoela. Hama-
zazpi edo hamazortzi urte
eduki arren urte asko da-
ramatzate prestatzen, eta
hori nabaritu da.

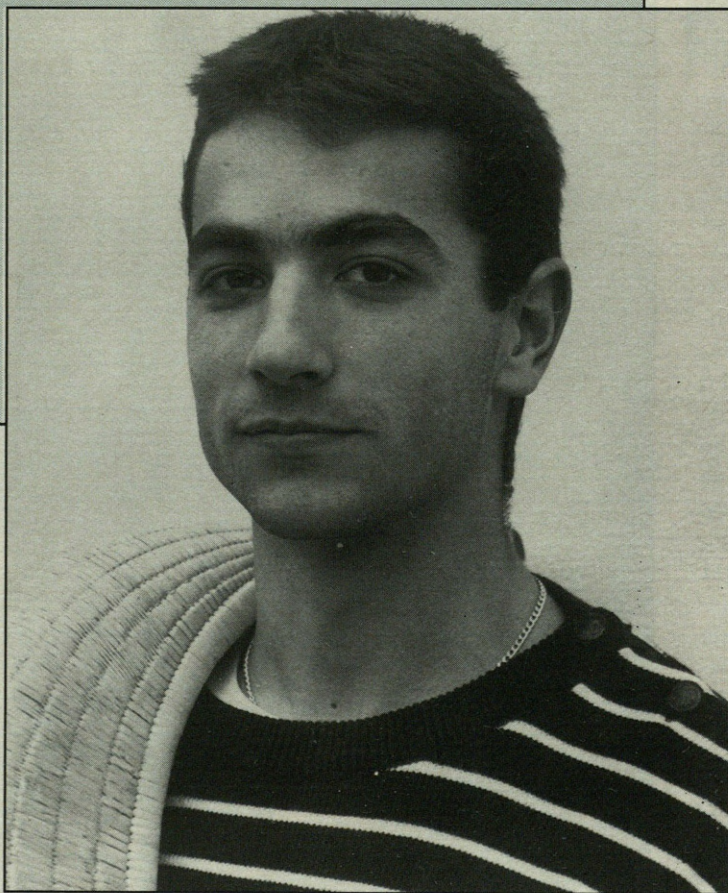
A. Nola ikusten duzu be-
men bertan egitea kinie-
lak, Ameriketan egiten
den bezala?

M.A. Oso ondo. Beti da
ona etxean bertan joka-
tzeko aukera izatea. Orain
arte, atzerrira joatea zen
zesta-punta jokalarik pro-

fesional batek zuen au-
kera bakarra, hemen
ekonomikoki oso zaila
zelako bizitza aurrera
ateratzea. Orain, bertan
irabaz daitezke sosak.

A. Baina uste duzu be-
men arrakasta izan deza-
keela kinielaren siste-
mak?

M.A. Nik uste dut baietz.
Merkeagoa izateak jendea
erakarriko duela uste dut,
ikuskizuna beti izaten bait
da frontoian.

Mikel Armendarizek, hemezortzi urterekin debutatuko du.

ken hiru urteetan, Ipar
Amerikan izandako jokalarik
greba dela eta, hemengo
gazteek ez dute harantz
joateko aukerarik izan, eta
aukeraketa egiteko per-
tsonal nabikoa dago».

Andoaindarrak, zarautza-
rrak, beasaindarrak... Ge-
hienak gipuzkoarrak dira,
baina Markina eta inguru-
koak ere ez dira falta. Ler-
txundi, Armendariz, Prade-
ra, Lujanbio eta abar profe-
sional munduan gogor sartu
nahian daude.

Koadroak osatzeko de-
butanteak bakarrik ezin di-
rela erabili eta, beste enpre-
setako jokalariek ere hitz
emanda dituzte: Uriarte,
Lakaraz, Jauregi, Beaskoe-

txea... Eta orain arte atze-
rrian jokatzeko aritu direnak
ere ez dira falta.

Baina guzti hau martxan
jartzeko berrikuntza ugari

egin behar dira Balda pilo-
talekuan: frontisa konpon-
du, kontrakantxa estutu,
frontoia pintatu, argiak
egokitu... Diru inbertsio

■ Bizkaia eta Gipuzkoako jokalariek hornituko da gehienbat Balda Jai-Alai enpresa ●

handiak eskatuko dituzten
lanak. «Oraindik ez dakigu
ziur zenbaterainoko in-
bertsioa izango den»,
adierazi digu Juan Armen-
darizek, baina diru gutxi ez
dela izango argi dutela dio.
Hasiera batean pilotako
beste modalitate batzuk ere
ezartzea espero bazuten
denborarekin, azkenean

ezin izango dute, pi-
lotalakuen erai-
kuntza baldintzenga-
tik.

Diru asko eta arra-
kasta lortuko dena-
ren ziumasun eza an-
tzeman daiteke. Jon
Trueba kazetariaren
ustean, «oso zaila da
aldeztatik aurretik ezer
esatea, baina nere
ustez egin beharko
litzatekeena: publi-
zitate kanpaina erral-
doia da. Gipuzkoa-
tik kanpoko jendea
ekartzea ere lortu
behar dute. Dena
lehen txanparen
araberakoa izango
dela uste dut».

Azken urteetan
Balda pilotalekuko
buru desberdinen
zorte txarra ezagutu
arren, baikor azaldu
zaizkigu arduradun
berriak. «Datorren
urteko ekaina edo
uztailerako fron-
toiaren ateak irekitzea es-
pero dugu».

Amagoia Iban

ALBISTEGIAK

"Gauza zera da, esan zuen Alicia-k, hitzek esan nahi dutenaren aparteko beste zerbait adieraztea lortzeko ahal menik duzen jakitea".

"Gauza da, erantzun zuen Humty Dumpty-k, nork agintzen duen jakitea".

(Lewis Carroll)

ALBISTEGIN 1	Astele. .... Ostirala	08:00 .... 09:00 08:45	"Kafearen Usainean" (elkarizketa)
ALBISTEGIN 2	Astele. .... Ostirala	13:00 .... 14:00 13:30	"Bitartean" (solasaldia)
ALBISTEGIN 3	Astele. .... Ostirala	20:00 .... 20:30	"Eguneko personaia" rekin
ALBISTEGIN 4	Astele. .... Ostirala	23:00 .... 24:00	"Egunean gertatuaren analisia"
JOKOZ KANPO	Astele. .... Ostirala Igandea	14:00 .... 14:30 22:00 .... 23:00	KIROLA SAIOA
GOIKO PLAZA	Astele. .... Ostirala	14:30 .... 15:00	HERRIZ HERRIKO INFORMAZIOA
LABURRAK ORDURO	Astele. .... Igandea		

MAGAZINAK

"Zoriontasuna arma kolektiboa
izan daiteke...
entzungo duzu"

NOIZ ETA GOIZ	Astele. .... Ostirala	06:00 .... 08:00	EGUNARI DAGOKIONA ETA ZURI EGUNONAK
KALE GORRIAN	Astele. .... Ostirala	09:00 .... 12:00	GOIZEKO PASEALDI BIZIA
ATALAIA	Astele. .... Ostirala	12:00 .... 13:00	MUNDARI ETA ZURI BEGIRA
ITAKA	Astele. .... Ostirala	16:00 .... 18:00	ETORRI GUREKIN BIDAIAREN IRLARA
ORDU ALFERREN SEGIDAN	Astele. .... Ostirala	18:00 .... 20:00	BOLEROAK AGINDURIK, ERLOJUA PAUSATZEN DENEAN
MARI BONBILLEN AFAL OSTEAN	Astele. .... Ostirala	00:00 .... 01:30	GAUTXORIEN HEGALALDIK IZAN OHI DIRA OPAROENAK
BATEGIN	Larunbata Igandea	08:00 .... 12:00 13:30 .... 15:00	EGIN IRRATIA, EGIN IRRATIAZ
SHANGRI-LA	Larunbata	23:00 .... 00:00	OHINAK FANTASIAZ EGINAK
KOTXASPLAO	Igandea	09:00 .... 12:00	UTZI GURASOAK ETA ZATOZ GUREKIN
GAUA ORRAZTEN	Igandea	23:00 .... 00:00	IRRATIKO LAMI KONTUAK

MUSIKALAK

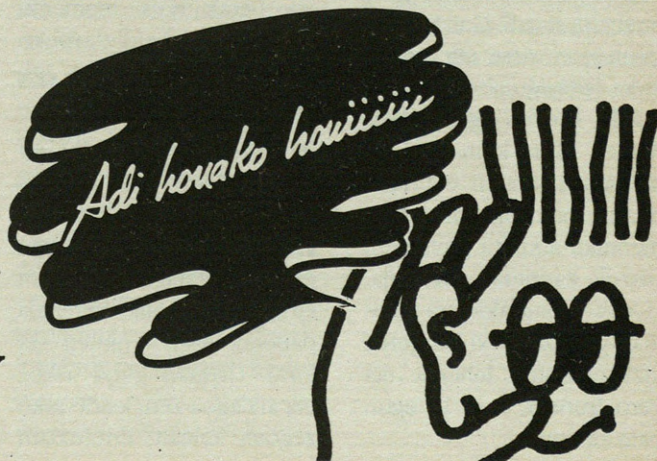
"Estilo guztietako musika du Egin Irratiak,
baina zera batek bereizten gaitu: estiloz egiteak.
Egin Irratia: musika estiloz egina"

103 ARMONIA	Astele. .... Ostirala	15:00 .... 16:00	GIUK MUSIKA KLASIKOA, ETA ZUK?
IGO BOLUMENA	Astele. .... Ostirala	21:00 .... 23:00	EUSKARAZKO ROCK MAGAZINE BAKARRA
LA KUEBA	Larunbatetan	16:00 .... 19:00	HEMENGO ETA ORAINGO ROCK GUZTIA
SYNTORAMA	Larunb. eta Igandea.	19:00 .... 20:00	MUSIKA ELEKTRONIKOAREN BIDE BERRIENAK
SECUENCIAS DE PLASTICO	Larunbatetan	21:00 .... 23:00	JAZZA TAUPADAZ TAUPADA
TRIKI NOT DEAD	Igandetan	12:00 .... 13:00	TRIKITIXAREN LEHENA, ORAINA ETA...?
LA NOTA LATINA	Igandetan	16:00 .... 18:00	RIO GRANDEK BEHERA, MUNDUA DOINU BAT DA
TODO NEGRO	Igandetan	18:00 .... 19:00	60. HAMARKADAKO MUSIKA GOGOAN
PAUSARIK GABE	Larunbat eta igande goizaldera		HARTZAZU ATSEDEN, MUSIKA GEURE KONTU

KULTURALAK

"Luma bakarrak ez daki egan...
urak darama".
(Koldo Izagirre)

HITZ KONJUROAK	Astele. .... Larunbata	20:30 .... 21:00	HITZ-ETZ, OLERKIZ OLERKI
UMEKERIAK APARTE	Larunbatero	12:00 .... 13:00	GAZTEON GAIK GAZTEON ARTEAN
BOTA PUNTUBA	Larunbatero	13:30 .... 15:00	BERTSOAK EGIN IRRATIKO PLAZAN
LA LINTERNA MAGICA	Larunb. eta Igandea.	15:00 .... 16:00	FOTOGRAFIKAK ENTZUN DAITEZKELAKO...

«Presoen eta Euskadiren egoera negoziatioaz bakarrik aldatuko da»

Miarritzeko bere etxean aurkitu dugu Izaskun Rekalde. 77tik Iparraldean bizi da, eta euskal errefuxiatuek azken 15 urteetan ezagutu dituzten egoera aldaketak hurbiletik bizi izan ditu, baita polizia frantsesaren errepresioa ere. Bere bi alabekin bizi da, eta nahiz eta errefuxiatuen estatutua eskutan ukan, ez du lan egiteko posibilitaterik.

ARGIA. *Istoria zahar batekin hasiko gara. Orituko zara, zu, Segobiako ihesaz?*

IZASKUN REKALDE.

Bai. Kontu zaharra da hori. Pena izan zen eta gogoratzten naizelarik ere pena hartzen dut ezin bait zaio bueltarik eman. Gaizki ulertzeak izan ziren eta, gaizki atera zitzaigun. Gu Segobiatik sartzen ginen kamioiez. Gure kamioia Urepelen utzi genuen, eta mendirantz joan. Biharamunean mendian atxilotu gintuzten, batzuk zaurituak, bat hila. Hortik komisaldegira eraman gintuzten. Ni Burgeten utzi ninduten lehenik eta gero Iruñera, non 10 egun pasa nituen.

Santik nik baino tortura gogorragoak jasan zituen. Ni eramaten ninduten ikustera elektrodoak jartzen zizkio-telarik. Ondoren bederatzi hilabete egon ginen preso. Amnistiaren aldeko mobilizazio, manifestaldi inportante horietako garaia zen, eta beraz nola momentu nahasia zen baldintzapeko askatasunarekin atera ginen.

A. *77an Iparraldera etorri zinen. Beste giro bat zegoen hemengo kaleetan...*

I.R. Guk 75ean alde egin genuen etxetik, eta 77an etorri ginen hona. Berehala paperak eskatu nituen eta lortu. Orduan giroa askoz eta alaiagoa zen, jende asko zegoen kalean, errefuxiatu

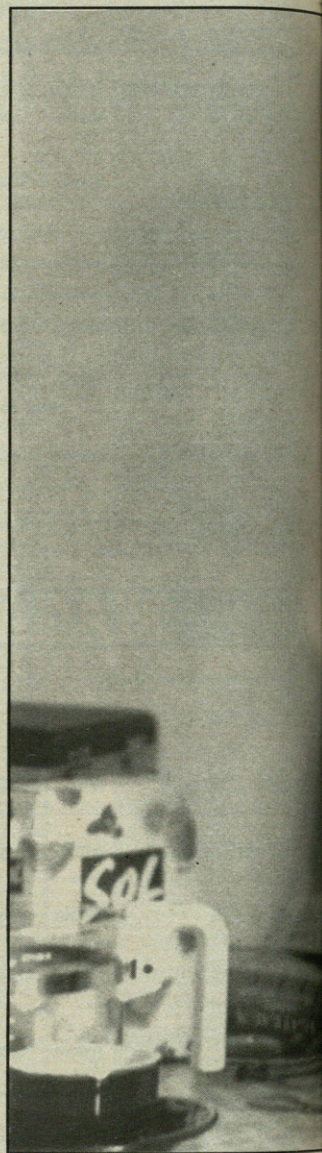
asko ginen, harreman asko genituen gure artean. Bestalde, estatu frantsesean ere gureganako elkertasun asko zegoen. Manifestaldi asko izan ziren gure alde garai horretan. Jende askorentzat hautu politiko baten momentoa izan zen, batzuk erreforma onartu zuten eta guk ikusi genuen segitu behar zela. Paperak ukaiten segitu genuen, Santik garai batean lan egin zuen baita ere. Gero, sozialistak pasatu zirelarik, errefuxiatu estatutua lortu nuen, eta orain arte honekin nabil. Santiri iaz kendu zioten, estatutua zuen bitartean ezin bait zioten estradiziorik eman.

A. *81etik hona nola bizi dira errefuxiatuak?*

I.R. Nere adibidea hartzeko, nik beti bizitza legala eraman izan dut, estatutua daukat, ez dut bestelako paperik. Gisa guziz hemen, nahiz eta paperak ukan, beti zerbait falta da. Ez ditugu sekulan behar diren guztiak. Eta bizitza normala eramateko lan egin behar da nere ustez, baina hori ezin dugu. Bestalde hona etortzen zarelarik zure bizitzaren parte bat egina da. Baduzu zure

laguna, eta hemen beste lagun batzuk egiten dituzu, beste bizi bat antolatzen duzu. Nere bizitza hautsia da, bi partetan, han eta hemen. Hegoaldeko lagunak etortzen dira baina nik hemen nere bizitza dut. Ezin dut denbora pasatu Hegoaldeko lagunak itxaroten. Hemengo jendearekin ere harremanak baditut eta horretarako euskara tresna paregabekoa da, frantsesarekin mugatuagoak gara.

Baina erran daiteke gure

bizitza errazagoa dela gaur egun gorderik bizi diren errefuxiatuenarekin gonbaratuz. Batzuk urteak dira gorderik bizi direla, eta gaur egun asko dira egoera horretan. Ez dute familia ikus-

■ «Nik ulertzen dut hamar urteren buruan preso batzuek irtenbide bat bilatzea» ●

ten, ez dituzte lagunak ikusten. Gartzela gauza bat da, eta oso gogorra, bereziki azken urte hauetan daramaten politika bortitzagatik, baina etxe batean egotea zuharrrek giltza jarri duzularik, zure buruarekin duzun borroka ere oso gogorra izan behar da. Biziki zaila da horiek bizi duten egoera hitzetan adieraztea. Bestalde, urteak pasatzen dira, eta ez dituzu gehiago hogeitau urte. Batzuk hogeitahamar beste batzuk berrogei, zure bizitza

joaten da.

A. Hala ere jendeak irauten du...

I.R. Bai, jendeak irauten du, segur da. Osasun problemak badira, afektibitate problemak badira, baina jendea ez da Hegoaldera joaten 'damutu' bezala. Har dezagun presoen adibidea ere. Nik ulertzen dut 10 urteren buruan preso batzuek irtenbide bat bilatzea. Ez dut onartzen ordea, azken finen beren buruaren kontra

«Hegoaldeko lagunak etortzen dira baina nik hemen nere bizitza dut. Ezin dut denbora pasatu Hegoaldeko lagunak itxaroten».

«Euskal arazoa gobernu espainoleko arazo nagusia da, horrela hamabost urte daramatza irabazi gabe».

ari bait dira. Borroka oso luzea da, errepresioa handia da eta batzuk nekatu egiten dira. Hemen ez dut kasua ezagutzen. Manipulazioa izugarria da, baina kolektiboa ez da hunkitua.

A. Zure ustez euskal gizartea axolatzen da preso eta errefuxiatuen egoeraz?

I.R. Neretzat lan handia egina izan da euskal gobernutik eta baita ere espainol gobernutik. Medio biziki indartsuak dituzte, telebista eta abar. Baina 600 preso dira. Horiek beren familieren bisita dute astero, familiak bidaia egiten dute eta askotan bidaia oso luzeak izaten dira, erasotuen ez direlarik gainera. Jendea nekaturik balitz bai Gasteizeko gobernuak bai Madrilera ez lirateke hain kexu eta hain kezkatuak egongo problema horrekin. Hiltzen utziko lituzkete. Badago giro bat presoan alde, ez dena hain-

beste agertzen. Beharbada gure etsaiek tresna oso azkarrak eskuetan dituztelako, eta beti beren bertsioa azaltzen delako. Baina etsaiak bere nahia nahasten du errealitatearekin.

Gobernuak dio: «Errenditzen bazarete, presoak aterako dira». Arazoa ez da hori, presoak ez bait dira hamar urte —eta batzuetan gehiago— gartzelan egon, eta gu

ez gara hemen egon horretarako, etxera itzultzeko lehen bezala egoteko. Ez du balio, bestela aspalditik etxean ginen gure bizitza egiten. Gobernuak ulertu behar du hori, bitartean debaldetan ari gara.

eramaten zituzten bestalderara. Ezin dut jendearen aurpegia, beren beldurra ahanzi. Banaka banaka kotxean sartzen zituzten, eta jendeak joatea eskatzen zuen, momentu hori gogaitatzea okerragoa bait zen.

■ «Momentuan gobernuak emaitza gutxiko negoziaketak nahi lituzke, eta horretarako EAJren laguntza hartu du» ●

Presoen eta Euskadiren egoera bere orokortasunean aldatuko da negoziazioaren bitartez bakarrik. Eta hori ez da gauza bera erraten ibiltzea. Ez dago beste irtenbiderik. Horretan ez da gure nahia sartzen soilik. Ikusi behar da Europaren egoera, alderdi sozialistaren arazo nagusiak zeintzuk diren. Momentuan gobernuak emaitza gutxiko negoziaketak nahi lituzke eta horretarako EAJren laguntza hartu du.

A. 87ko sarekadaz zer oroitzapena atxiki duzu?

I.R. Neretzako okerrera, lau urte pasatu ondoren. Lehen momentua izan zen, biziki bortitzak izan bait ziren, etxean. Eta gero jendea joaten ikusten nuelarik, nola

Gero ni hemen egon nintzen.

Bretainara kanporatu ninduten baina lehenik deitu nuen han izango nituen baldintzak ezagutzeko. Erran zidaten ez zegoela ezer pentsatua, ez nuela ezer ukanen. Beraz erabaki nuen hemen gelditzea nahiz eta arrisku bat izan. Nahiago nuen familia eta lagunengandik hurbil bizi. Orain dela gutxi ere atxilotu naute, nere bizitzari buruz eta Gureak elkarteari buruz galderak eginez. Hiru oren pasa dituzte nere etxea miatzen. Ez zuten besterik, beldurra sartzeko. Egia da familia bezala elkartasuna lortzen du-

NORTASUN AGIRIA

Santiago Arrospideren emaztea, alaba bizkiak ditu 44 urteko emakume honek ●

Egin nahi lukeen bidaia: Hegoaldera ●

Ezagutu nahi lukeen pertsonaia: Joseba Sarrionandia ● Bere anaiak hamar urte

daramatza gartzelan ● 87ko sarekadan atera zioten argazki bat

ezaguna egin zen oso, eta Kortatu taldeak bere single bateko

azalean erabili zuen ● Pastelak egiten oso txarra dela dio

«Paktuko alderdiak beharbada harro sentitzen dira beren herriaren kontra daramaten politikarekin. Ez dut uste. Bere herriaren kontra lan egiten duenak ezin dezake lasaitasunik aurkitu».

gula eta beraz gure lana kriminalizatzen saiatzen dira. ETA, presoak, familiak... gauza bera direla sinetsi arazi nahi lukete.

A. Zein da Gureak elkar-tearen lana?

I.R. Gureak 52 preso kudeatzen ditu, estatu frantses osoan, gehienak Parisen daudelarik. Hasieran gure helburua zen presoak laguntzea, bistan da. Baina gehienbat familia berriei laguntzea. Gehienetan familiar bat preso sartzen delarik izugarritzko kolpea hartzen da. Beraz, lehen urratsak ematen laguntzen diegu familiei, abokatuarekin harremanetan sartzeko, epailearengana joateko permisoak eskatzeko. Hots, lehen traba guztiak gainditzen laguntzen diegu. Bestalde, gure inguruko jendea hunkitzen saiatzen gara, presoan berri emanez, informazioa bilduz

eta zabalduz.

Diru arazo inportanteak ditugu ere, abokatuak direla, auzitegi gastuak direla. Orain dela gutxi 50.000 libe-ra ordaindu behar izan dugu Jone Idigoras askatzeko, lagun bat bisitatzen ari zela atxilotu zutelarik. Gero, mugatuak gaude. Familiarrak izanik, edo guraso

■ «Santik nik baino tortura gogorragoak jasan zituen; ni eramaten ninduten ikustera elektrodoak jartzen zizkiotelarik» ●

zaharrek edo haurrak direla eta, poteoak edo dantzaldiak antolatzeke momentuan ez da beti erraza. Zorionez laguntza atzematen dugu nahiko erraz. Jendeak ulertzen du gure egoera. Presoak bisitatzera elkarrekin joaten gara maiz, autobusak antolatzen ditugu.

A. Nola iragaiten dira bisitak?

I.R. Gu hiru astetik behin joaten gara. Dena prestatu behar da, ni haurrekin joaten bait naiz. Fresnesera joaten gara. Presondegi oso iluna, itsusia, zikina... Paper guztiak, eta miaketa guztiak egin arte hiru oren iragaiten

zalako gela batean egiten diren, musu bat eman diezaiokezu presoari, besterik ez. Hortik ateratzen zara izugarritzko frustrazio batekin, eta pentsatzen dut presoarentzat berdina izango dela, eta berriz etxera.

A. Etorkizunari begira baidakorra ote zara?

I.R. Bai, nik itxaropena daukat. Zer egin lezakete? Preso gehiago, errepresio gehiago... etsaiak ere irtenbide bat behar du. Euskal arazoa gobernu espainoleko arazo nagusia da, horrela hamabost urte darama irabazi gabe. Paktuko alderdiak beharbada harro sentitzen dira beren herriaren kontra daramaten politikarekin. Ez dut uste. Nere ustez, bere herriaren kontra lan egiten duenak, ezin dezake lasaitasunik aurkitu.

Ixabel Etxeberria

**ZER BEHAR DU
ETBk
BARKALONDOETAN?**

**EGONEAN
GIRO**

ETB

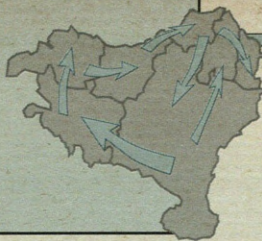
RIVIERA
Telesaila
TXANDAKA
LEHIAKETA
ELKARRIZKETAK
eta abar

EGUNERO
14:20

LEHIAKETA

URTE BERRIAN BIRA

1992 urtearen atarian gaude, eta hori ospatzeko lehiaketa berria proposatzen dizugu, irakurle. Hurrengo zazpi orrialdeetan zehar Euskal Herrian barrena bira egitera gonbidatu, eta sari ederrak jasotzeko aukera eskaintzen dizugu. Orriotan, zazpi herrialdeetako bakoitzari dagokion autodefinitu bana aurkituko duzu. Horiek behar bezala bete, eta ♣ nahiz ♦ ikurrei dagokien hitzak lehen orrialde honetako azpiko laukira aldatuz, bi testu osatuko dituzu. Batetik, urte berriari buruz Jon Sarasuak propio prestatutako bertsoa. Bestetik, bira egiteko moduko zazpi herri, herrialdean herrialdekoak. Guzti hori osatuz gero, nahikoa duzu azpikoa moztu eta gure ohizko helbidera bidaltzea. Hauek dira banatuko ditugun sariak:

- 1.— Lau egunetako bidaia Parisera, bi pertsonaentzat.
- 2.— 30.000 pezetako baliodun disko multzoa.

Zozketa urtarrilaren 25ean burutuko da, eta emaitzak otsailaren 2ko aldizkarian agertu. Garaiz heltzeko moduan igorri beharko duzue erantzuna, beraz.

Bete eta bidali beharreko orria

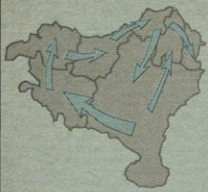
♣ 36. orrialdea	
♣ 37. orrialdea	
♣ 38. orrialdea	
♣ 39. orrialdea	
♣ 40. orrialdea	
♣ 41. orrialdea	
♣ 42. orrialdea	

Jon Sarasua

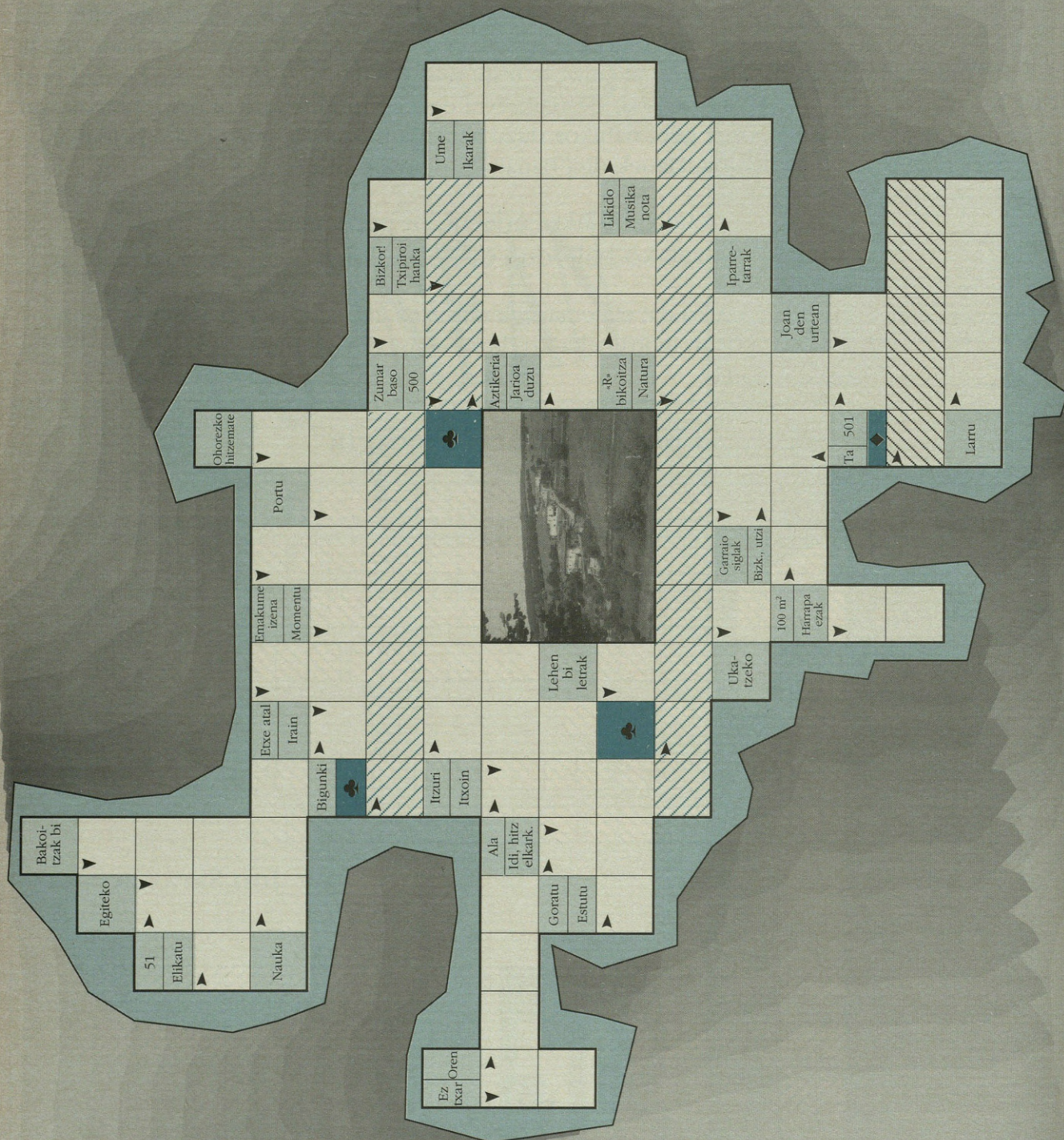
♦ 36. orrialdea		♦ 40. orrialdea	
♦ 37. orrialdea		♦ 41. orrialdea	
♦ 38. orrialdea		♦ 42. orrialdea	
♦ 39. orrialdea			

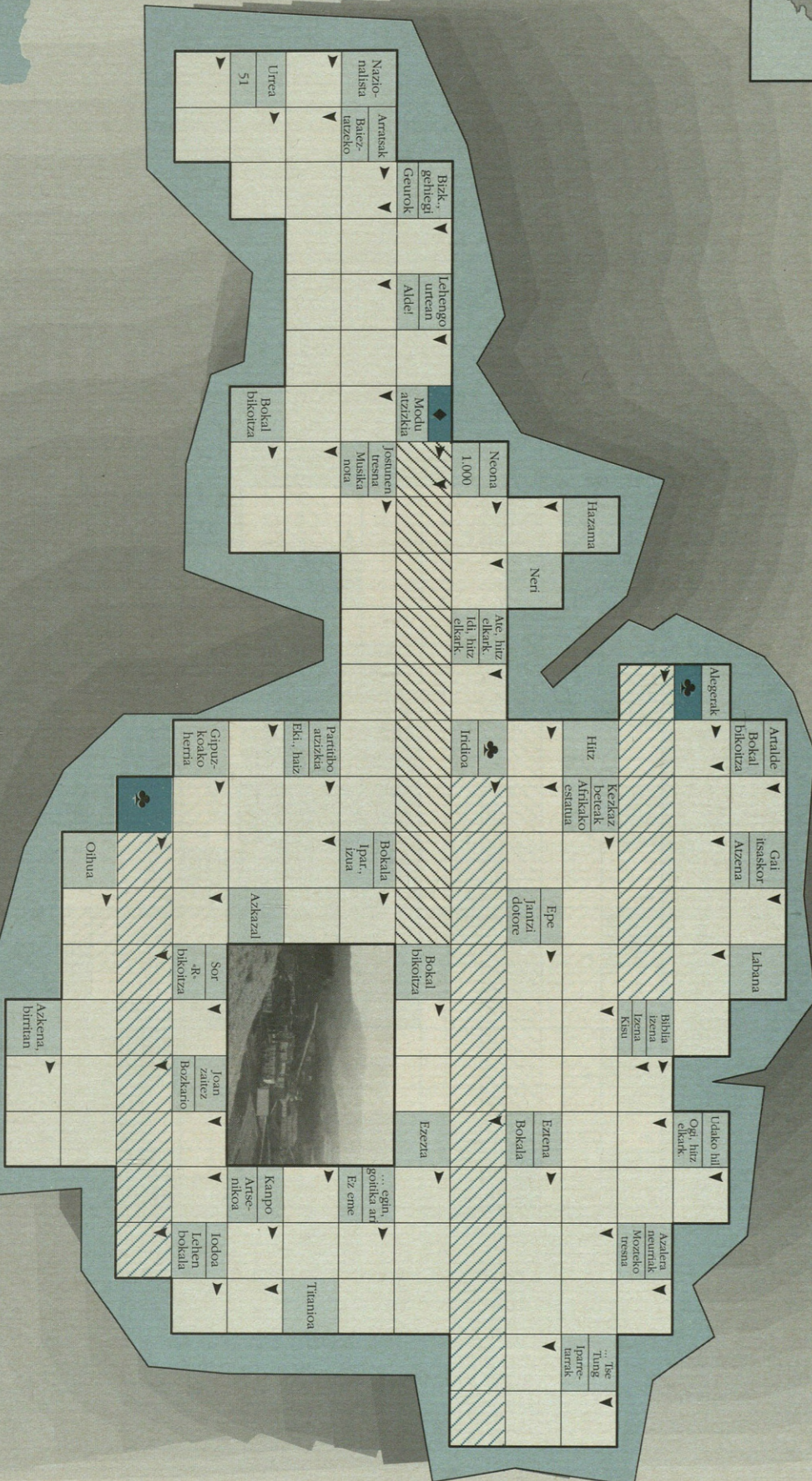
LEHIAKETA URTE BERRIAN BIRA

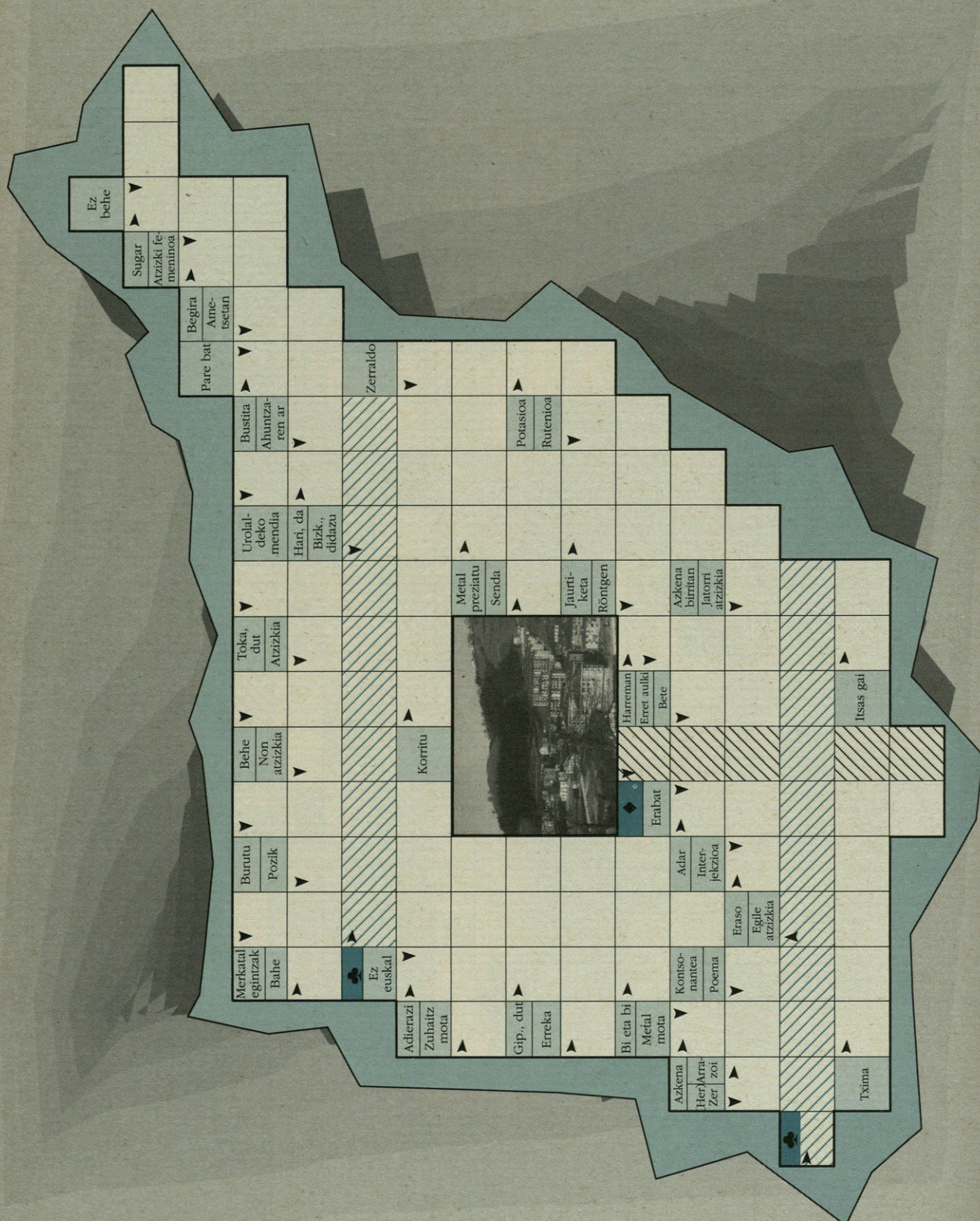
I

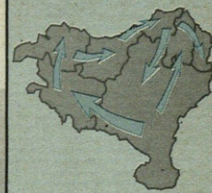

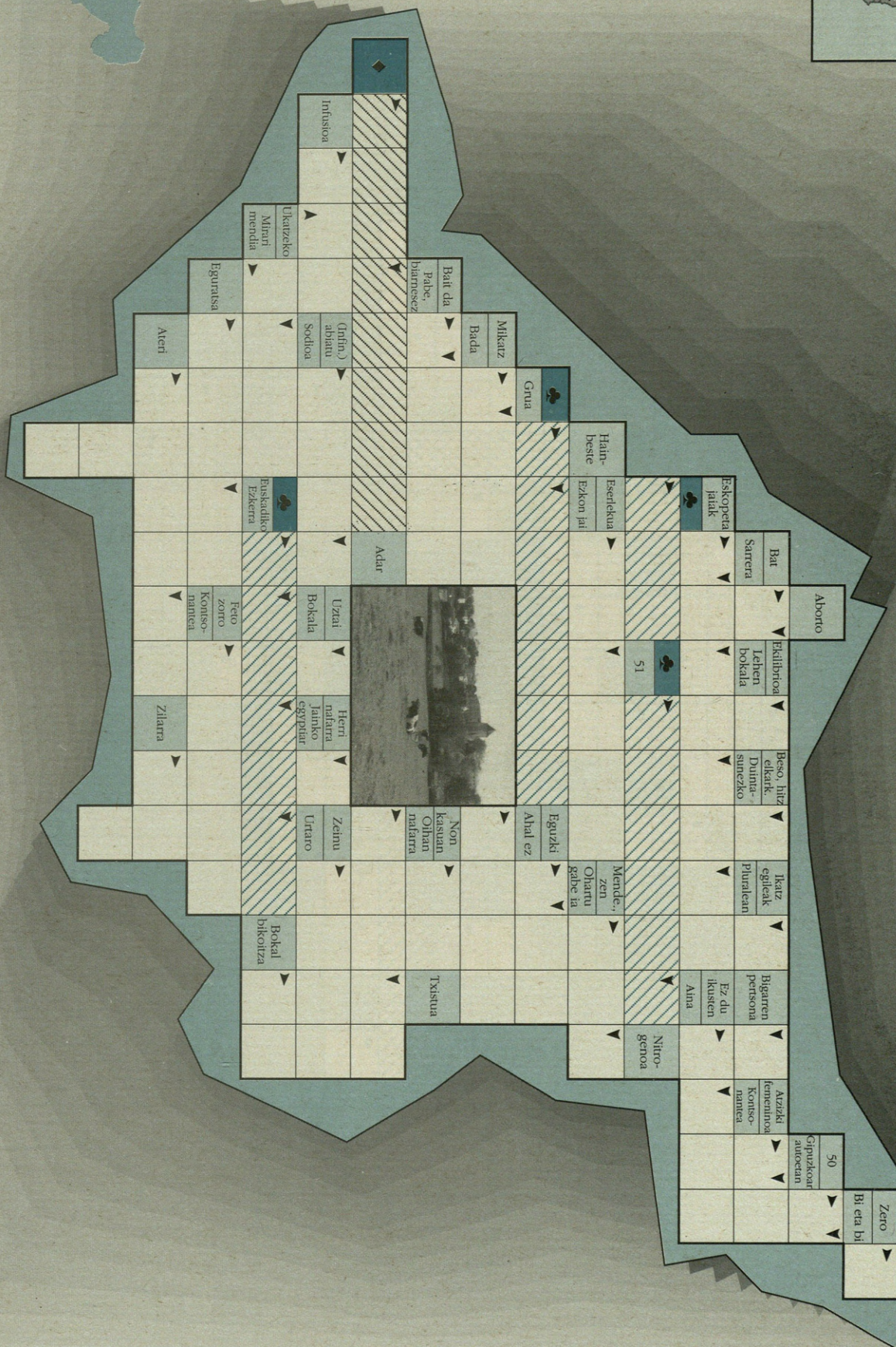

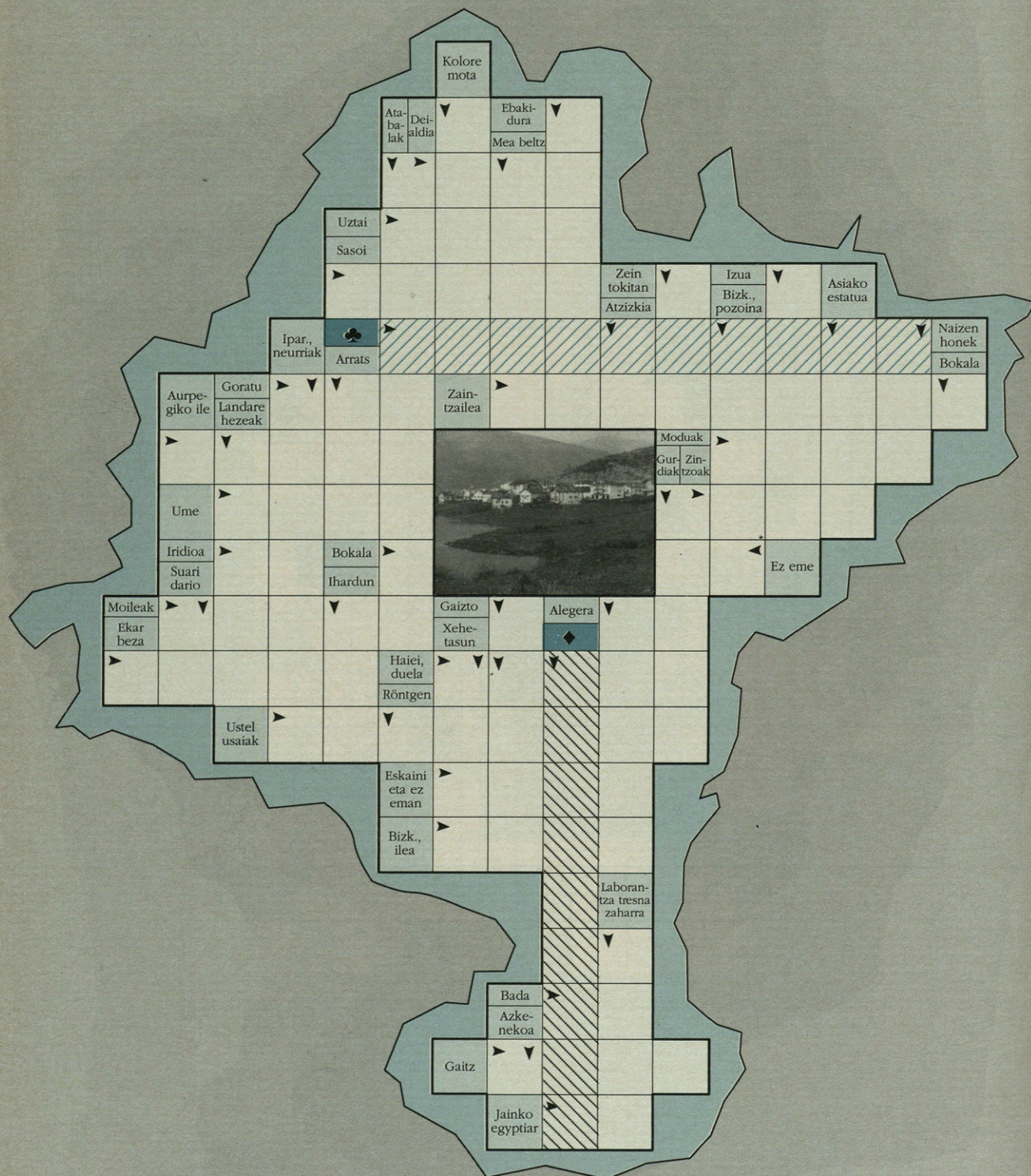

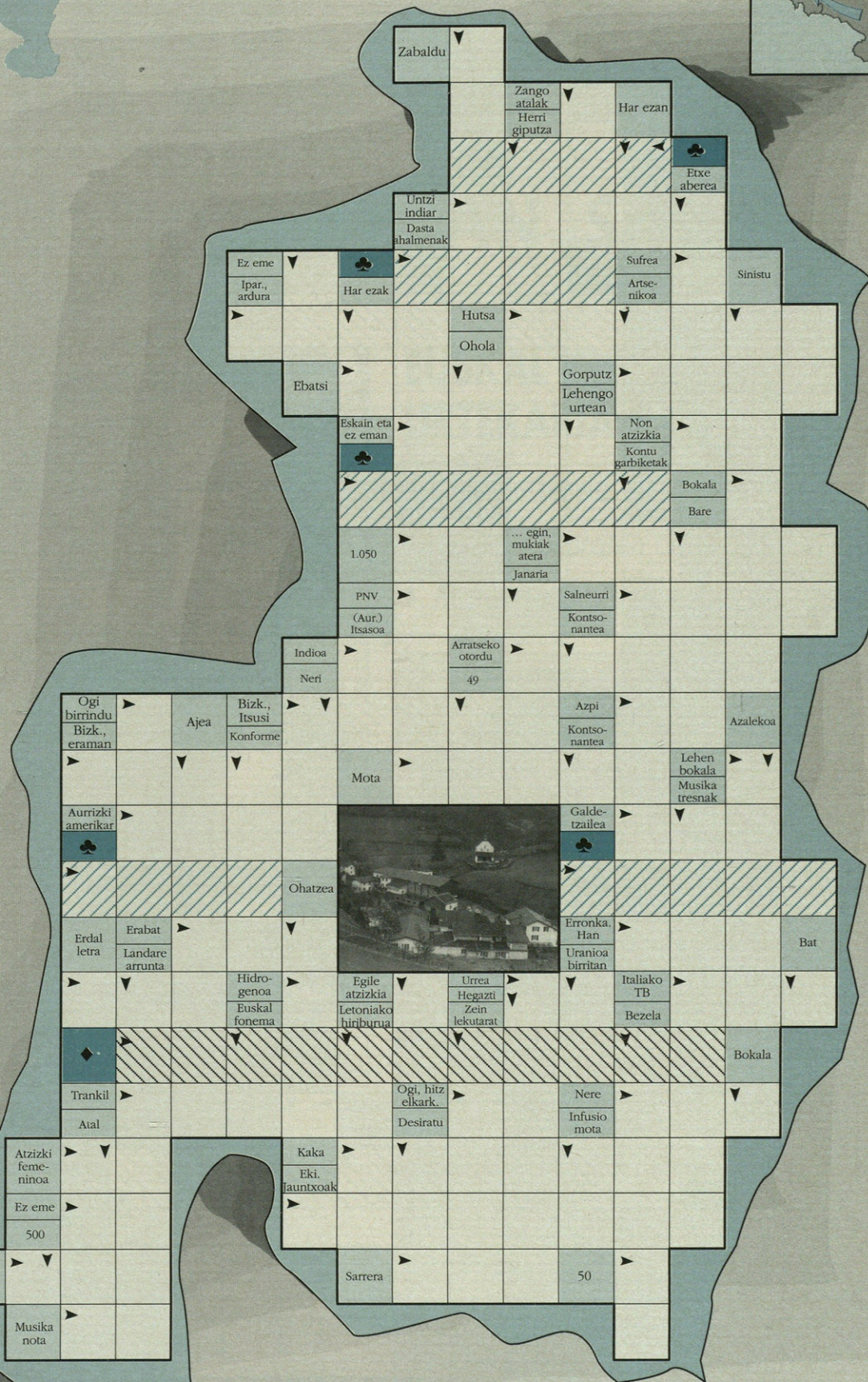
IV

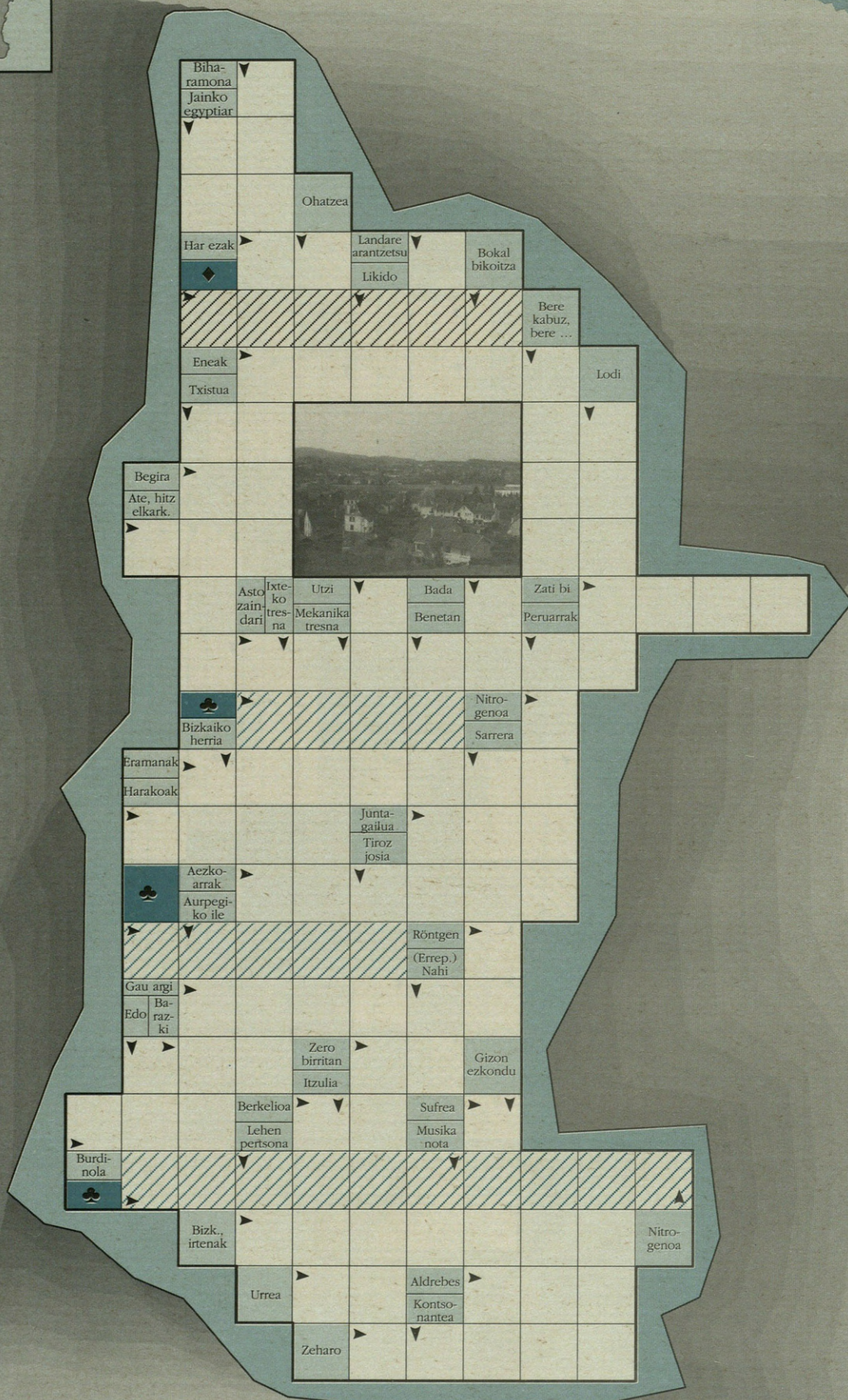
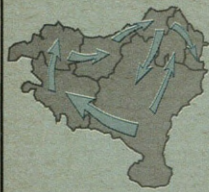

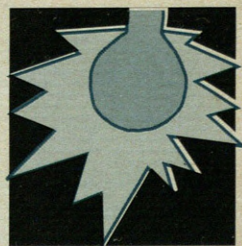

ARGIA

LIBURUDENDETAN SALGAI

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA 91

- Diseinu berria
- Euskal Kulturaren agenda gaurkotua
- Mahai inguru interesgarriak

EGUTEGIA 1992

- Takoan joango da
- Satutegia, ilargi, itsaso eta eguzkiaren datuak, txistekak, errezetak...
- Erosle bakoitzari egutegia zintzilikatzeko taulatxoak oparituko zaio

EUSKARAREN IRAULTZA HERRIETAN

Gero eta gehiago dira, euskararen normalizazioa helburutzat hartuta, herrietan sortzen ari diren talde eta elkarteak. Euskararen aldeko ekimenen loratze berri baten aurrean bide gaude. Ekimen guztien oinarrian, alderdikieretatik at herrietan euskararen alde egingo duen euskaldunon bilgune amankomuna dago. Zerk bultzatzen dituen, abiada hartu duten taldeen esperientzia eta, sortu eta sortzear dauden beste talderen nondik norakoak azaltzen ditugu ondorengo lerrootan.

FRANKISMO eta transizio garaietan euskara abertzale eta euskaldun guztion ondarea zen, bilgune eta edo-zertarako jendetza mordoa biltzen zuen amua. Baina euskararenak ere hondoa jo zuela nabarmena zen jada hamarkada honen hasiera-

ko. Kilometroak eta antzerako ospakizun erraldoiek oraindik jendetza handiak biltzea lortzen bazuten ere, herrietako ekimen desberdinak nahiko ahul zeuden. Eta askotan dasagertuak.

Abertzaleen arteko banaketak nekez samurtu izan

du euskaldunen arteko elkarlana. Haien monopolizatu egiten dutela, besteek euren burua ezer gutxiren truke saldu dutela, edota horrela ezer ezin daitekeela egin. Herrietan sarri-sarri entzundakoak dira. Eta oraindik ere entzuten dira,

zalantza barik.

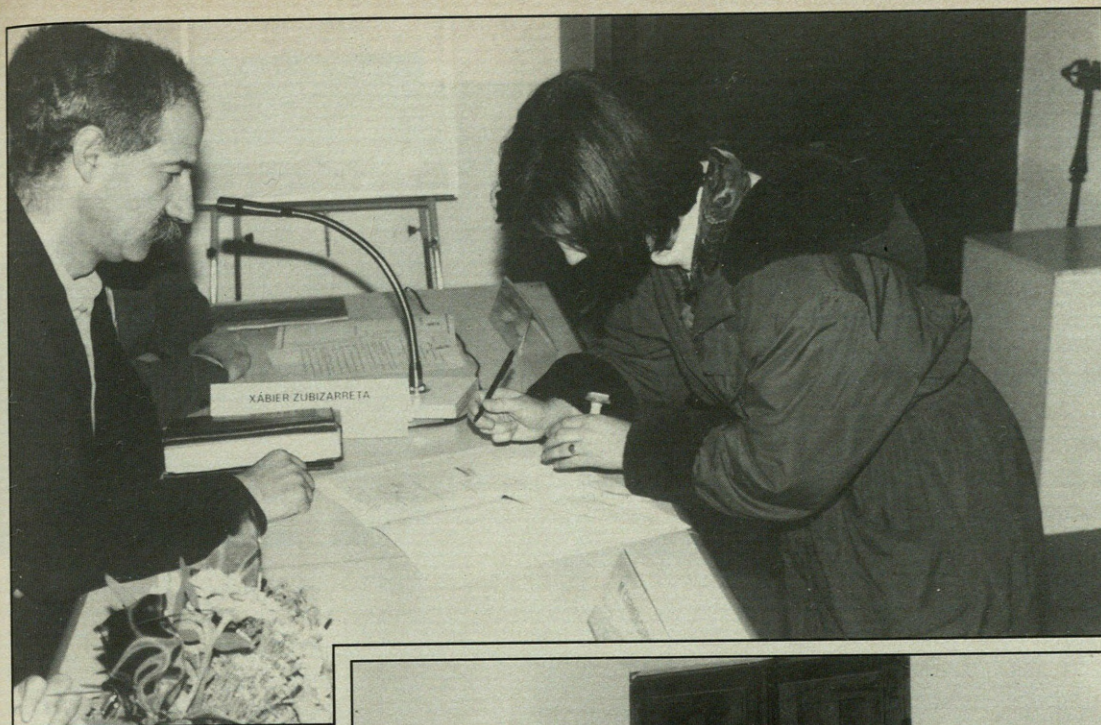
Alabaina, nabarmena da azken urte hauetan aldebeseke joera indartzen ari dela. Hots, alderdikeriak alboratuz herrietan ideologia eta pentsakera desberdineko pertsonak biltzen hasi direla. Horren erakusle dira perretxikoen modura gero eta gehiago ugaltzen ari diren taldeak: AED Arrasaten, Berbaro Durangon, Galtzaundi Tolosan, Lainomendi Derion, Izarra Elgoibarren, Bagera Donostian, Beinke Aretxabaletan, Ttakun Lasarten, Laudio Euskaltzaileen Biltzarrea, Bilbo Euskalduntzen...

Guzti hauetatik AEDkoa (Arrasate Euskaldun Dezagun) dugu esperientziarik zaharrena. 1983an sortu zen elkarte gisa eta gaur egun 600etik gora bazkide ditu. Baina bazkide kopurua garrantzitsua izan arren, seguruenik ez da hori lorpenik emankorrena. Komunikabideen alorrean «Arrasate Pres» astekaria, ATB (Arrasate Telebista), eta «Jazten» soziolinguistikako aldizkaria. Egun, lehenengo biek AEDtik aparteko beste elkarte bat eratu dute jada, AED Komunikabideak hain zuzen. Azken lorpen modura, herriko 80 elkarteren artean euren arteko harreman guztiak euskaraz izan

Oraindik talde finkorik sortu ez bada ere, Beasainen euskararen erabilpena sustatu eta normaltzeko udal-ordenantzaren alde agertu zen argazkiko taldea.

daitezen sinatutako hitzarmena dugu.

Baina nabarmen ikusi litezken proiektu horien gaitetik, Jose Mari Mugika AEDko lehendakariak dioskunez, azken bospasei urteetan elkarteak herrian kokatzea lortu du. «Gu geu izatea lortu dugu —zehazten du Mugikak—, alderdi politikoen kontroletik kanpo geratzea. Eta hori gaur egun guztiek onartutako egoera da. Agian nire aldetik oso ausarta da esatea, bainaberrian oso irudi ona lortu dugu eta gaur egun edonori egingo zaio oso zaila AEDren aurka egitea. PSOEk egiten ditu bereak baina azkenotan horiek ere bi bider pentsatuta». Bere beldurren artean, «zenbaitek oraindik elkartearekiko aurreritziak izatea batetik, eta bestetik elkartearen handitasunarena».

Urte hauetako ibilaldia-
ren oztopoak aipatzerakoan AEKkoek lehenbiziko urteetan udaletxearekin izandako zailtasunak azpimarratzen dituzte «Hasieran, AED beste edozein zerbitzu moduan 'kontratatu'

zezakeela uste zuen udaletxeak. Euskararekiko bere arduren estaldura modura erabili nahi izan zuen, eta horrek zenbait tira-bira sortu zituen —diosku elkartekide ba-

ruko mugimenduek goraka doaz han hemenka. Herri-tarren artean dauden susmo eta, aurreritziek eta porrotaren beldurrak eraginda eratze lanak kontu handia-
rekin burutu behar izaten

burutu zen.

Ttakuneko batzorde iraunkorreko partaide den Iñaki Arrutiren esanetan, hasieran ez zuten uste horrelakorik aurrera aterako zenik. «Egin egin behar da baina ezin da—genioen—. Baina hori jakiteko saioa egin behar genuen». Aurkezpen batzarrera 150 pertsona hurbildu ziren eta dagoeneko 170 bazkide ditu alkarteak. «Lasarte moduko herri baterako jende asko da—dio Arrutik—, eta oso pozik gaude».

Lasartearen hasiera arrakastatsua ondo neurtutako urratsen bidez gauzatu ahal izan da. Hiru zatitan banatu zuten sorrera prozesua: informazioarena, motibazioa-

■ Talde eta elkarte hauen oinarri funtsezkoenetakoa alderdikieretatik at ihardutea da ●

tek—. Bere ardurak hartu eta elkar lanean jokatu behar dugula obartu zenetik, gauzak primeran abiatu dira».

Euriteen ondorengo egun eguzkitsuetan perretxikuak bezala, euskararen indugu-

dira. Hala dioskute behintzat herri guztietatik. Azkenetakoa Lasarteko Ttakun elkarte dugu. Aurtengo otsailean biltzeari ekin zion 15 laguneko talde batek eta Azaroaren 15ean jada elkartearen aurkezpen ofiziala

Herrietako aktore sozialen hitzarmenena dugu azken emaitzetarikoa. Argazkian, hilaren 17an Arrasaten burutu zen ekitaldia. Sinatzaile berrikin dagoeneko 80 elkarte, erakunde eta abarrek, euren artean era guztietako harremanak euskaraz izan daitezen konpromezua hartu dute. Beste era batera bada ere, Donostian eta Bergaran antzerako gauzak egin dituzte, eta Tolosan aurki egingo dutela iragarri zaigu.

Jose Mari Zeberio, Euskara gizarteratzeko zuzendaria

«Esfortzu ikaragarria egin behar dugu elkar lanari ekiteko»

ARGIA Nola ikusten duzu Jaurlaritzatik herrietako mugimendua?

J. M. ZEBERIO Guztioak daukagu zeregina arlo horretan. Denok batzen gaituen proiektuan ezin dugu batzuk aldera batera eta besteek bestera egin. Esfortzu ikaragarria egin behar dugu denok batuta lanari ekiteko. Hor kontzezio garrantzitsu bat egin behar dugu. Argi ikusten

da euskararen berreskuratzeari guztion artean egin behar dugula eta ez konfrontazioaren bidez.

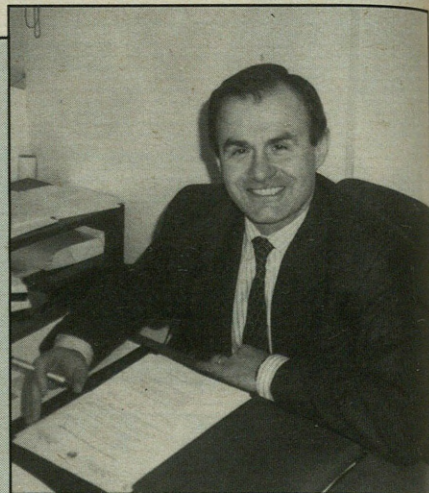
Euskara ez dute salbatuko euskaltzale bakan batzuek, nahiz eta lana oso ondo egin, ezta administrazioak bakarrik. Gizarte osoaren konpromezua behar da. Eta herrietakoa oso garrantzitsua da guzti honetarako.

A. Herrietan maila bo-

rretan zenbait gauza lortzen ari badira ere, nazional mailanoraindik ere urruti gaudela dirudi.

J.M.Z. Euskararen kontuan gauzak argitzen ari dira eta zenbait jende lehen esango ez zituen gauzak esatera ausartzen ari da. Lehen eztabaida erritmo kontuan zegoen, eta gaur egun esaten da ez

dela erritmo kontua, bazik eta nahi izatea ala ez. Herrietakoak erakusten du alderdikerietatik atera egin behar dugula, bestela gauzak betaurreko bereziekin ikusten ditugu eta hori kaltegarria da.

rena eta, azkenik, inplikazioarena edo elkartarekiko maila bateko konpromezua (bazkidetza, nohiz-behinkako laguntza...). Guzti hori kontu handiz egin beharrekoa izan bazen

ere Arrutik lehenbiziko irudi kolpea aipatzen du pauso garrantzitsuenetakoa moduan. «Hasieran hamabost pertsonen argazkia zuen diptiko bat atera genuen, eta herrian oihartzun

handikoa izan zen. 'Zer egiten du honek horrekin, eta harek, eta...' modukoak asko entzun ziren. Oneritziaren giltza izan zen».

Hiriburuei dagokienez

Donostian hilaren 14ean sortu zen Bagera alkartea, eta hemen ere, gainontzekoetan bezala, alderdi aberztale guztietako herritarak biltzen dira. Bilbon duela bizpahiru urtetatik ona dihardu lanean gaur egun Bilbo Euskalduntzen dena eta Bilbo Berreuskalduntzeko Koordinakundea bezala hasi zena.

Gasteizen ere lanean da euskaltzale talde bat eta dirudenez aurki sortuko dute elkarteren bat. Urtarrilerako gaiaren inguruan kezka dituzten euskaltzaleak bilduko dituzte, eta otsailerako hizkuntza berreskuratzeko teorizazioan murgilduko dira. Gasteizen Bagare elkar-teak dihardu euskararen sensibilizazio lanean baina, antza, beste zerbaitek behar da, «hor konfidantza zuen zenbait jende erreta ikusten dugu eta», diosku elkar-te berriaren sortze lanean ari den taldekide batek.

Nafarroa aldera so eginez gero, Oinarriak erakundea dugu. Aurten Nafarroako

Bilbo Euskalduntzen elkartekoek eta udaleko ordezkariak maiatzan Bilbon euskararen alde burutu zen jaialdi erraldoia iragartzen.

euskarazko irratien aldeko kanpainaren inguruan sortutako erakundea. Eta jadanik fruituak ematen ari da, Oinarriak eta EKBren bultzadaz zenbait herritan mogimendu zabalak sortzen hari dira eta. Baztanen, esaterako, Baztango EKB.

Hitzarmen sozialak

Ilusofia bateratzailearenaz gain, herrietako euskal uholdeak emaitza oso konkretuak eta ikusgarriak lortu ditu. Komunikabideen alorrean ikusgarriena eta esanguratsuena prentsa lokalaren eztanda, Ttipi-Ttapa, Arrasate Pres, Berrigara, Eta Kitto, Ene Bada...

Komunikabideen alorraz gain, eremu sozialean ere duela urte gutxi sinesgaitzak liratekeen aurrerapausoak izan dira. Aipagarriena, talde, erakunde, alderdi, lantegi, denda eta orohar era guztietako elkarteak, euren artean nolabaiteko harreman maila euskaraz izateko sinatzen den hitzarmana da.

Maila eta konpromezu desberdinetako hitzarmenak lortzen ari dira. Arrasaten sinatu ziren duela urte

Lasarteko Ttakun elkartearen sorreran parte hartu izan duten etariko zenbaitzuk.

beste bi ekitaldietan, beste berrogei sinatzaile izan ditu hitzarmenak, azkena hilaren 17an.

Donostian, Euskaren Udal Patronatoak bultzaturik, beste horrenbeste egin zen uztailan, baina zenbait desberdintasunekin; elkarte horiek egindako edozein mailatako agerpen publi-

(kutzak horretara behartzen ez dituen gehigarri bat dago) eta eskolaz kanpoko ihardueretan ari direnek hamaika urtetatik beherako haurrei euren zerbitzuak euskaraz eskaintzea.

Azkenik, Tolosan agian urtarila aldera gauza liteke hitzarmena. «Urriatik ari gara gaia aurkeztzen elkarte desberdinei, askotara heldu gara eta ez dugu ezezkorik jaso», azaldu digu Asun Aierbe Galtzaundi elkarteak lehendakariak.

Arrasaten, urte t'erdiko esperientziarekin, dagoneko badituzte zenbait datu. Hitzarmenaren bi auditoria egin izan dira. Lehenaren arabera idatzizko harremanetan %15ean bakarrik zegoen akatsa (1.414 dokumentutatik 1.223 euskaraz eta 173 erdaraz). Bigarrenaren emaitza hobak ateratzen ziren. Jabier Ozaeta, hitzarmena jarrai-

tzen duen teknikariaren esanetan, *jarraipena egin ez gero jendea arduratu egiten da eta hitzarmena zebatzago betetzen da. Hitzarmenaren lorpen handienetarikoa zera da, udalak euskararekiko bartzten dituen neurriak jadanik ez direla 'jokaera irrazionalak' baizik eta euskarri soziala dutela. Horrez gain zenbait elkarte-tan bizkuntza-gatazka sortzen da, eta hori ona da.*

Mugimendu ugari, beraz, euskararen mundu txikian. Zenbait emaitza ikusten dira jada eta oraidik ere zeresanik izango da berorren inguruan. Erreportaia burutzerakoan zenbait taldeetatik aitortu diguten legez, *«denbora eta borondate kontua da».*

Xabier Letona

■ Zerbait taldeetatik aitortu digutenez, euskararena denbora eta borondate kontua da ●

t'erdia, horrela hitzarmenik gauzatzen zen lehen aldian, 40 bat elkarte euren artean harreman guztiak euskaraz egingo zuten konpromezua hartu zuten. Eta Udaletxeak, sinatzaileetako bera ere, teknikari bat kontratatatu zuen hitzarmenaren jarraipena egiteko. Harez gero,

koetan euskara erdara beste erabiltzea, esaterako.

Bergaran ere iragan larunbatean 51 elkarte (kirol elkarteak, eskola, kutxak... eta herri mailako berriemak) antzerakoa sinatu zuten honako edukiarekin: Lehenik, barne administrazioa euskaraz eramatea

Anjel Mari Peñagarikanoren aurpegia, Belodromokoa amaituta, ez zen inola ere txapeldunari zegokiona. Ezustea ezezik, berri txarra eman ziotela zirudien. Kendu ere azkar asko kendu zuen Txomin Garmendiak ipinitako txapela, pisu handiegikoa sobra ere. Txapelduna eta seigarrenaren artean hogeitun eskasen tartea besterik ez zen egon.

Saio arraro samarra, eta gaien aldetik familiartekoa (aita eta alaba, semea eta aita, ama eta semea...) Finalak, aitzitik, beste protagonista izan zuen: Jon Sarasua. Txapela eskueran zuelarik, epaimahaiak gogor zigortuko zuen zortziko txikia kantatu zuen, neurri eta doinuak kanpokoak. Lehian ere intsumiso agertu nahi, nonbait. Aspaldi ekin zion ekintza zuzenari Aretxabaletakoak, eta ez zuen aukera pasatzen utzi. Beronen buruak ere ez zuen txapelaren pisu astuna gogoko. (Argazkia: Javier Gallego)

Arkanjelu euskaltzainen suzko ezpata

AKADEMIAK ez du Plaza Barriko egoitza berriaren poza behar bezala dastatzerik izan. Gatazka lazarria biztu du zenbait bizkaitar idazleren agiriak, gipuzkeraren nagusitasuna eta Euskaltzaindiako demokrazia falta salatuz. Euskaltzaindiaren azken erabaki batzuen aurrean umiliaturik sentitu, eta «Akademiaren arau berriei kasurik ez» egitearen arriskuaz mintzo dira. Hau da, desobedientzia. Pentsara filtraturiko agiriak arazo bat baino gehiago planteiatzen ditu, hala ere.

Bizkaieran hizkuntz jatorria duten euskaldunak, batasuna dela kausa, irainduak senti ez daitezen, giputzok ez gara nahikoa saiatu. Agerikoa da. Ez da aski tradizio literarioa edo bizkaitarren intzidentzia eskasa aipatzea. Kontsentsu soziala behar da.

Eskertzekoa litzateke, haatik, langa hori gaingintzeko modu zehatzak aipatzea. Horietako asko, gainera, Euskaltzaindiaz kanpokoak izan daitezke: literatura, komunikabideak, bertsolaritza... Euskalkien desoreka nabari horretan, bederen, ez dut uste erru nagusia akademiarena denik.

BESTE hari bateko muturra da Euskaltzaindiaren barne demokraziari buruzkoa. Kanpoko ezjakintasunetik, neuri gutxienez, beti iruditu zait *cosa nostraren* antzeko zerbait. Eta zaila da bestela izatea. Dena dela, eta agiri horretako hitzak irakurritz, eraso oso pertsonalak daude Ibon Sarasolaren aurka. Jakina da Sarasolak egun euskaltzainen artean daukan itzala. Agiriak, lerro artean eta haren izena aipatu gabe, «informatikaren

badaezpadako datu akritikoak erabiltzeaz salatzen du. Idazkiaren egileak, Euskaltzaindiaren tradizio sotanaduna baliatu asmoz, alegoria bibliko eta ia apokaliptiko modura aurkeztu du jokabidea, *«Jainkoak bidalirik guztia desegiten duen aingerua bailitz bezala»*. San Gabriel arkanjelua, beraz, suzko ezpataz paradisa suntsitzen. Hitz horietan, bizkaieraren arazoa baino zerbaite pertsonalagoa susma liteke, gaizki pentsatzen hasita. Mitxelenaren oinordekotza bide dago jokoan, heredentzia norbere aldera eraman nahirik. Zernahi gisaz, barne borroka balitz ez dirudi agiri horren sustatzaileek ondorio onik erdietsi dutenik, euskalki sesio honetan neutralago diren Sustrutegi eta Oihartzabalen esanei kasu eginez gero. Agiriak akademiaren jokabide aldaketa bilatzen bazuen, bitartekoetan huts egin du.

— Euskara estandarrari dagokionez, egunoroko hautuetan batera edo bestera jotzeko orduan gidaritza falta antzematen da ●

Oraindik orain, egunoroko hautuetan batera edo bestera jotzeko orduan gidaritza falta antzematen da. Guk Euskaltzaindia ausartagoa nahiko genuke, zurira nahiz gorrira. Euskara estandarrari buruz ari gara, noski, eta ARGIA bezalako plaza batetik. «Eritzi/iritzi» eta «batean/batean» baino haragoko kontuetan, jakina. Arauemaileagoa izango den ezer edo inoren gabezia, hautsi ahal izateko arauak falta ditugu. Mesedez, elkarren artean konpon zaitezke hizkuntzalariok.

Josu Landa

Xabier Lete-ren eskaintza

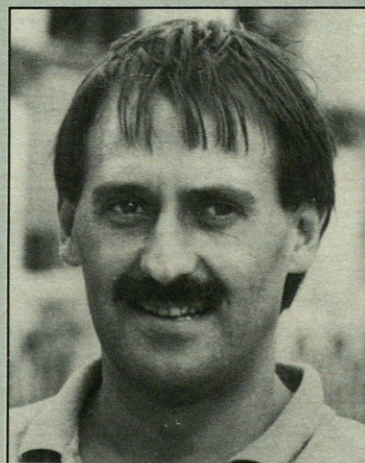
DOZENA erdi bat aldiz entzun dut Xabier Letek kaleratu berri duen bere azken lana, «Eskaintza» deiturikoa. Eta gero eta gehiago egiten zait eskaini diguna bere autobiografia dela, bere biografia musikaren zatirik hondo eta barrukoena. Hemen dugu Leterik ilun, mamitsu, sakonena. Oraingo honetan eta aspaldiko partez, lan serioa, oparoa eta bikaina eman digu aditzera benetan.

BAGENEKIEN aspalditik bi Lete zirela munduan. Oraingo honetan bat bakarrik azaldu zaigu orde, aipatu dugun Lete ilunetako hori. Nik aldiz nahiago bestea. Faltan bilatu bait dut beste Lete hori, bigarren ezkutuko hori, hain maitagarri egiten zitzaidan Lete hura: ironikoa, zorrotza, humoreduna, ankerra sarritan... Txiritaren-gandik hasi eta Brassens-en ukituz zetorkigun. Nik gehien maite izan dudana Lete, Brassens-en bultzadaz azaltzen zitzaiguna izan da betidanik. Eta ukitu hori da falta dena eskaintza honetan. Agian hurrengo batean izango da. Edo agian geuk ere hurrengo batean ez dugu hori faltan bilatuko, nork daki.

Eskaintza honetan lehenari begiratu dio Letek eta ez oraina edo datorrenari. Errepaso pertsonala egin bait dio orain artekoari, barruari begiratu. Eta munduko inozoena ere bapatean ohartzen da Leteren barrukalde horretan ez dela maiz sosegu handirik aurkitzen.

POEMA batzuk eraberrituak daude, duela hamar urte («gazte ginen kasik orain dela gutxi») plazaratutako «Urrats desbideratuak» poemario hartan azaltzen ziren ez bezala eta kanta batzuk itxuraldatuak entzuten ditugu, musikari dagokionez. Gero gainera, materiale berria (zenbait poema itzel eta hunkigarri) eskaintzen digu. Poemak/hitzak Leterenak dira, ohizko denez, kanta batean ezik. Poema hau Pavese-rena da, «Heriotzaren begiak», eta izenburua eta poema bera aukeratzea ezin adierazgarriago egiten zaigu.

Pavesek berak ere esan zuen aspaldi: «Laborare stanca». Eta eskaintza honekin Letek esan digu orain: «Vivere stanca».

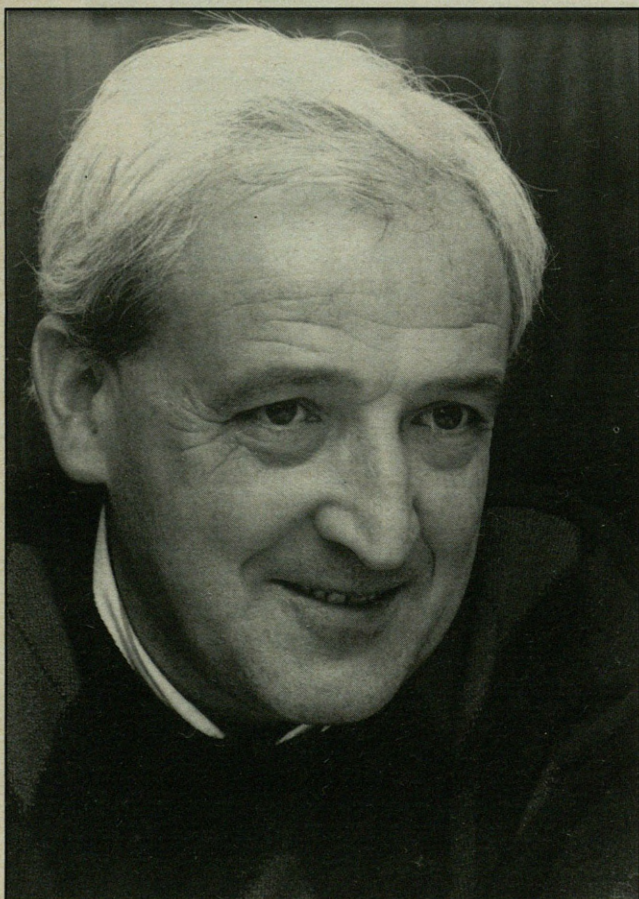
JOXEMARI ITURRALDE

Anjel Lertxundi lan berriaren gainean mintzatu zaigu

Nobelaren barne koherentziaren bila

Bazkalondo luze baten ondorengo ohizko tertulia literariotik atera behar izan dugu Andu bere azken nobelaz hitz egiteko. Haur literatura eta mundu zabaleko lan literarioen kritiken egile ere baden oriotar honek, tabernaren beste muturrean «Kapitain Frakasa»-ren gorabeheretz gain, literaturaz zer pentsatzen duen azaldu digu.

Lertxundiren ustez, ikuspuntuak hizkera derrigortzen du.

KALEAN da jadanik Anjel Lertxundiren azken nobela, «Kapitain Frakasa». Sei kapitulutan zatitua, Frantzia eta Italia arteko mugan kokatzen da eta erakunde ilun eta misteriotsu bateko partaidea du protagonista.

Nobelan zehar, gizaki honek, dituen buruhausteak, beldurrak eta zalantzak kontatzen dizkigu, «muga-mugako egoeran dagoen protagonista da, iraganean arazo ugari izandakoa eta etorkizun iluna antzematen duena, diosku Anjelek; istorioa kontatzen deneko trantzea islatzea axola zait, ez aurrerorik ez ondorengo-rik».

Egoera hori modu egokian irudikatzeko, nobela osoak koherentea izan behar du, «beraz, modu ugaritan agertzen da mugan egotearen sentsazio hori: geografikoki Italia eta Frantzia arteko mugan

kokatzen da, protagonista legea eta delituaeren artean aritua da lanean urtetan eta urtetan... Azken finean, izugarri erraza da delitua bertute biburtzea eta alderantziz, edo —nobelan agertzen den pertsonaia bati, Salan generalari, gertatutakoa— herria traidore biburtzea».

Mugan egote hori, anbigutasun hori hain zuzen ere, leit motiv izango da Lertxundiren lan honetan, «personaia bere buruaz bakarrik mintzatzen da, lehen personan; gainerako pertsonaiez ez daki ezertxo ere, Geroaren aurrean, kabala ezkorrak eta hipotesiak baizik ez du asmatzen. Beraz, historiak biribildu gabe gelditzen dira; nik pista batzuk ezarri ditut irakurleak, nabi

■ «Zinemak eman dit ideiak gauzatzeko modua, nobelaren planteiamendua egiteko abiapuntua» ●

izanez gero, amaierak aurkitzeko. Nobela, berez, oso irekia da».

Nobelari anbiguotasunean oinarritutako koherentzia emateko, estiloa, hizkera, eta gaia bera ere anbiguoak dira.

Baina literatura ez da izan Anjel Lertxundik jaso duen erreferentzi puntu bakarra, tonu egokia bilatu eta zein hizkera erabiltzeko baliagarri izan bazaio ere, «zine-mak eman dit ideia gauzatzeko modua, nobelaren planteiamendua egiteko abiapuntua».

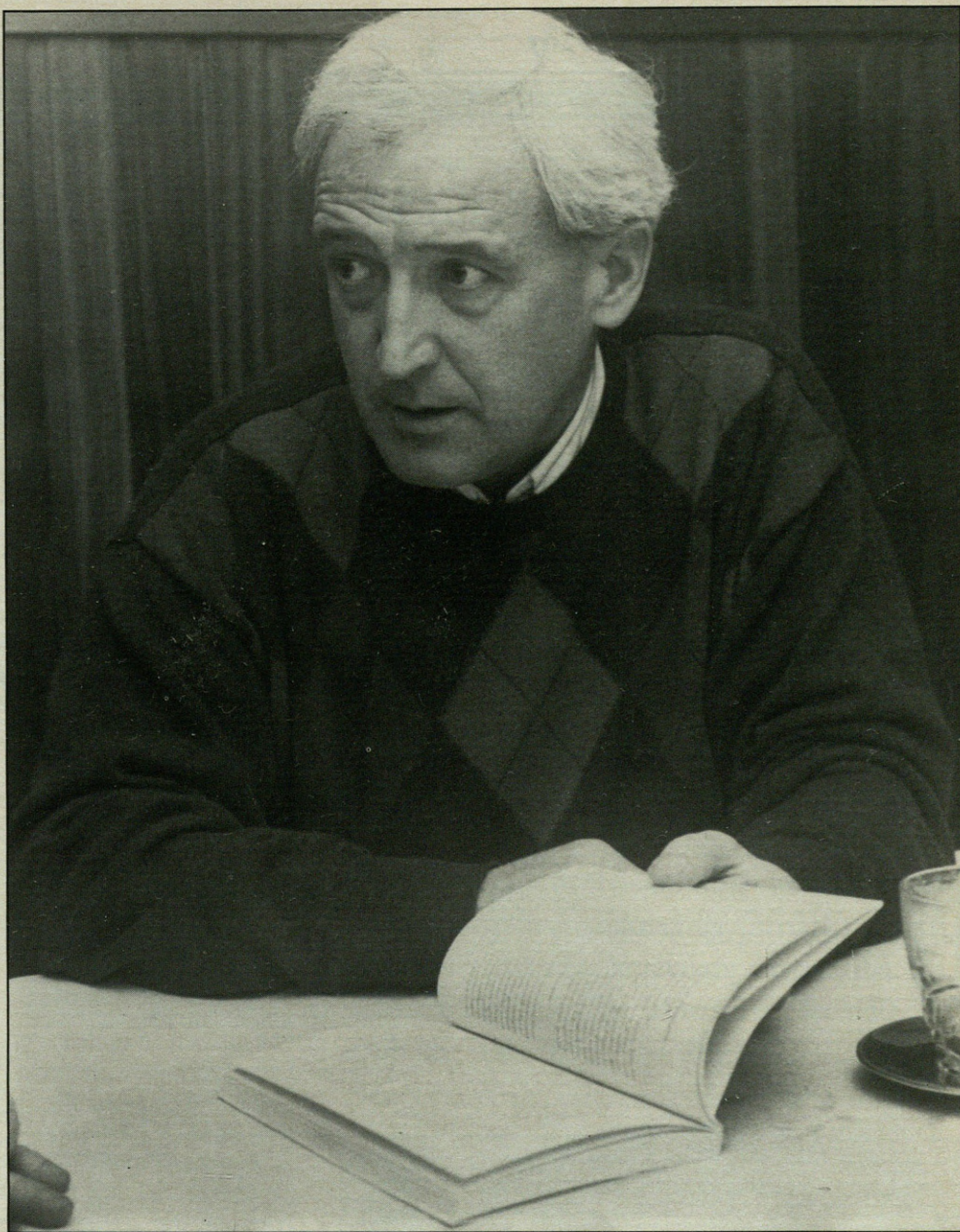
Lehen pertsonan kontaturik badago ere, hotz egi-

■ «Idazleak hizkuntzarekiko konpromezua hartu behar du eta arazoei aurre egin» ●

ten zaio irakurleari nobela honen tonua, «protagonistak ez du juiziorik ematen, ez da heroia, esperantza eta lilura galdu zituen aspaldi. Berotasunik ez dago sinesmena galtzen de-nean».

Aurreko lanetan bezala, egileak ikerketa literario sakon baten ondoren osatua du nobela hau, zer kontatua bezain garrantzitsua da nola kontatua. «Istoria eta pertsonaien arabera, aukeratzen den ikuspuntuaren arabera, oso bestelako nobela sor daiteke. Horretan asmatzen ez bada edo aukeratzen den ikuspuntua nobelarekin eta tonuarekin bat ez badator, porrot egingo du».

Beste kontua da euskara literarioaren arazoa. Zein da euskararik egokiena, euskalkietara jo beharrik al da-

Zer kontatu bezain garrantzitsua deritzo oriotarrak nobela bat kontatzeko moduari.

go? «Oso hizkera ezberdina erabili beharko litzateke nobela-motaren arabera. Ezin dira erregistro bereitsuak erabili lan espresionista bat edo historia kostunbrista bati ekiteko garaian. 'Kapitain Frakasa' kontatu abal izateko, hizkera mota bat eraiki behar izan dut aurretik, 'Hama-seigarrenean aidanez'en kasuan, adibidez, batere sinesgarri izango ez zena».

Ez du uste, ordea, euskara literarioa bakarra eta finkoa denik, «abal den neurrian,

euskara eta euskalkien baliapideak erabili egin behar dira, baina pedanteria, arkaismo eta bitxikerietan erortzeko arriskua handia da. Saiatu behar da oreka bilatzen, eraikitzen dena estraliterarioki ere koherentea izateko, testuak berak horixe exijituko bait dio. Sinesgarri izan behar du. Aukeratzen den gaia zenbat eta intenporalago izan, orduan eta errazagoa izango zaio euskararen aldetik aukera handiagoa izatea».

Idazleak euskararen erabilpenean jokatu behar duen papera dela eta, «hizkuntzarekiko konpromezua hartu behar du, planteiamendu linguistikoa burutu eta arazoak saihestu gabe, aurre egin eta soluzioa bilatu». Azken finean, bideak, per se, ez dira ez on, ez txar, «baliapideek egoki funtzionatzen duten neurrian lortuko da lan hori arrakastatsua izatea».

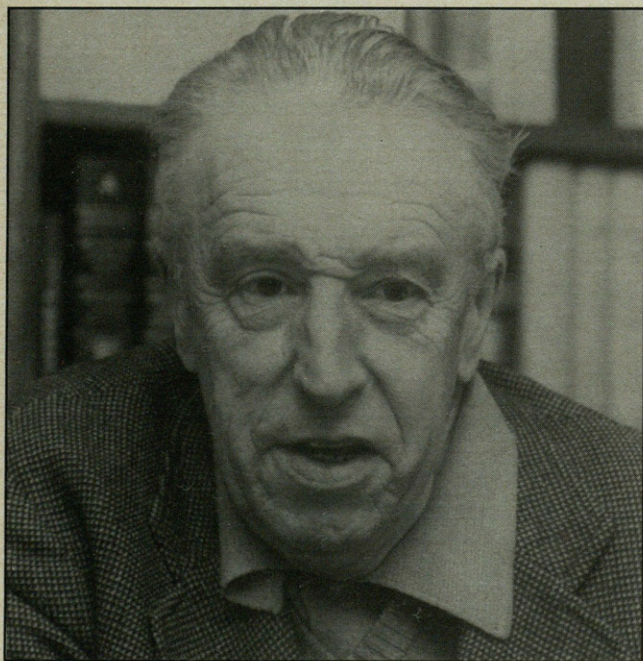
Ritxi Lizartza

Urtarrilaren 5ean egingo zaio omenaldia Baigorriin

Emile Larre, bertsolaritzaren aldeko langile nekaezina

Urtarrilaren 5ean omenduko dute Baigorri eta Irisarrin, euskaltzaina eta «Herria» aldizkariko zuzendaria den Emile Larre. Omenaldia Bertsolarien Lagunak Elkartek antolatu du bertsolaritzaren alde egin duen lanarengatik.

Emile Larre «Herria» aldizkariko zuzendaria da.

EMILE Larre euskaltzaina, gaur egun, Irisarriko erretorea da eta urtarrilaren 5ean Baigorri eta Irisarrin izango duen omenaldia, Bertsolarien Lagunak Elkartek antolatu du Euskal Kultur Erakundearen laguntzaz.

Iragan urteko urtarrilean, Donostian izan zen Bertsolari Egunean, erabaki zuen Euskal Herriko Bertsolari Elkartek Emile Larre, Mariano Izeta eta Teodoro Hernandorena omentzea. Urtarrilaren 19an Donostian izango den Bertsolari Egunean egingo diete omenaldia, Baztanen eta Ipar Euskal Herrian bertsolaritzaren alde egin duten lanarengatik. Abenduaren 15ean, Mariano Izetak bakarkako omenaldia izan zuen Baztanen. Hilaren 19an Donostian izango dena egin aurretik, Ipar Euskal Herriko Bertsolarien Lagunak Elkartek, urtarrilaren 5ean, Nafarroa Beherean beste bakarkako omenaldia an-

tolatu dio Larrerri.

Badira berrogeitamar urte Baigorri utzi zuela eta Irisarrin bizi da orain bera. Urruñan bikario zenean 10 urtez bertso saioak eraman zituen, eta gauza bera beste 10 urtez Aiherran. Berak 65 urte ditu eta urte askotan izan da bertso saioetan

■ Larrek antolatu zituen Ipar Euskal Herrian izan ziren lehenengo bertso txapelketak ●

epaimahaikide. 1962 urteko txapelketetan parte hartu zuen epaimahaian, eta azken hamar urte hauetan, Nafarroako Bertsolari Txapelketan izan da epaimahaikide.

Larrek antolatu zituen Ipar Euskal Herrian izan ziren lehenengo bertso txapelketak, Aiherran lehe-

Emile Larre, omenaldiaren ezustean:

«Kultura behar dugu salbatu modu batera edo bestera»

ARGIA. *Nola sentitzen zara omendua izango zarela jakitean?*

EMILE LARRE. Ez nuen sekula pentsatu. Ustedut bertsolaritzan, omenaldiak sariak bezala direla. Nere ustez, gainera, sari-
ketak edo txapelketak injustizia handia dira. Ni maiz ibili naiz mahai bu-
ruan edo bertsolariekin, baina zer dakit nik bertso bat beste bat baino hobea den ala ez jatzeko? Ez da pilotan bezala, pilotak marran edo marra azpian jo duelarik falta dela. Bakoitzak bere moduan jatzzen bait du, zuzen edo makur. Istilu asko izaten da Bertsolaritza Txapelketan, baina, behar dira, hala ere, bultzada handia ematen dutelako. Bertso saio edo pilota partiduek ez dute jende asko bilduko, baina, txapelketara aldiz, jende asko joaten da. Jendeak hori behar baldin badu eman diezaiozun. Horregatik, egin behar bada egin behar da.

A. *Hala ere, pozik sentituko zara...*

E.L. Bai, hori bai, baina nik ez nuen pentsatzen. Orain arte, hori, bertsolariekin egin izan da. Egun-
daino ez zen egin bertsozale eta bertso laguntzai-
leekin. Gauza bera gertatu zait pilotan; pilotariekin

pelotari izan gabe eta bertsolariekin bertsolari izan gabe. Baina, horrela behar baldin bada, goazen!

A. *Nola ikusten duzu bertsolaritza gaur egun?*

E.L. Gu zoratuak gaude Hego Euskal Herrian gazteekin zenbat lan egiten den ikusirik. Lehenago, bertsolaria denborarekin egiten zen, izpirituaz ohi-
tuz; eta zaletasuna ere horrela etortzen zen. Orain berriz, dopatuak direla iruditzen zait teknika aldetik. Hala ere, horrek, gazteak bultzatu eta la-

guntzen baditu, zergatik ez? Xalbadorrek esaten zuenez dohaia eta lana behar dira. Gaur egun, Hego Euskal Herrian bereziki, bertso eskolak bultzatuz lan handia egiten da bertsolaritzaren alde. Hala ere, hau ez da nahikoa izango, beharko luke herrian ere segitu, eta, arlo

guztietan bezala, orain profesionalizatzen edo artifizializatzen dira gauzak. Orain artifizialki egiten dira lehen naturalki egiten zirenak. Baina nolabait behar da bizierazi, irau-
nerazi. Kultura behar dugu salbatu modu batera edo bestera. Nahiz eta ahalegi-
nak egin, Ipar Euskal Herrian kezka handian gaude. Xalbador eta Mattin izan genituen bi bertsolari handi eta ondoren hasi diren gazte batzuk laguntzen ditugu. Giroa hemen galdu zen eta hemengo bertsolar-
lariak 30 urtetik gorakoak dira. Pozten naiz Donostian, omenaldia Hernandorenarekin batera izatea, hura bait dugu denen mai-
sua, maisuen maisua, lan handia egin zuena. Bestalde, Hego eta Ipar Euskal Herriaren artean harremanak izaten jarraitu behar dugu. Muga kentzeak ere lagunduko gaitu. Guretzat, Hego Euskal Herrikoak zarete orain salbabidea. Hala ere, bakoitzak badu bera baino ttipiagoaren beharra. Horrela behar dugu jarraitu.

nengoa; eta gazte askok ikasi du berari esker bertsoak egiten eta idazten.

Gaur egun, «Herria» aste-
karia zuzentzen du eta ber-
tan idatzi du eta idazten du

bertsolaritzaz. «Asko idatzi du bertsolaritzaz, 'Herria' aldizkarian bereziki. Berak egin zuen Baigorri-
ri eginiko bertso saila, Erramun Martikorenak

20 garren alea

KALEAN !

Tel 88 96 12 124 posta kutxa ORDIZIA

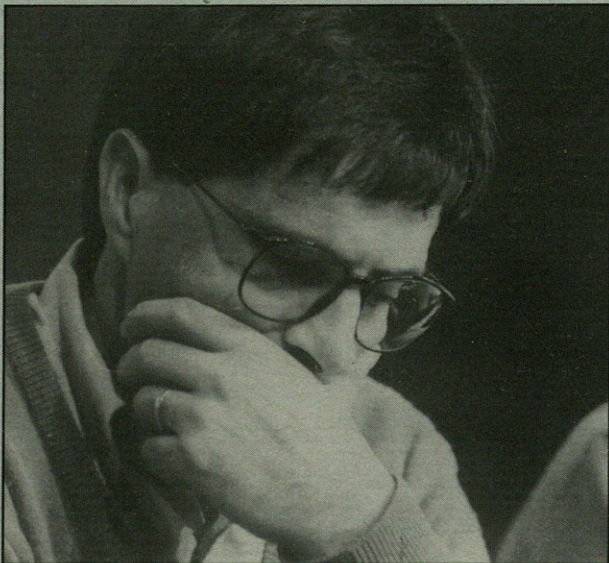
Jean Louis Harinordoki «Laka»:

«Berari esker landu da bertsolaritza elizan»

BERTSOLARITZA

bultzatzeko Emile Larrek egin duen lana izugarria izan da. «Bera apaiza da eta berri askotan ibili da, Urruñan, Aiberran eta Irisarrin. Leku horietan bertsolaritza sartu du,

bertsozaleak egin ditu, saioak antolatu eta gai emaila izan da ere», aipatzen digu Jean Louis Harinordoki «Laka», bertsolariak. Elizan, bertsolaritza sartu duen bertsozale bakarrenetakoa izan da,

«berari esker landu da bertsolaritza elizan. Duela 30 urte, jendeak ez zuen bertsolaririk entzun nahi elizan».

Pilotaz asko idatzi eta idazten du «Herria» aldizkarian. «Ipar Euskal Herrian nabiko sailkatuak gaude eta sail bat bestea erekin ez da nabasten. Pilota mundua, orduan, jendearengan bertsolaritza buruzko interesa sortzeko modu bat izan daiteke».

Larrerren lana Ipar Euskal Herrian aski ezaguna da, «hala ere, norbaitek lan egiten duenean, askotan jendeak ez du aipatzen eta ondorioz, lan hori ez da baliatua izaten». Omenaldia beraz, gogoerazteko atxakia da. Hego Euskal Herrian hala

ere, bere lana ez da hain ezaguna. «Bera Euskaltzaindian dago bainakultur arloa jarraitzen dutenek ezagutzen dute bakarrik, besteek ordea ez. Hernandorena gebiagotzen dute gipuzkoarra delako». Hala ere, bertsolaritza munduan nahiko ezaguna da. «Bertsolarien artean oso ezaguna da baina bertsozaleen artean ez hainbeste».

Omenaldiaren bitartez bere lana ezagunagoa izateaz gain, «Ipar Euskal Herriko jendea nabiko gutxi joaten denez Hego Euskal Herrian dauden bertso saioetara, urtarri-laren 19an, Donostiara jendea eramateko edo gutxienez, jendeak jaialdia Euskal Telebistaren bidez jarraitzeko atxakia da». Baita ere, jaialdi interesgarri bat antolatzeke eta Ipar Euskal Herrian euskal kulturarekiko interesa sortzeko bidea.

bere zintan kaleratu duena», esaten digu Bertsolarien Lagunak Elkartekoa den Laka bertsolaria.

Liburu bat ere idatzi zuen «Aiherra Nafarroaren leihoa» izenekoa, Aiherran 11 urte apaiz egon ondoren, bertako kondaira kontatuz.

Pilota oso hurbiletik jarraitu du beti eta, arlo honetan ere espezialista izan zen. Duela 37 urte sortu zen Pilotari Biltzarrak omenaldia egin zion ere arduradun bezala egin duen lanarengatik. Ez du pilota mundua utzi eta «Herria»ko kazetari moduan aritzen da kirol hau jarraitzen.

Urtarrilaren 5ean izango den omenaldian, goizeko 11etan elizkizuna izango da Irisarrin. Bertan, Irisarri,

Aiherra eta Baigorriko elizetako abesbatzek parte hartuko dute. «Bera, elizako abesbatzez arduratzen da ere. Kantuak eta bertso-laritzak badute elkarren artean amankomuntasuna.

■ Urtarrilaren 19an, Donostian izango den Bertsolari Egunean omenduko dute ere, Mariano Izeta eta Teodoro Hernandorenarekin batera ●

Guk burbildu nabi ditugu eta omenaldia dela medio jendea bertsolaritzari buruz intereserazi». Elizkizunean, abesbatzez gain, Baigorriko dantzari eta bertsolariak ere izango dira.

Ondoren, Baigorri, ordubata t'erdietan Manexenean jatetxean herri bazkaria antolatu da. Bazkalondan bertsolari saioa izango da eta baita zenbait kantari ere.

Saioan, Ipar Euskal He-

rriko bertsolari nagusi guztiak izango dira: Xanpun, Ezponda, Mendiburu, Xalbador, Alkhat, Arzallus, Mihura, Atxutegi, Mirentxu Mendiburu (Mendibururen alaba, Ipar Euskal Herriko

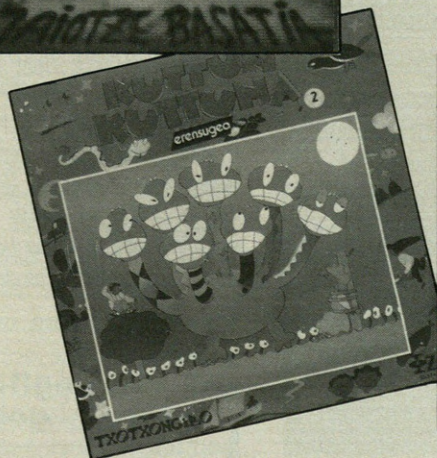
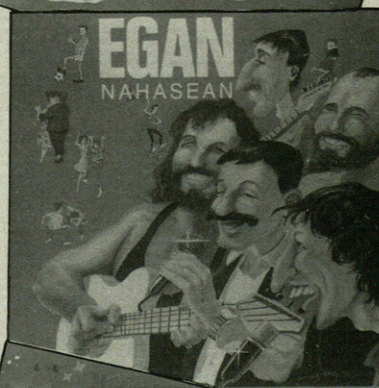
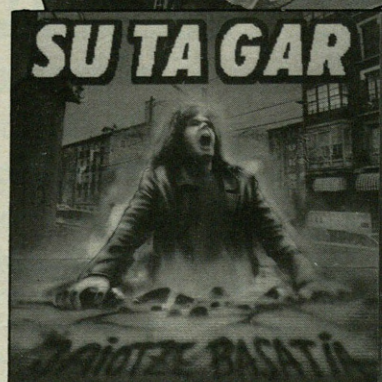
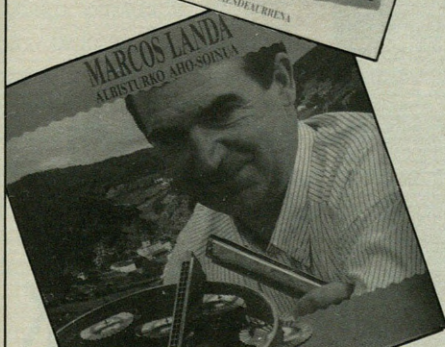
emakume bertsolari bakarra)... Hego Euskal Herriko besteak beste, Argiñarena anaiak, Arozena, Olano, Elizagoien, Aristorena, Amorena. Gai jartzailea, bestalde, Jean Louis Harinordoki «Laka» izango da.

Ondoren, «dei bat eginen dugu jendeari urtarrilaren 19an, Donostian izango den Bertsolari Egunerara joan dadin, eta saiatuko gara bemendik autobus bat antolatzen».

Liburu bat kaleratuko da ere urtarrilaren hasieran, Hernandorena, Larre, eta Izetari buruz. Pablo Jose Aristorena bertsolaria arduratu da lan horretaz.

Joxi Goikoetxea

Hauetxek izan dira besteak beste gure estudioetan diskoa grabatu duten talde eta kantariak:

- LA PERRERA
- SOZIEDAD ALKOHOLIKA
- TIJUANA IN BLUE
- SASOI ILUNAK
- ENRIQUE VILLARREL (DROGAS) BARRICADA

- LA SECTA
- DELIRIUM TREMENS
- NEGU GORRIAK
- GALIZAKO OS RESENTIDOS
- GALIZAKO COSECHA ROJA

- DANBA
- SONORA CARIBE
- SONORA CANDELA
- CUBAKO LOS VAN VAN
- JESSE JAMES

Elkar-ek Irigoien anaien disko berria plazaratu du

Kantua eta irri egiteko gogoa aktualitateko gertakarien ildotik

Beren estreinuko diskoa orain dela 2 urte plazaratu zuen Irigoien Anaiak bikoteak, «Ziminoa gizondu» titulupean, eta kantu horrekin, hain zuzen ere, 1987ko Kantu Txapelketan txapeldun atera ziren. Orain kaleratu berri duten diskoa, geroztik egindako hainbat kantu berriren bilduma eta diskorako bereziki egindako beste hirurekin osatu dute.

BOST urte hauetan ez dute aldaketa handirik izan beren musika egiteko eran, Frantxoa Irigoienek adierazi digunez, «*eta taulagainean azaltzen garelarik maiz kantuak errepikatu eta ja-da dagoen kantu bat, aktualitateko gertakariak ematen duten gaiekin moldatzen dugu. Ez gara bertsolariak, ez bait dugu bat bateko bertsorik egiten, baina beti azken momentuko gertakariak aktualitatearen arabera moldatzen saiatzen gara, eta horien artean izaten dira batzuk ezagunak bilakatzeko direnak, eta beste batzuk, ahantzi egiten direnak*».

Izan ere, aurretik prestatu egiten dituzten arren, ber-

tsolariengandik musika-riengandik baino hurbilago sentitzen dira. «*Gu geu gebiago bizlariak gara, bidezaren erabiltzea da gure lanarenplazerra*», zehazten digu Frantxoak. Bestalde, moldakuntzan tradizio-

lak sentitzen dira, ostatuan kantatzen hasi ziren, eta geroago Kantu Txapelketaren bidez atera ziren taula gainera. Ondoren, lagun batzuekin elkartu, kantatzen hasi, Elkar etxeak diskoa egitea proposatu, eta hortik

kantarien mundura saltoa egin zuten.

Euskal Herriko kantua-
ren egoeraz, diferentzia handia dagoela uste dute Iparraldeko eta Hegoaldeko egoeren artean. «*Ipar Euskal Herrian oraindik badago abesbatza ez den kanturako ohitura. Orain al-dakuntza handiak daude, gazte askok musika ikasi bait du, eta musika berriaren eragina handia da*».

Irri egiteko gogoa

Kanturako zaletasuna Ipar Euskal Herrian mantentzen ari dela uste dute, hala ere. «*Gaurko komunikabideek eskatzen duten medioekin antolatu behar da kantua-
ren etorkizuna, eta hori da Kantu Txapelketaren na-bia: gaurko munduan oraingo medioekin lehen-goko abozko transmisio biziari atxikitzea*».

Bikoteak kaleratutako

11 kantu, 11 trufa

HITZAREKIKO jolasa eta irri egiteko gogoa nabarmen dira Irigoien anaien azken diskoan. Kantuaren kontzepzioa soziala da gehien bat. «Irus» kantua lanaren kontra egina da, alferkeriari omenaldia. «Eguberri-n, gaur egungo Pariseko auzo batean Jesus sortuko balitz deskribatzen du, irriz. «Burua apalik-en, baserrien hustea dela eta, honi buru egiteko nahia da. «Txakur-oilaxkoa» poliziari burla hutsa. «Jota heretika», «Lukink luka», «Korrika»... denek berezko irria sortzen dute.

azken disko honetan irri egin araztea da nahia beste ezeren gainetik. Txiste modukoak, ironia, eta hiztegi bizia nabarmen dira, azken hau inolaz ere ez literarioa edo akademikoa. Frantses telebistatik, nagusiki, jasotako eragin handiari irri egiteko paradarik ez zaio falta diskoari. Frantxoaren hitzetan, «bonela ba, zenbaitetan hitz batzuk bere-tikoak erabiltzen ditugu, euskara garbia nahi duenarentzat behintzat».

Kantatzeko moduan tradizionalak badira ere, kan-

■ Kaleratutako azken disko honetan irria sortzeko nahia da beste ezeren gainetik ●

tatzerakoan gaia tratamendu aldetik justu kontrapuntuan dira. Disko honen ondoren, dagoeneko kantu berri batzuk egiten ari dira, eta badute segitzeko asmo sendorik. Bertsolarien antzera, Frantxoak agertzen digunez, «ez dugu ondo kantatzeko pretentsiorik, gure ambizioa da aktualitatea segitu, pentsamoldeak ikertu... eta gure kantua beti da borroka baten parte, gure gaiak beti dira egun guztian erabiltzen ditugun gauzen haria». Diskoan agertzen diren kantuetan nabaria da irri egiteko gogoia.

Iparraldeko kantuairen egoeraz, bestalde, egoerara egokitu beharra aurikusten dute. Batetik, gero eta gazte gehiagok daki soinu eta musika jotzen, baina, bestalde, komunikabideetan

■ Hitzaren erabiltzea da Irigoien Anaiak bikotearen lanaren plazerra.

oihartzun eskasa dute. Frantxoak horixe azpimarratu nahi izan digu: «gerorako klabea eta funtsa, Ipar Euskal Herrian kantua aurrera egin dezan gizartean eman behar zaion oihartzunean dago. Lehenago, kantua bazeuzkan bere tokiak, gaur

toki horiek denak galdu egin dira, familian... telebista nagusitu da, laneko moduak aldatu dira, eta gaurko munduari dago-kion transmisio modua asmatu behar dugu. Dinamika eta gaia badago, eta gainera beste funtzio bat ere bete dezake kantua:

euskara galtzen ari den alde bonetan berreuskalduntzean bizgarria ere izan abal da, eta askotan giro euskaldunetan baino jende gehiago biltzen da kantuairen inguruan».

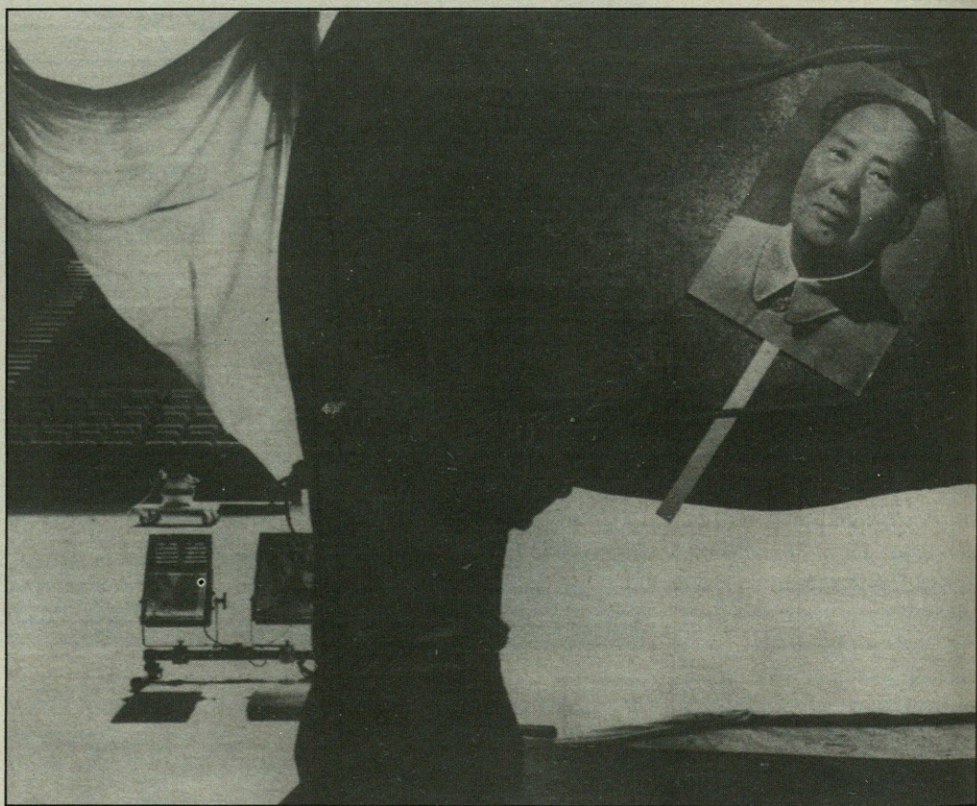
Patxi Sarriegi

Gertaera errealetan oinarritzen da «Nixon in China» opera

Datorren menderako laborategia da Peter Sellars-entzat Los Angeles hiria

Tenorea da Mao, Kissinger osterabuofoa eta Mao andrea sopranoa. Nixonek ez du ia bukaeraraino kantatzen eta Txu En-lai baritonoa da. Ez da maskarada, opera heroikoa baizik, Peter Sellarsek John Adams-en musikaren gainean sortua. Sellars beti da desberdina, bai operak zuzentzerakoan bai Los Angeles-eko arte jaialdia antolatzeko orduan.

Sellars-en ustez, antzerki jaialdi handiak merkatuak bilakatu dira.

HISTORIKOA izan zen Nixonek 1972an Txinara egindako bidaia, Mao eta Estatu Batuetako Lehendakaria aurrez aurre,

mundu guztiko telebista kameren aurrean. Horren inguruko prentsa informazioan oinarriturik proposamen eszeniko berritzailea

sortu zuen Sellars-ek 87an: «Nixon in China». Gutxitan ikusi ahal izan den opera hori Parisen izango da hirlaren bukaerarte, jatorrizko

bertsio ingelesean eta frantsesezko azpitoluekin.

Baina zuzendari ezagunak desafio berri bati ekin dio azken boladan, Los Angeleseko jaialdiaren antolaketa. Lehendabiziko edizioa (1990ekoa) Pazifikoko kulturei eskaini zien eta Baliko dantzak programatu zituen txikanoen auzoetan eta txikanoen ikuskizunak judutarren West End-ean. Hurrengo 93an burutuko da eta arte arabiar, judu eta beltzari dedikatua izango dela adierazi du Sellarsek, hautaketa horren arrazoiak agerikoak direla azalduz. «Horrelako gauza bat Los Angelesen bakarrik egin daiteke. Ba al daki inork 100.000 libaniar bizi direla bertan, Iranetik kanpoko komunitate iraniar handiena L.A.n dagoela, bai eta Armeniatik kanpoko komunitate armeniarrik handiena?».

Jaialdien funtsa eta arazoia komunitate eta gizatalde desberdinak harremanetan jartzea dela defenditzen duen gizon honentzat, jaialdia antolatzean galdera nagusia ez da zeintzu talde programatuko diren. «Lehendabizi galdera hau egin behar dugu: zer egin behar da hurrengo 20 urteetan? Eta ondoren jaialdiak zer egin dezakeen ikusiko dugu, erantzun horiei nola erantzun diezaiekeen. Emaitzak, nabitanahiez bulego artistiko batek emango lituzkeenetatik guztiz urrun daude».

Jaia behar du izan jaialdiak, integrazioaren jaia dio Sellarsek.

J.M. Heritz

Moebius-en proiektu berriak

Bartzelonan izan da oraintsu Jean Giraud «Moebius» komikigile ezaguna Europako Arte Fakultate eta Eskoletako III Biurtekoa zela eta. Jodorowsky gidoigileak (hau ere Bartzelonara hurbildu da) berarengan izandako eragina azpimarkatu zuen Giraudek, bizitzaren alde izpirituala deskubritzen lagundu

diolako eta horrek piskanaka marrazteko modua ere eraldatu dio. Nolanahi ere aspaldiko Blueberry tenientearekin ari da orain lanean eta laster aterako ditu album berriak. Zinean bestetik, *Little Nemo in Slumberland* egokitu berri du marrazki bizidunetan.

Pier Tondelli idazlea hil da

Askatasuna. Askatasun literarioa, morala, horixe izan da Pier Vittorio Tondelli idazlearen ezaugarri nagusia, eta egungo Italian ez da hori oso jarrera arrunta. Sexoa, homosexualitatea, droga, plazerra agertzen dute «Pao Pao», «Rimini», «Asteburu

posmoderno» nobeleak, debekuak eta arrakasta ezagutu duten nobeleak. Baina Tondellik ez du gehiago idatziko, 36 urte zituelarik hil bait zen hilaren 16an.

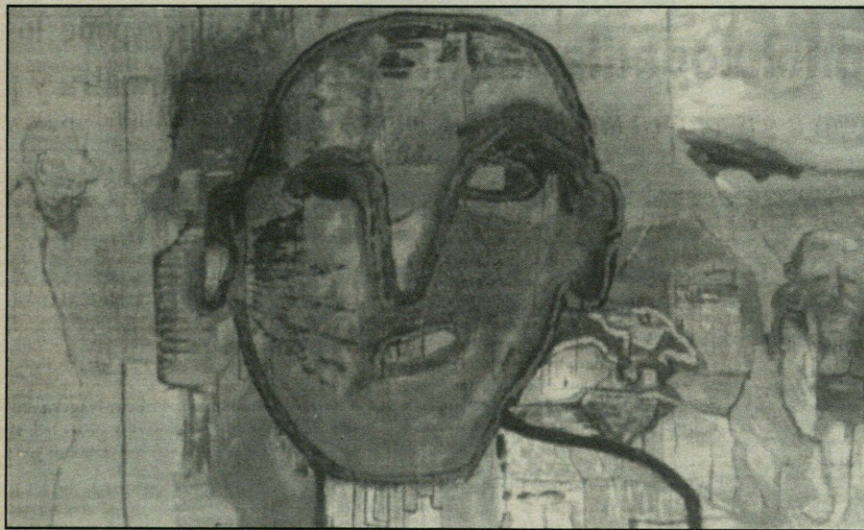
Emakumeak antzerkigintzan

Duela egun gutxi amaitu da Turinen «Diva, artea femeninoan» izeneko kongresoa. Antolatzaileak Turineko unibertsitateko hainbat irakasle eta «Laboratorio Settimo Voltaire» antzerki talde esperimentalak izan dira eta helburua emakume eta antzerkiaren arteko harremanak aztertzea. Kongresoan eztabaida ugari eta antzerki lanak aurkeztu dira eta, lehen urrats honi segida emateko taldea ere sortu da bertan: «Osservatorio». Hau da, emakumezkoen egungo antzerkigintza behatzeko taldea. Hurrengo hilabeteetarako prestaturik dituzte dagoeneko hainbat mintegi gaiaren inguruan.

T E I L A K

■ GALERIA BERRI BAT ZABALIK BILBON

BILBON zabaldu den F&J Galeria ize-neko arte galeria berrian, Carmelo Ortiz de Elgea, pintore arabarraren obrak daude ikusgai. Erakusketa, 30 olioek osatzen dute eta urtarilaren 6a arte egongo da zabalik. Nahiz eta aurrerantzean eskultura ere jorratu, aretoan oraingo, pintura bakarrik egongo da ikusgai.

■ GIPUZKOAKO BANDEN BILTZARRA SORTU DA

AZPEITIAN, abenduaren 15ean aurkeztu zen Gipuzkoako Banden Biltzarra. Elkarrekin 27 herrietako musika bandak biltzen ditu, eta guztira, 1.100 bat musikari. Bere helburu nagusiak, Gipuzkoako banden artean harremanak lortu eta sakondu, beharra duten bandak lagundu, berriak sortu, musikari eta zuzendari ikastaroak antolatu, eta Euskal Herriko banda guztiak bilduko dituen erakundea sortzea dira.

■ KALEAN EUSKARAZKO HIZTEGI ENTZIKLOPEDIKOA

DURANGOKO Azokan aurkeztu zen Lur argitaldaria kaleratu duen euskarazko hiztegi entziklopedikoaren lehen alea. Euskaraz egiten den lehenengo hiztegi entziklopedikoa da, eta lehen aleak A letarren eduki ia osoa dakar. Jexux Zabaleta izan da arduraduna, eta Hizkuntz gorabeherak argitzen eta hizkuntz eredia erabakitzen Euskaltzaindiako Endrike Knörr, Pello Salaburu eta Ibon Sarasola aritu dira.

■ ARKITEKTU ONENEN OBRAK IRUÑEAN IKUSGAI

IRUÑEKO Ziudadelako Arma Aretoan COAVN, (Euskal Herriko Arkitekto Erakundea) sarien irabazleen eta finalisten obrek osaturiko erakusketa zabalik dago. Bost sari izan ziren guztira, eta maiatzean banatu ziren.

F E R R A N A K E R R A N

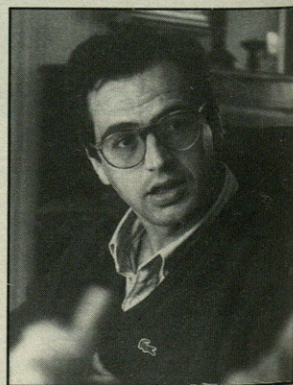

«Guk badakigu Barricadak baino foko gutxiago izango dugula, badakigu watio gutxiago emango digutela, bainasikieran eskatzen dugu ematen digutenarekin nabi duguna egiten uzteko».

EH Sukarra taldea.
Egunkaria, 91-XII-18.

«Bada gipuzkoarren nagusitasuna, baina nondik dator? Gipuzkoarren euskalkia delako gaur egun biziena! Ez bakarrik gizartean, baina bereziki idazleen artean. Gebienak gipuzkoarrak dira eta gipuzkeraz idazten dute!».

Beñat Oihartzabal.
Egunkaria, 91-XII-20.

TXUTXU - MUTXUKA

MARTXOAN KALERATUKO DA ZABALE ANAIK-EN DISKOA

ZABALE Anaiak, Euskal Herriko Trikitixa Txapelketa irabazi zuen bikoteak, martxoan kaleratuko du bere lehen lana IZ disketxearen eskutik. Aurrerapen gisa, laster argitaratuko da bi kantaz osaturiko singlea. IZ etxeak bestalde, urtarrilean plazaratuko ditu Drindots eta Minxoriak plaza taldeen lanak eta, martxoaren bukaeran, Anje Duhalderen azken Lp-a.

NOR - NORI - NOR K

«Kezkagarria da, zalantzarik gabe, horrelako jokaera. Ezin bait da bertakoei dirua kendu bemendik kanpoko proiektuak bultzatzearren».

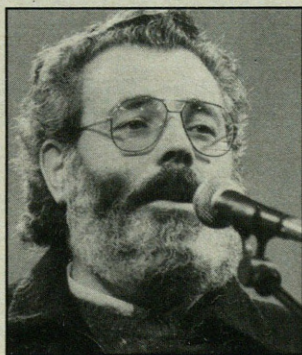
Maite Gonzalez Esnal.
Egunkaria, 91-XII-18.

«Artista batek ezin du bere bizitza guztia iraun Administrazioaren babespean, hori artearen kontra eta askatasunaren kontra doa».

Santi Eraso.
El Diario Vasco, 91-XII-18.

«Erreta gaude, inpotentziak hartu gaitu eta dagoenako ez dakigu zer egin, gure Jaurilaritza genuela eta, kultur inguruko gauzak aldatuko zirela uste genuen... Orain argi dago oker genbiltzala, ponpoxidade asko bai, baina herri mailan lanean dibardugunoi ez digute ezer ematen».

Esteban Larrañaga.
Egunkaria, 91-XII-18.

XABIER AMURIZA

izan da, Bernardo Atxaga, Eduardo Gil Bera, Joxemari Iturralde, Aingeru Epalza eta Xabier Artiagoitiarekin batera, Jose Luis Merinoren «Dagazinda eta beste ipuinak» liburuia euskaratu duena. Liburu hau eta Jose Manuel Bujandak itzuli duen José María Arguedasen «Pongoren ametsa» dira Pamiela argitaldaria plazaratu dituen azken lanak ●

JOSU MORENORI

eskaini diote La Habanan dagoen IV Arte Bienalean parte hartzeko aukera. Artista iruñearra, Juan Meig, Carmelo Ortiz de Elgea eta Santos Inurrieta gasteiztarrak dira Euskal Herriko ordezkariak. Bertan, «Erronka kolonizazioari» izenburupean, Hirugarren Mundukoak eta gutxiengo etnikoak dituztenak parte hartzen ari dira ●

KEPA JUNKERAK

orain dela gutxi kaleratu du «Trikitixa zoom» diskoa. Lana, Elkar eta Nuba Records disketxe madrildarraren arteko produkzioa izan da. Espainiako Gazte Arazoetarako Ministerioak iaz antolatu zuen Gazte Folk lehiaketa irabaztearen emaitza da diskoa, eta bertan, doinu tradizionalak, fusioa, folka eta trikitixa jorratzen ditu ●

Kirola

Neguko denboraldia Lasarteko Hipodromoan

AURTENGOAN sei-garren aldiz, hasia da iada Lasarteko hipodromoaren zaldi lasterketen neguko dendoraldia. Otsailaren 16a bitartean, izan ere, zortzi izango dira bertako instalazioak zaldiak korrika ikusi nahi dituenaretzat zabalik egongo diren egunak. Horietan, guztira, hirurogei lasterketa burutuko dira, eta baita berrogeitahiru milioi pezeta banatu ere irabazleen artean.

Hil honen 29an, esate baterako, aurtengo azken lasterketa eguna izango da. Horren ondoren, urtarrilaren 5, 12, 19 eta 26an, hurrengo urteko lehendabiziko lasterketak izango dira. Otsailean, berriz, hilaren 2, 9 eta 16an egongo da zabalik hipodromoa.

Riga, gizaki erraldoien hiriburu malenkoniatsua

EGUBERRI ostean burutuko den batasunaren apurte ofiziala eta aurrean daukaten negu gorri gorria direla medio, pil-pilean daude Letonia eta SESBa osatzen zuten errepublika guztiak.

Letoniako hiriburura joatera, hots, Rigara joatera, inor animatzen bada, jadanik ezin izango du argazkian ikusten den Leninen estatua ikusi, komunismoaren beste ikur anitz bezalaxe, gaitz guztien errudun bailitzan desagertarazi bait dute. Hala eta guztiz, bere errepede zabal

Jadanik sinbolo komunista desagertu dira Rigako kaleetatik

eta bakartietatik Rigara hurbiltzen zarenean berehala ukiezina den giroa antzemango duzu, filmeetako ekialdeko Europa malenkoniatsuarena hain zuzen ere.

Giro honek ez du galerazten, ziurrenik erraztu baizik, azoka beltza deritzona. Hotel eta jatetxeetako zerbitzariek, edari eta jakietaz aparte, hasieran sinestezinak suertatzen diren beste aukera anitz eskaintzen dizkizute. Sovietar ejerzitoaren gerriko bat, larruzko txano bat, «change» eta abar luze bat

Bidaiak

Aldaketetan murgildurik:

● **Beharrezko agiriak:** Orain arte derigorrezkoa izan da pasaportea eta bisatua edukitzea Rigara joateko, SESBaren desagertzea dela, eta auskalo zeintzuk izango diren hemendik aurrera beharrezko agiriak.

● **Nola joan:** arazo berbera, orain arte Madriletik Moskura eta Moskutik Rigara hegazkinez joatea izan da erarik aipatzen, hemendik aurrera auskalo.

● **Gomendio gastronomikoa:** Letoniako gastronomia oro har oso aberatsa ez bada ere, itzelak dira Rigako izozkiak (espero dezagun aldaketa politikoek izozki kontuetan eraginik ez edukitzea).

dira zerbitzari letoniar hauen menu bereziak osatzen dituzten eskaintzak. Hadi ibili merkatari hauekin, sarritan ez bait dira ematen duten bezain zintzoak.

Zerbitzari hauen zintotasuna kolokan jartzekoa bada ere, ez da gauza bera gertatzen gainerako bertako jendearekin. Atzeritarrekin irekiak oso, bi ezaugarri nagusiren jabe dira, lasaitasuna eta altuera izugarria hain zuzen ere. Gizonetan altuerarena hain harrigarria suertatzen ez bada ere, emakumeena benetan ikusgarria izaten da. Erraldoiez beterik dagoen hiri lasai hau, benetan harkorra izango da zurekin haraino hurbiltzen bazara.

O sasuna

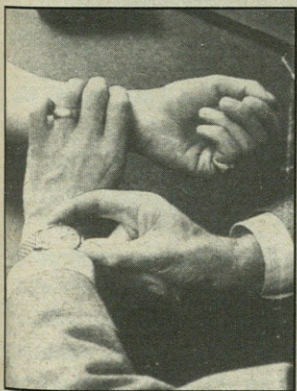
G astronomia

Z ientzia

Pultsua,
bihotzaren ispilu

PULTSUA bihotzaren osasuna neurtzeko bideetako bat da. Bihotzaren eginkizuna, izan ere, odola arterietan zehar zabaltzea da. Arterietako paretak elastikoak direnez, handitu egiten dira bihotzak odola bidaltzen dien bakoitzean. Hauxe da pultsuaren izate arrazoia.

Pertsona bakoitzaren pultsua ezagutzea erraza da oso. Gorputzeko edozein zain zanpatuta topa daiteke, baina normalena eskumuturrean hartzea izaten da. Pultsuaren erritmoa minutu bat oinarri hartuz neurtu behar da, eta bihotz taupadekin bat egin beharko du. Jaioberriek, esate baterako, 120-140 pultsazio izaten dituzte minutuko. Hazi ahala kopuru hori jaisten joaten da, eta pertsona heldu batek 60-90 pultsazio eduki beharko lituzke gutxi gora behera.

Pultsua bihotzaren ispiluarria da.

EVA OLAIZOLAREN ELTZEA

Martin Ugaldereentzat

EVA OLAIZOLA

Gabonak gain ganean ditugun honetan, Martin Ugaldere menua egin diezaiodan eskatu didate. Egun polit hauetako giroa berezia izaten denez, nik neuk ere menua espeziala egitea deliberratu dut. Martin gainera, euskararen alde lan handia egin duen gizona da eta gaur egun ere oraindik jo ta ke diharduena. Eguberrietan edota udaran ere, menu on bat merezi duela uste dut.

Lehen platera, beraz, honako hau izango da: kardabera naturalak in-txaurrea saltsan. Lurrak ematen dizkigun fruituak dira lehen honen osagaiak, osasungarriagoa ezin.

Bigarrenez, beriz, barraskiloak Deban egiten diren tankeran. Plater hau ere naturala da guz-

tiz, eta hemengo eran egin gainera. Zuretzat egokia izango dela uste dut.

Lehen bi horien segidan, hirugarrenez, bisigua arranbarrilan egin. Oraingo honetan itsasertzeraz jo dugu, itsasoa eta lurra bat dira eta gastronomia kontutan ere.

Horren ostean, faisai eder bat sagarrez lagundurik.

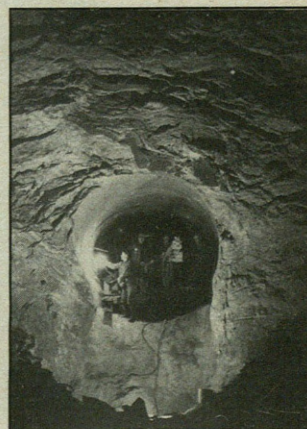
Postrerako, azkenik, mamia eta konpota. Sa-beleko azken txoko eta bazterrak betetzeren.

Edateko, beriz, «Marques de Irun» ardo txuria eta 81eko «Valdemar» ardo beltza.

Tira ba, Martin, pres-tatu dizudan menua gustoko izango duzulakoan, festa zoriontsuak igaro eta hasiera ona eman ur-teari!

MARTIN UGALDE

Meatzarien
heriotza

Orain dela gutxi jakin izan denez, garai batean Ekialdeko Alemania deituriko estatuan 5.000 meatzari baino gehiago hil omen da azkeneko berrogei urtean. Meatzari hauek urainoa ateratzeko zuten eta gehienak birika-minbiziaz hil dira. Antza denez, radona eta erradiazio handiko antzeko gasak izan dira heriotz horien sortzaile. Berri hau Die Zeit izeneko astekarian azaldu zen eta Wismut-eko meategietan egindako ikerketetan oinarritzen zen. Enpresa honetako osasun-arduradun izan zen Martin Joensson-ek zioen: Irradiazio-alorrean Hiroshimaren ondoren gertatu den sarraskirik handiena izan da. Agian, Txernobil-ek bakarrik gairadiko zuen sarraski hau.

E L H U Y A R

Zinema

Jatorrizko izena: The field. **Antzezleak:** Richard Harris, John Hurt, Sean Bean, Tom Berenger, Frances Toelty, Brenda Fricker. **Argazkia:** Jack Conroy. **Gidoia:** Jim Sheridan, John B. Keaneren liburuan oinarrituta. **Zuzendaria:** Jim Sheridan.

Lurraren legea

DRAMA ikaragarria dugu honako filme hau. Nekazari zahar batek eta bere arbasoek landutako lurrek ekarriko duten arazo handia da istorioaren funtsa. Ogia falta arren lurra izango da euskarri bakarra, baina oraingo honetan beldurgarri bihurtuz. Egoera hain larria denez, gurasoak gorrotatzera heltzen da, bera lurraren esklabu egiteagatik.

Bere burua hil zuen semearen oroimena beti beregan egongo da, eta geroztik bere emaztearekin harremana hutsa izango da.

Filmearen indarra, lurra eta gizonaren arteko betidaniko problematikan datza, hau da, alde batetik jabetza eta bestetik nekazal lana.

Bere bizimolderako zentzurik ez duten hiru arrazoietatik etorriko zaio nekazariari zapalkuntza: yanki baten dirua, apaiz baten etika eta azkenez, ijitoen bizimodua (lurrari ez bait deritzote garrantzitsu).

Jim Sheridanek sentimenduko ahotsekin lan egiten du, bihotzera ailegatuaz, fisurarik gabeko filme batean, ahazteke Richard Harris eta John Hurtek egindako lan zoragarria.

Irudi gogorrekin filmearen amaiera helduko da. Orduan, lurra amodioz landu duen gizon gaiso baten porrota ikusiko dugu, lurraren legean eta ez idatzita-koan sinesten duen gizona. Ez ote da gizon honen porrota gurea ere?

JOSE LUIS VAZQUEZ

Antzerkia

Markeliñe taldearen eskutik bi gatazka eskenan

ZORNOTZAKO Markeliñe antzerki taldeak bi obra ditu momentu honetan eskuartean, bata kale an-

koa ageri da baina baita komunikabideek eta gizar-teak orohar gudaz hitz egi-terakoan duen fribolitatea nahasten dira.

tzerkia eta bestea aldiz areto barrukoa.

«Armagedon» kale antzerkia aurten estreinatu dute eta gudari buruzkoa da. Kalekoa denez estetika berezia du lan honek, nolabait esateko kodigo ezberdin bat. Eskenografia plazan jartzen

dute eta oso ikusgarria gertatzen da, sua eta bestelako materiale ikusgarriak erabiltzen bait dituzte. Gaiari dagokionez, guda da gai nagusia. Gudari kritika bat egiten zaio baina ikuspuntu berezi bat agertuaz, alde batetik gudaren alde dramati-

Beste obra «Zeruko lumak» izenekoa da eta bertan monastegi batean bizi dirèn hiru apaizen bizitzaren gora beherak agertzen zaizkigu. Antzezlari honetan monastegiko mundu mistikoa eta kaleko mundu ez erlijiosoaren arteko gatazka ageri da bi mundu hauek monastegian nahastean. Taldekoek adierazi digutenez

obra honek ez du inolako polemikarik sortu obraren oinarrietako bat errespetoa bait da eta nola ez umorea. Taldeak giro intimisten ispi-lu izatea atsegin du eta esan

«Argamedon» eta «Hiru luma» dira Zornotzako Markeliñeren azken antzezlariak

beharra dago lan hau egin baino lehen astebete igaro zutela monastegi ba-

tean beraz dokumentazioari era garrantzia eman diotela.

Bi antzezlari ezberdin prestaturik izanak asko esaten du Markeliñe antzerki taldekoak egiten ari diren lanari buruz, gainera, gai interesgarri eta sakonak jorratzen dituzte oso.

Musika

EH Sukarra: «Ez dakigu diskoak zein harrera izango duen»

ARGIA. Denbora gutxian famatu bihurtu zarete, izan ere Euskadi Gaztea Irratiko maketa irabazteak diskoa grabatzeko aukera eman dizue. Zer moduz joan da diskoaren grabaketa, zein talderen eragina izanduzue bertan? Kontzertu asko al dituzue bitz emanda?

EH SUKARRA. Diskoa Burdeoson grabatu genuen hamabost egunetan

eta nahiko pozik gaude emaitzarekin. Hala ere beti grabatu eta gero pentsatzen duzu hobeto egin zenezakeela. Ez dakit zer harrera izango duen jendearen aldetik baina gu momentuz nahiko pozik gaude.

Kontzertuei dagokionez, dexente gehiago jotzen ari garela aitortu beharra dago, eta asteburu kontzerturen bat izaten dugula. Batzuetan ere gertatzen zaigu asteburu

Euskadi Gaztea maketa lehiaketa irabaziak ate asko ireki dizkie eibartarrei.

batean bi kontzertu edukitzea. Zein talderen eraginak jaso ote ditugun galdetzen diguzu bestalde, baina erantzuna ematea ez da sekula

erraza izaten. EH Sukarran bakoitzak bere gustoko estilo eta taldeak ditu. Baina agian The Clash izan daiteke gure gustokoena.

● Urtarrilaren 4an, **Su Ta Gar** eta **Deabruak** Teilatueta taldeen kontzertua izango da Gipuzkoako Tolosa herriko Ferialean gaueko 23.00etatik aurrera. Egun berean ere izango da, baina Nafarroako Berriozar herrian, Anje Duhalderen kontzertu emanaldi erakargarria, bertako Eskoletako Areto Nagusian, arratsalde parteko 20.00etatik aurrera.

Ekitaldiak

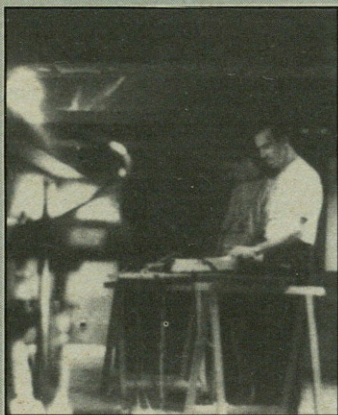

DATORREN urtarrilaren 5ean, Gipuzkoako Billabona herrian, Autobiaren kontrako taldeak antolaturik mendi ibilaldia izango da. Goizeko 9.30etan irteera Udaletxe plazatik izango da eta ondoren bazkaria dago, babarrun jana eta sagardoa eguerdiko 14.30etan Billabonako Gaztetxe ondoan. Arratsaldeko 19.30etan konzentrazioa eta giza-katea burutuko dira Billabonako Udaletxe plazan.

Zoriontzeko heldu dirade
berriro ere garaiak
urte berriak hasi ditzala
guztioak ditugun nahiak
gabon jaia hauek igarotzeko
zoriontsu ta alaiak
urte berrion opa dizue
denoi Txindoki bidaiak

aD kolektiboa. ON obra. COAVN Arte aretoan. Donostia. Frantzia etorbidea, 11. **Ordutegia** : goizeko 8.00etatik eguerdiko 14.00etara. Urtarrilera arte.

aD-ren sorpresa berria

PROPOSAMEN berria dugu Donostian aD kolektiboen eskutik, ON izenpean. Eta ikusteak merezi du, arriskutsuak diren gauzak piska bat interesatzen bazaizkigu behintzat. Kasu honetan bi obrek hartzen dute ikusleen kolaborazioa: Victor Anselmiren 'Un mazzo per una sposa' instalazioan badaude zintzilik paretan kasete eta kutxa bat, musika zinta batzuekin barruan. Zinta bakoitzean bere izenburua jarrita dago, eta ikusleak (eta entzuleak kasu honetan) aukeratzen duena hartu behar du, eta kasetean sartu, bere soinua entzuteko (italieraz dauden instrukzioak jarraitzen baditu, noski). Instalazioaren asmoa Marcel Duchamp-en tradizioan dago, baina guztiz berritua.

Edu Lartzanguren Instalazioan botoia sakatu behar dugu giro soinua entzuteko: beste dimentsio iluna hartzen dute han zintzilik dauden fotokopiek (aurpegi —ezaguna?— deformatua erakusten) eta objektuek. Absurdo antzerkitik aterata hirugarren akttoa (Comisario Manzanar, Gizarratoia eta The Hero arteko elkar hizketarekin) ikusten ari garen bezala.

Beste kolektiboen bi artistek, Eva Lopez eta Jon Izeta, pintura lehenengoa eta serigrafia bigarrena erakusten digute: bere ezagun diseinu makinista edo industria-larekin. Sorpresa berriak aD-k ekarriko dizkigunak.

G A B R I E L V I L L O T A

● Bilboko Poza Lizentzia-tuaren kaleko J-3 Gestion Galerian urtarrilaren 30a bitartean **Aizkorberen** eskulturak dira ikusgai, eta errealista eta hiperrealisten erakusketa honako ordutegian: lanegunetan 11.30etatik 14.00etara eta 17.30etatik 21.00etara. Igandetan itxia.

● Donostiako Kutxako erakusketa aretoan lan bilduma interesgarria dago benetan. Izan ere, **Estibalitz Ormaetxearen** lanak dira ikusgai urtarrilaren 10a bitartean. Hurbildu nahi duenak honako ordutegia du: lanegunetan, 17.00etatik 21.00etara, jaiegunetan, 11.30etatik 13.30etara.

Luis Paret eta Orazio Gentileschi, Bilbon ikusgai

BILBOKO Arte Ederretako Museoan dira Luis Paret-en margo lanak, orain dela bi mendetako pinturaren erakusgarri direnak. Datorren urtarrilaren 31a bitartean zabalik egongo den erakusketa honetan, 1746an jaio eta 1799an hildako margolari honen 88 lan ikus daitezke, zenbaite-tan garai hartako historiaren berri ematen digutenak. Madrildarra izanda ere,

1799an Bilbora bizitzera etorri zenez geroztik, Kantauriko portuak izan zituen gogokoen margotzerakoan,

**Luis Paret
madrildarrak
Kantauriko portuak
izan zituen
gogokoen
margotzerakoan**

eta ordukoak ditugu margotuatariko asko.

Bestalde, Bilboko Arte Ederretako Kontserbazio eta Berriztatze Sailak, besteak beste, egindako Orazio Gentileschi-ren «Lot eta bere alabak» lanaren berriztapena ere ikusgai da urtarrilaren 5era arte bertako museoan. Bibliatik hartutako parte honen hiru bertsio desberdin ikus daitezke bertan, eta Gentileschi-ren azkena da Bilboko Museoak aukeratu duena.

Bertsoak**Urko Atxotegi: «Bertso eskolek bertsozaleak sortu dituzte»**

ARGIA. *Iparraldean nola hasten da gazte bat bertsoak botatzen? Zentzu horretan, zer fruitu ekarri dituzte bertso eskolek? Bertsoaren bidean segitzeko asmotan?*

URKO ATXOTEGI.

Hemen, ikastolan hasten da, ez bait dago beste eremurik non bertsoek beren lekua duten. Beraz kantuekin hasten gara lehenik, eta ikasten

ditugun bezala bertso zaharrak lantzen ditugu. Ikastolako lehen urratsaren ondoren Urruñan, hamar bat gazte bildu ginen Hazia elkartearen, hortxe, bertsolari gazte lehiaketa batzuk ere antolatu ziren. Bestalde erran behar dut ere Jesus Arzalluzekin lan egin eta berarekin bertsoak lantzen jarraitzen dudala.

Bertso eskolek bertsoza-

leak sortu eta bertsoak botatzen irakatsi digu. Horrela bertsoei buruz zentzu kritikoa sortu da baina hamar urte arte asko daude eta gero kopurua asko jaisten da.

Bertsotan segitzea ez da erraza, asteen behin entrenatzeak aurrerapen gutti ekartzen ditu. Baina segitzeko asmoa daukat.

● Segurako Elorri Kultur Elkarteak, aurtan ere, Bertso paper lehiaketa antolatu du, aurtengoan bostgarrena hain zuzen ere. Partehartzaileak bi taldetan banatuko dira, 14 urte bitartekoena alde batetik, eta adin horretatik gorako guztiena bestetik. Lehen taldeak jorratu beharreko gaia «Herriko plaza» izango da, eta bigarrenak, berriz, «Morroiak oroitzu» gaiari buruzkoak jarri beharko ditu bertsoak. Lanak bidaltzeko epea urtarrilaren 6an bukatzen da. Helbidea: Elorri Kultur Etxea. Zurbano Kalea, 23. Segura. Gipuzkoa.

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4
Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Telebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Iraganeko amodioaren esklabu

Ostirala 3

11.57etan, «Oliveren istorioa»

Zuzendaria: John Kory.
Antzezleak: Ryan O'Neal, Candice Bergen, Nicola Pagett, Edward Binns.

Ryan O'Neal aktore amerikarra pertsonaia na-

gusia dugun filme honetan, sentimentuek daukate lehentasunik handiena.

Bere emaztea Jenny galdu ondoren, Oliver guztiz lur jota dago. Oso bakarrik sentitzen da, eta horren irtenbide gisa, bere lanean murgiltzen ari da gero eta gehiago. Egun batean, zulo horretatik irten nahiean, Central Parkera joango da patinatzerara. Patinatzen ari dela beste neska bat ezagutzen du, baina berehala konturatuko dira ez direla elkarrekin oso ondo konpontzen. Honen ondorioz Oliver errudun sentitzen da bere emaztea engainatu duelako.

Amodio kontuetan iraganak pisu handia izaten du. Hauxe bera gertatzen zaio gure protagonista zoragarriari. Nahiz eta urteak pasatu, Ryan O'Nealek ez du bere xarma galdu.

● Abenduak 30

12.10etan, Zinea: «Hilda ere atsedunik ez».

Zuzendaria: Jean Girault.
Antzezleak: Louis de Funes, Claude Gensac, Cristine Muller.

De Funes, komiko frantses honen beste istorio ero bat. Oraingo honetan, Antoine Brisebard izeneko idazlea da komediaren oinarria, gizon honetaz asperiturik, izan ere, helburu gaiztoko misterio eszenak asmatu ditu baten batek. Arazoa berehala etorriko da.

● Urtarrilak 1

18.25etan, Gabonetako zinea: «Karabana adoretua, Ewoktarrekin abentura bat».

Zuzendaria: John Kory.
Antzezleak: Eric Walker, Warwick Davis, Fionella Flanagan, Guy Boyd.

«El retorno del Jedi»-ko kume iletsu eta ausarten abenturak biltzen dira filme honetan. Hegazkin batek Endor planetako baso batean istripua izango du, bertako biztanleek hurrek beraien gurasoak bilatzen laguntzen diete.

IKUSI BAIETZ

● Abenduak 30ean, 22.20-etan, **«Bi eta bat»**. Telesai honetako pertsonaia nagusiak Donostian pisu berean bizi diren bi neska eta mutil bat dira.

● Abenduaren 31n, 23.55-etan, **«Kaixo 92»**. Bukatzen ari den urte honetako penak ahaztu eta hurrengoa alai hasteko botika aproposa.

● Urtarrilaren 2an, 21.00-etan, **«Herriko plazan»**. Perurenak aurkezturiko saio honetan Euskal Herriko bi herriren arteko lehia izaten da.

● Hilaren 3an, 21.00etan, **«Ninja dortokak»**. Leo-

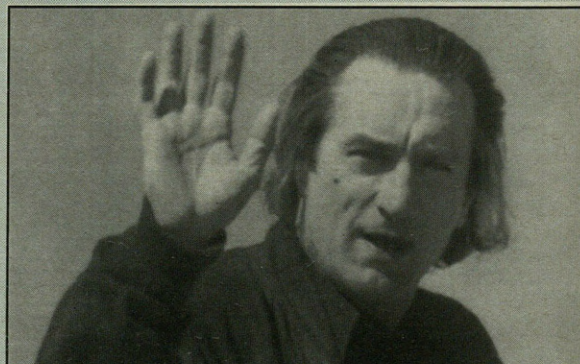
nardo, Michaelangelo, Raphael eta Donatelo dorken abentura berri bat.

● Urtarrilaren 4ean, 15.25-etan, **«Euskadi gaztea»**. Edurne Ormazabalek zuzentzen duen musika saioa.

● Hilaren 4ean, 19.55etan, **futbola**. At. Madrid eta Real Madriden arteko partidua.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ EITBko «Telebista» aldizkariaren azken alean, gizonezko zein emakumezkoen erabateko striptease-ak agintzen dira urtezaharreko «Kaixo 92» saiorako. Hala ere, striptease horiek ez dira hain erabatekoak izango. Bestalde, urteberriari ongi etorria emateko Robert de Niro aktorea izango zela iragarri bazen ere, amerikarraren konpromezu ugariak direla eta, ezingo da bere etorrera azken ordurarte baieztatu.

Telebista-Irratia

Irene Manzano: «Irudiak gogorrek dira bizitza ere latza delako»

Antzerki munduan aspalditik dabil murgildurik Irene, baina oraingoan telebistan ageri zaigu «Misterio giltzak» saioa aurkezten. Saio honek zeresan ugari eman du agertzen dituen hilketa eta bestelako bortxak direla eta. Guzti honi buruz aritu gara berarekin solasean.

ARGIA. Zein da saiorako aurkitu duzuen oztoporik garrantzitsuenak?

I. MANZANO. Zailtasun mordo bat izan ditugu, baimenak lortzea eta beste gauza ugari. Baina agian saioari zientifikotasuna kentzen diona pertsonaiaiekiko harreman estuenak zituzten pertsonak batzuetan aldatu behar izatea da. Askotan segurtasun kontuengatik egiten den arren.

A. «Misterio giltzak» saioa aurkezteko erabili zen iragarkia ez al zaizu gogorregia iruditzen?

I.M. Hori azken finean telebistako marketing kontua izan da, jendearengan irudi gogorrek erakargarritasuna badutela esaten da eta beraz hauek jartzea erabaki zen. Bestetik irudiak latzak dira, baina ez dira asmatutakoak. Irudiak gogorrek dira bizitza bera ere gogorra delako.

A. Batzuetan aztertutako kasuarekin zerkusirik duten pertsonen nolabait min egin diezaioke saio honek, haudelak eta arazorik izanalduzue inoiz?

I.M. Orain arte ez dugu arazo berezirik izan. Kasuarekin erlazioan dauden pertsonen alde aurretik badakite telebistan kasuari buruzko zerbait aterako

dela eta alde horretatik ez dugu arazorik izan.

A. Zein da zuen saioaren helbururik nagusia?

I.M. Alde batetik hau ETBn egiten den dokumental dramatiko moduko lehen saioa da eta hau desafio antzeko bat zen. Bestetik saioaren egileek diotenez helburu nagusia krimen bat galeraztea litzateke. Pertsona batek hilketa bat edo bestelako bortizkeria ekintza bat aurrera eramateko asmoa badu saioa ikusita ekintza atzera botatzea lortzea.

A. Zer egiteko asmoa duzu etorkizunean, telebistara jo ala antzerki munduan jarraitzekoa?

I.M. Saio hau sortu zitzaidan eta hartu egin nuen, baina hau behin behineko gauza izan zen. Orain arte nere mundua antzerkia izan da eta telebistan antzerkiarekiko lotura duen zerbait egitea atsegingo litzaidake, telebistako antzerkia alegia. Bestalde beste zerbait ateraz gero agian hartu egingo nuke.

IKUSITAKOAK

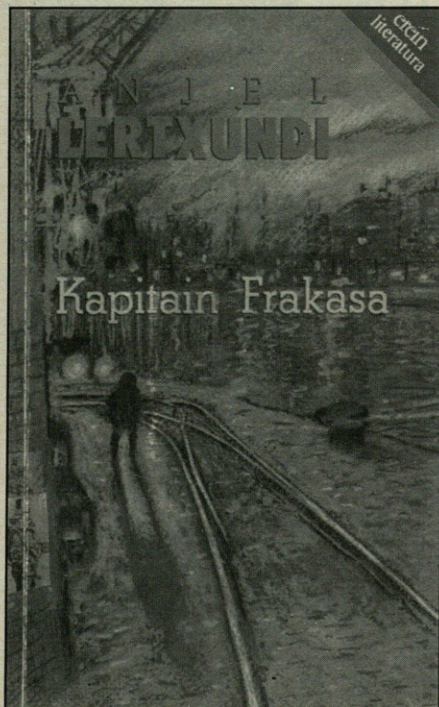
IKUSITA

Lan arazoak

Notizia, ideologia konkretu baten ikuspegitik gertaera azaltzeko modu bat omen da. Horregatik Glasgow Media Group-eko ikertzaileek, telebista britainarrean lan munduari buruzko informazioak aztertu zituztenean, 'aparatoaren' aldeko posizionamendua nagusi zela egiaztatu zuten. Beraiek adierazi zutenez, langileen planteiamenduak kontestualizatu gabe eta negatiboki ageri dira, bitartean, espresariena / administrazioarena sistemaren lojikan koherente eta baikor. Ez da kasualitatea informabideetan, langileek 'eskatu / aldarrikatu / exijitu' egiten dutela eta adiz patroiak gauzak 'eskaini / aurkeztu / azaldu'. Adibide bila dabilenari, egun notizia den Encarnaciones autobus entpresako langileen aipamenak ikustea gomendatuko nioke. ETBren abistegietan ere, langileen adierazpenei baino garrantzi gehiago ematen zaio hauen protestaldiek trafikoa sortzen dituzten istiluei. Ahaztu egiten dira bus gidarien arazoak iturriak, enpresariaren erantzukizunak, administrazioaren betebeharrak. Kontestu desorekatu eta nahasian, 'lan arazoak' komunikabideetan pikete basatien eremua, eta esandakoaren ondorioz, ordenu jarri beharra.

Liburuak

«Kapitain Frakasa»

Egilea: **Anjel Lertxundi**.
Argitaratzen du: **Ereinek**. 169 orr.

tan dabilen talde bat dugu, eta talde horretan kide bat egoera nahasian. Baina garrantzitsuena, hemen, ez da kontagaia, kontaera baizik. Tonu hotza darabil, oso zehatza, miragarriro landua. 'Urrutiramendua' aipatu du egileak berak, eta halako irudipena eragiten du bai. Estilistikan ere, mila asma-zio eder egin ditu, hizkuntza menpean hartu, bere malgutasunaren mugetaraino behartu. Hiztegian, azkenik, inoiz baino aukera aberats eta aldi berean juntuagoa erakusten du.

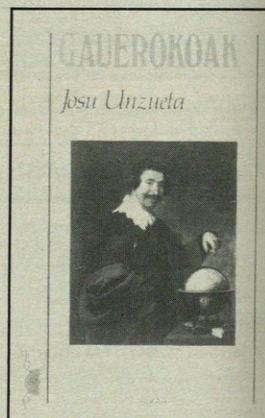
Abisu pare bat ematea ere ez da alferrik izango. Lehenengo hogeitaz orriak gogor eta helkaitzak egiten zaizkio edonori. Gero, aldiz, aldapa latza gainditu duen karreristaren antzera, perpaus luze kateatu horiek gozatuko dituz irakurle hartara jarriak. Hori ere esan behar bait da, hots, «Kapitain Frakasa» ez dela edozein amasemeren-tzat egin. Atean gelditu bidez, bere onerako, istorio errazen zaleak eta euskara samurraren maitaleak. Irakasleek ez bezate, arren, ikaslerik derrigortu liburu hau irakurri eta laburtzera, euskal literatura osotik uxatuko dituzte eta. Zuek ordea, Literatura —maiuskulaz orain— deitu ohi den bitxikeria urri horren biziotzu zaretan, bazkaleku oparo eta galanta topatuko duzue bertan. On egin!

XABIER MENDIGUREN
ELIZEGI

Egilea: Alfred de Musset
Itzultzailea: Juan K. Igerabide.
Titulua: Zozo zuriarena
Argitaratzen du: EREINEK. 75 orr.

Frantziar idazle erromantiko honen ipuin ironikoen azpian, bere garaiko gizarte eta literatura munduaren aurkako kritika zorrotza dago.

Egilea: Josu Unzueta.
Titulua: Gaueroakoak.
Argitaratzen du: ELKARREK. 179 orr.

Gauéz idazten zituen idazleak liburu honetan bilduta agertzen diren ipuinek gai ugari jorratzen dute, batez ere sentimentu pertsonalekin lotuak (bakardadea, izua, isiltasuna...), ameskaiztoak izaki, agian, guzti horien sorburua.

Bigarrenengan ziurtasunez

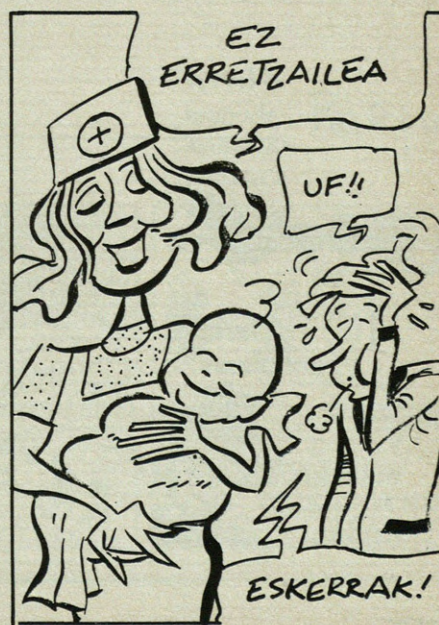
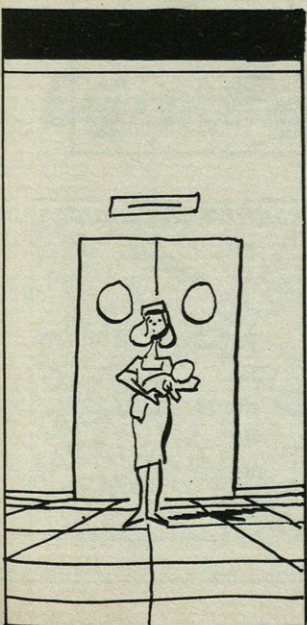
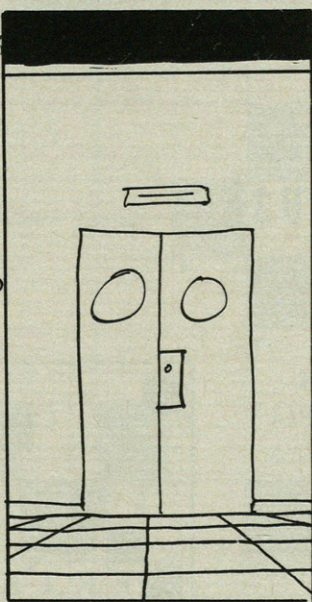
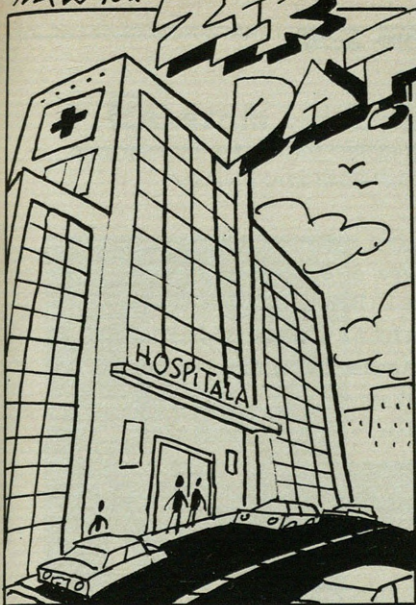
NI beti harritu izan nau nolako erreztasuna duen Anjel Lertxundik edozein modu eta eratako izkribuetan airoski moldatzeko, zeinahi generotan trebe eta dotore aritzeko; bera genuke, inor izatekotan, benetako luma profesionala euskal letretan, eta badirudi Anduk berak ere onartu zuela behin batez rol hori, «Tobacco days»-en egunetan ofizioa idazle txukuntzat edo emanez bere burua. Gero ordea, Obaba osteko sukarrak eraginda nonbait, goragoko langak ezarri zizkion bere esku abilari, zorionez, eta

«Carla» izan zen saiatze horren lehen fruitua. Merezki zuen ahalegintzeak eta meritua zuen ahaleginak, baina gu beldur erdibideko zer-bait atera ez ote zitzaion. Orain, berriz, bigarren emaitza dakarkigu Lertxundik, bere irakurle ugariak losintxatu barik historiara pasatzeko moduko pausoa. Eta bigarrenengan asmatu duela esango nuke.

Bigarren parrafoa hasi eta «Kapitain Frakasa» hau zertaz den kontatu behar nuke, eta ez da erraza. Italia eta Frantzia arteko muga aldean negozio ilun samarre-

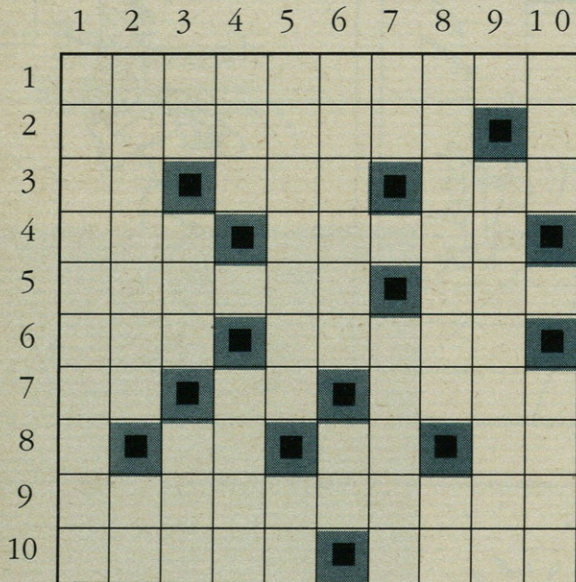
ZER DA?

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Legeen inguruko jakintza. 2.- barAzki mota. Kontsonantea. 3.- Idi, hitz elkarketan. Lizarratik igarotzen den ibaia. Bihi. 4.- Nauka. Osorik. 5.- Sutan dago. Arnas ezak hil. 6.- Gabarra. Birdinazko ziri. 7.- Jainko egiptiarra. Ametsetan. Baztango mendi garaia. 8.- Bat. Errepikatuz, txori mota. 999. Kryptonaren sinbolo kimikoa. 9.- Aberriaren maitalea. 10.- Kaltzio oxidoa. Aintzira.

GOITIK BEHERA: 1.- Zaintzaileak. 2.- Zazpigarren hilabetea. Bada. 3.- (Her.) Zer. Oinarrizko likidoa. Galdera partikula. 4.- Nire. Lehen bokala. Lili. 5.- Hari, nago. Eta. 6.- Hego amerikako estatu zabalena. Itsasoa adierazten duen aurritzia. 7.- Bi. Zero. Bizkaieraz, deitore. 8.- Zuri, doa. Musika nota. 9.- Bokala. Toka, liteke. 10.- Areago. Oxigenoaren sinbolo kimikoa. Lege.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Aberatsa
Artzaina
Ostartea
Tirabira

7 letra

Aintzak
Aterkia
Gehiegi
Iratzea

4 letra

Arin
Baga
Diti
Erik
Gari
Gero
Guri
Hobi
Iaio
Ibai
Iges
Krak

2 letra

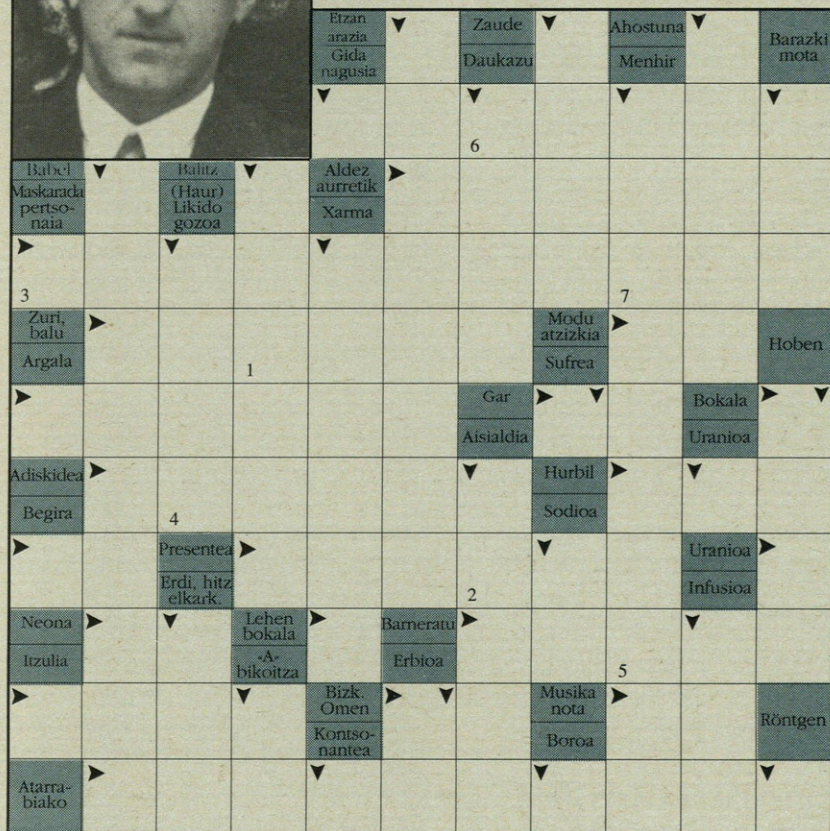
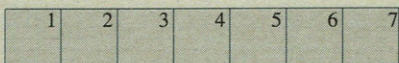
Ag
Ar
Az
Ba
Be
Ra
Re
Si

3 letra

Bez
Hil
Ore
Zen

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza

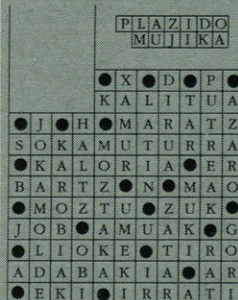
— Hieroglifiko a —

Zer erosi duzu janari dendan?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

EZKER ESKUTU: 1.- Bizkaikoak. 2.- Laiotza. Ra

3.- Azpi, Ustel, 4.- Uka, B. la, A, 5.- Soinean, Sm

6.- Taoismoa. U. 7.- A. Atta. Aia. 8.- dakiala. 2

9.- Al. Akituak. 10.- Kain. Axuri.

GOITTK BEHERA: 1.- Blaustadak, 2.- Iazkoa

Ala. 3.- Zipaloak. 1. 4.- Kol. Nitlan. 5.- Al.

Bestak 6 - Izu, Amalia 7 - Kasino, Atx 8 - C

Ta. aa. Ilu 9. Age s. Izar 10. kalamua Ki

Hieroglifikoa: Gerezia

Hitz
Kateatuak

EGUNEROKO KALEA

Рернан

Emakumea eta ekologia

HASI baino lehenago guretzat ekologismo, feminismo eta horien artean dagoen harremana zer den aztertzea behar dugu. Bi hitz horien esanahia aldeztu aurretik finkatu nahi dugu, errealtatearen arlo barnean jolasteko, zeren eta beste esanahiak ikusgarri suertatu arren ez ginateke Euskadiko mugimendu hauen barneko funtzionamenduan mugituko.

Laburbilduz, ekologiak gai hauek aztertzen ditu: bizitzaren eboluzioa eta beren arteko osagaien oreka naturala, eboluzioa eta oreka hau aldatzen duten arlo guztien arteko oreka berreskuratzeko hartu beharreko irtenbideak.

Historian zehar oinarritzko erizpide batzuk markatu dira, non eta lurra berezko batasuna bada, eguzkiaren energiaren menpe dagoena eta bere errekurtsio mugatuak dituen. Aldaketa etengabekoa da eta beren arteko harreman estua duten aldaketa txiki eta tentuen bidez ematen da, mutazio, hautatze eta egokitze lan sintesi izugarria gasatzen duten zuzentzeko berrezko mekanismoekin.

GIZAKIAREN hazpenak oreka hau, naturaren autoerregulatzeko ahalmen hau hausten du eta oraingo sistema ekonomiko garapen politikak eraso handitzen du. Egoera honi buelta emateko ez diogu zuloak betetze lanari ekin behar baizik eta neurri globalak hartu, giza askapena eta boterearen demokratizatzeko lanak horien artean.

Ekologiak gizasemeak naturarekiko duen egungo harremana zalantzan jartzen du. Harreman honen kodigoak kritikatzeko, sistema honek jarritako naturaren merkantilizazio

eta erabilena.

Horregatik bizi zentzua eta kalitatearen erizpide berri bat eskatzen du, gizartearen gutxiengo behar eta produkzioa kolokan jarritz. Sakonki ekiten die nagusia den ordenaren oinarritzko ormei: epe gutxiengoaren etekin handiena; jabetza pribatua; produkzioaren gaurko erizpide internazionalak... Bide batez, dauden produkzioarako pentsamoldeak kualitatiboki aldatzen duten planifikazio baloreak eskatzen ditu. Feminismoa berri, emakumeak jasaten duen zapalketa historikoa salatzen duen gogo eta teoriko zein kaleko eskaera praktikoaaren bilduma da.

Zapalketa hau kultura, jakimen eta arau nagusiaren sorpen patriarkalaren esku joan dira, eta egoera hau gainditzeko behar diren aldaketa politiko-ekonomikoak baino urrunago doan epea beharko du.

EMAKUMEAREN zapalketa errealtate orokorra da, gizarte desberdinen jerarkia nagusiek zuten interesaren arabera markatutako nahi material, sinboliko, efektibo eta sexual guztien bilduma. Dagoeneko bada harreman estua hitz hauen esanahiaren artean: gizon, botere eta estatua; eta emakume, sumisio eta natura. Harreman estua hau haurtzaroen sortzen eta gero finkatzen da hezkuntzaren bidez. Zapaltzaileen beharrak aldatzen diren neurrian 'estereotipo' eta 'rolak' egokiak dira (krisi guneak, gudak, jaiotze kopuruaren kontrola, etab). Feminismoak gai hauek kolokan jartzen ditu; gizonaren jabetza logiko eta naturalaren mitoa; botere eta erreprodukzioaren bitartekoak; ordezkaritza

mekanismoen legitimitatea.

Zeintzu dira ba, ekologia eta feminismo arteko elkarguneak? Gizartearen erreprodukzioa bere bi aldeetan; lanerako gainontzeko pertsonal gisa eta etxeko lanetan emakumearen gaizapalketa gisa.

Bi errealtate hauen ekosistema eragina izan dute. Emakumeak produkzio arloan postu gogor eta gutxi ordainduak betetzen ditu, eta horregatik gehiago sufritzen ditu etxeko lanaren ondorioak eta sistemak eragindako kalte eta desoreka ekologikoak bere baitan.

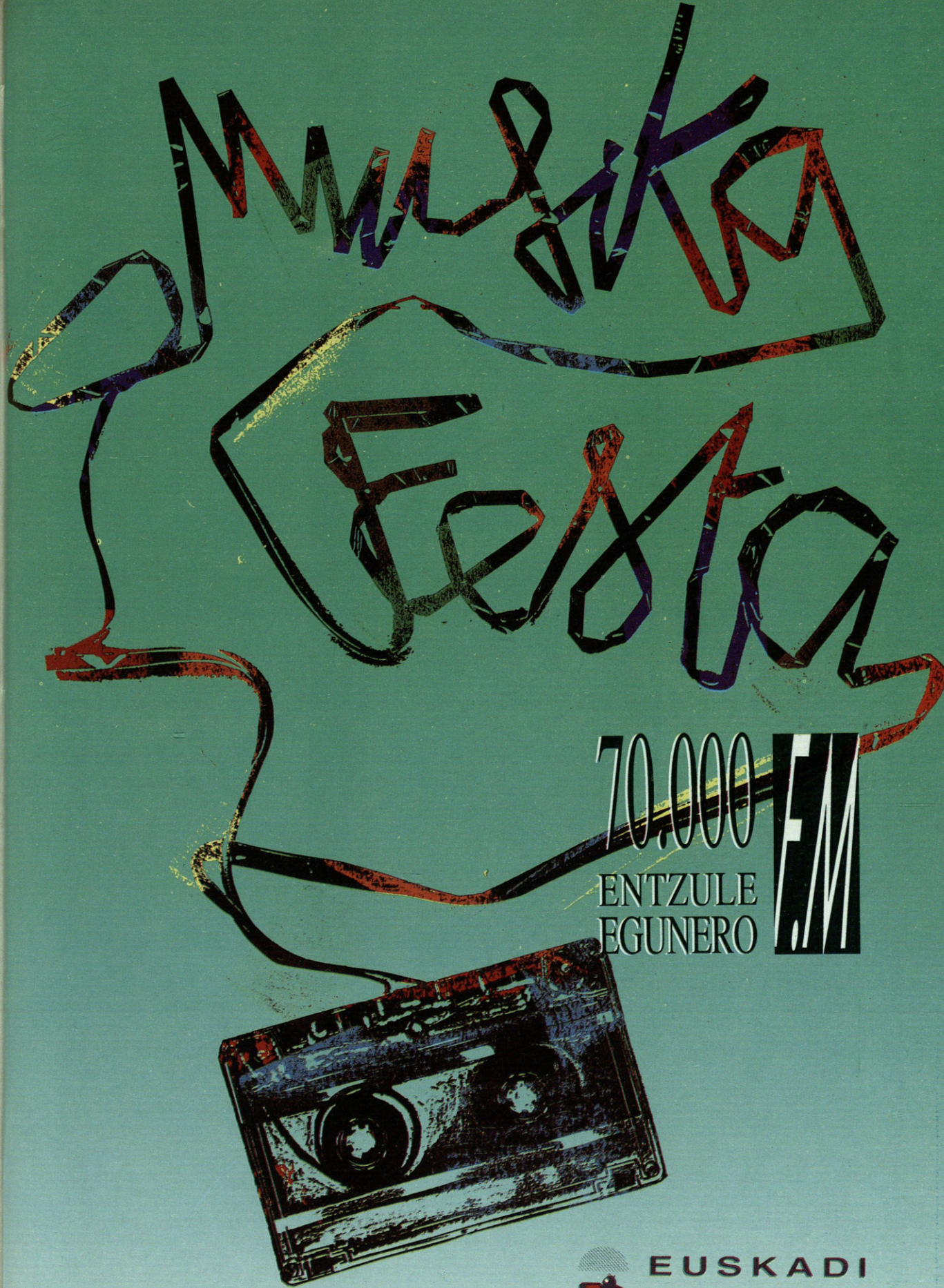
Bioteknologia eta erreproduktiboaren erabilpena, emakume eta naturaren erabilpena sistema kapitalistaren esperimentazioarentzat eta beste puntu batzuen azterketak abiapuntu berberara eramaten gaituzte: bi arazoen irtenbideek sistema honen kontra jotzen dute orokorki, oinarritzko aldaketa sozio-ekonomiko eta kulturala behar izanik emakumearen askapenerako natura eta aurrerapenarekiko armonian.

Donostian ospatutako ihardunaldietatik ondorio argi bat ateratu zen: ez dugu emakumeok bakarrik osatutako talde ekologistarik behar Euskadin (talde ekofeministak), baina emakume eta ekologiaren harremanetan sakondu behar da, biek duten arazoei aurre egiteko, arrazoi berdinak bait dira. Honetarako ongi aztertu beharko dugu emakumeok talde ekologistetan jokatzeko eta jokatu dugun papera delegazionismoetan ez erortzeko eta ezartzen diguten 'rola' gainditzeko.

K R I S T I N A G I L

EGUZKiko partaidea

70.000

ENTZULE
EGUNERO

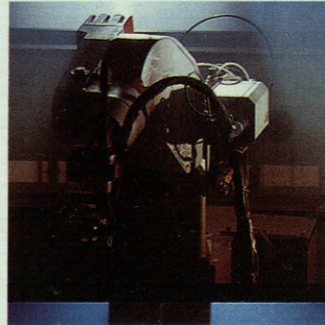

EUSKADI

GAZTEA

FM

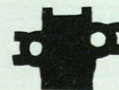

Etorkizunaren erronka

Gertu dagoen erakundea dugu
kutxa, garai berriei aurre
egiteko.

Teknika-eta giza baliabiderik
eraginkorrenekin, gailentzeko.
Beharrian berriei egokituriko
maila bikaineko zerbitzuez,
eraberritzeko. Alor guztietan
aurrera egiteko. Etorkizun gero
eta lehiakorrago baterantz.

kutxa

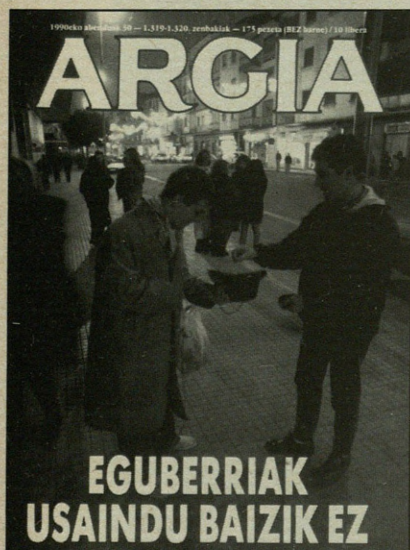
gipuzkoa
donostia kutxa
caja gipuzkoa
san sebastián

Urte osoko ARGIA gida

Politika kronikak	II
Politika zutabeak	III
Politika erreportaiak	III
Politika elkar hizketak	V
Nazioartea kronika	VI
Nazioartea zutabeak	VIII
Nazioartea erreportaiak	IX
Nazioartea elkar hizketak	X
Asteke elkar hizketak	XI
Kolorezko dossierak	XIII
ARGIA	XIII
Ekonomia, lana, teknika	XIV
Ekologia, ingurugiroa	XV
Zientzia, osasuna	XV
Kirola	XVI
Gizartea	XVI
Historia	XVIII
Irakaskuntza	XVIII
Komunikabideak	XVIII
Euskara	XIX
Hizkuntzalaritza	XIX
Kultura kronikak	XIX
Kultura zutabeak	XX
Kultura liburugintza ,literatura	XXI
Kultura antzerkia	XXII
Kultura artea	XXIII
Kultura bertsolaritza	XXIII
Kultura itzulpengintza	XXIV
Kultura dantza	XXIV
Kultura zinema	XXIV
Kultura bideogintza	XXIV
Kultura musika	XXIV
Kultura argazkigintza	XXVII
Kultura munduaren zabaletik	XXVII
Azkena	XXVIII

ANTXON LAFONT: «Turismoa bere tokian utzi beharra dago. Ez dugu ukatu behar, baldin eta, azpimarra ezazu hori, baldin eta gure identitatea errespetatzen badu. Ez badu gure nortasuna errespetatzen, orduan ez dugu nahi»

1.319-20. zka.

J. A. LANDABEREA: «Kirola kirola da eta nazioa nazioa. Eta bakoitzak bere aukera egin behar du, baina bakarra aukera daiteke, ez bat esan eta bestea egin gero»

1.321. zka.

Politika / kronika

● Ziria sartzeko ordua

N. Arrastoa/ 1.319. zka./ 90-XII-30

● bide guztiek dituzte bi zentzu

N. Arrastoa/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Autobidea, Ajuria-Eneako formula berria

N. Arrastoa/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Desertuko ekaitzari begira Jauralaritza berria egosten

N. Arrastoa/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Gerraren hondarraz ito nahi ez

N. Arrastoa/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Lehendakaria, urte luzez

N. Arrastoa/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Manifestazioa, Miramarren atzean

N. Arrastoa/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Bata edo bestea, baina larunbata

N. Arrastoa/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Bideratzeko unea iritsi da

N. Arrastoa/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Autonomi eta estatu hitzarmenak

Iñaki Zubiondo/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Ezberdintasunetan sakontzea

Iñaki Zubiondo/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Ardurak eta tratuak

Iñaki Zubiondo/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Aberri Egutera kolpeka

Iñaki Zubiondo/ 1.332. 1.333. zka./ 91-III-31

● Pizkundea

Iñaki Zubiondo/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Susmo garaia

Iñaki Zubiondo/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Ez da giro

Iñaki Zubiondo/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Auziak eta kuartelak

Iñaki Zubiondo/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Abiadura Handiko Mugak

Iñaki Zubiondo/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Hauteskundeak bitartean

Iñaki Zubiondo/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Hauteskunde hitza

Iñaki Zubiondo/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Hitzarmenen zain

Iñaki Zubiondo/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Agintea eta mendekua

Iñaki Zubiondo/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Ezbaian

Iñaki Zubiondo/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Hitzarmenen saria

Iñaki Zubiondo/ 1.344. zka./ 91-VI-23

● Deabrukeriak

Iñaki Zubiondo/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Tentsioa gora

Iñaki Zubiondo/ 1.345. zka./ 91-VII-7

● Opor politikoetarako txupinazoa

Iñaki Zubiondo/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Udako krisiak eta lanak

Iñaki Zubiondo/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Menpekotasunak

Iñaki Zubiondo/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Normaltasuna eta aldaketak

Iñaki Zubiondo/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Adostasuna eta odola

Iñaki Zubiondo/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Argitasun gutxiko Independentzia

Iñaki Zubiondo/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Hautsi da Hirukoitza

Iñaki Zubiondo/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Huts egitearen aldaerak

Iñaki Zubiondo/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● ...eta gobernagarritasunaren ize-nean barkatu gure zorrak, amen

Iñaki Zubiondo/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Presoak ederki daudela uste du Ardanza lehendakariak

Iñaki Zubiondo/ 1.356. zka./ 91-X-13

● 'X'ak besterik ez ditu alfabeto politikoak

Iñaki Zubiondo/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Jokamoldea ez dator sinesmenekin bat

Iñaki Zubiondo/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Xakean aritzearen sekretuak

Iñaki Zubiondo/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Gauzak garbi plazaratzeko ordua

Iñaki Zubiondo/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Peritu kaligrafoek dute azken hitza
Iñaki Zubiondo/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Jesukristoren betekada
Iñaki Zubiondo/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Ezusteko guztiak paperetan daude
Iñaki Zubiondo/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Gotzaiak ala politikariak?
Iñaki Zubiondo/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Euskal presoen biluztasuna
Iñaki Zubiondo/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Kopeta zabal batentzako losintxa eta laidoak
Iñaki Zubiondo/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Politika / zutabeak

● CEDAren errainua Sukiaren hitzetan
Pello Zubiria/ 1.315. zka./ 90-XII-2

● Gerra martxan
Xabier Oleaga/ 1.316. zka./ 90-XII-9

● Euskal Intsula
Jean Louis Davant/ 1.317. zka./ 90-XII-16

● Gabonetako jostailuak
Nerea Azurmendi/ 1.318. zka./ 90-XII-23

● Indiskreziok
Xabier Oleaga/ 1.318. zka./ 91-I-13

● Nork ezkututzen dizkigu oilategiko giltzak?
Nerea Azurmendi/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Gerlarik ez!
Xarlo Etxezaharreta/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Ustelkeriak?
Xabier Oleaga/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Ikusgarriena ikusteko daukagu
Nerea Azurmendi/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Zaharra berri
Xarlo Etxezaharreta/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Demokrazia
Xabier Oleaga/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Miarritze bestelakoa
Xarlo Etxezaharreta/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Herrera de la Mancha, «inperua»
Xabier Oleaga/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Amets ederrak
Xarlo Etxezaharreta/ 1.340. zka./ 91-V-26

● To be or non to be
Xarlo Etxezaharreta/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Espainiaren posta
Pello Zubiria/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Independentzia
Xabier Oleaga/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Popof
Koldo Izagirre/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Independentzia eta Lemoiz
Pello Zubiria/ 1.358. zka./ 91-X-27

● 1991ko bi gertakari gogoeta gai
Jakes Sarrailet/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Kontraintsurjentzia eta Herri Batasuna
Pello Zubiria/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Ajuriaeneatik Euskadi-92rantz
Pello Zubiria/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Biarnes aitzakiatan
Pello Zubiria/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Nafarroako poza eta...
Pello Zubiria/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Peru gurea Maastricht-en
Pello Zubiria/ 1.365. zka./ 91-XII-15

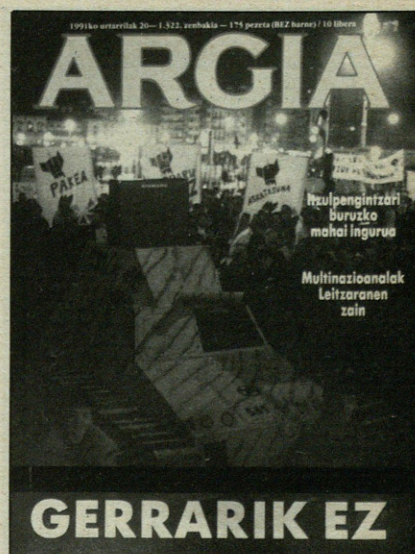
● «Egin, hiltzaileen ahotsa»
Pello Zubiria/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Politika / erreportaiak

● Euskadiko Ezkerraren IV. Kongresua datorren otsailean
B. Artola/ 1.319. zka./ 90-XII-30

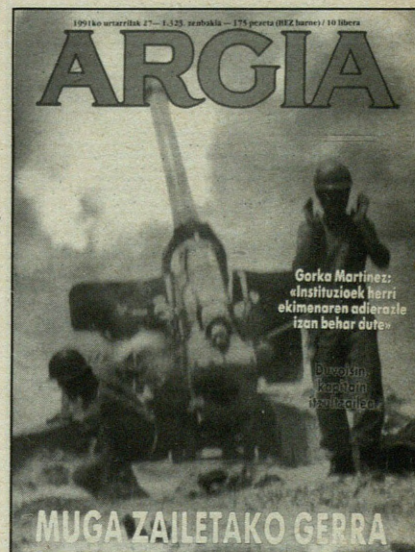
● Euskal Autonomi Elkarte Kon-
tzentu Ekonomikoaren urtemuga
Hamar urte itxaropenaz
B. Artola/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Institutuzioak, Leitzarandik bidea
irekiko dien enpresaren bila
Multinazionalak Leitzararen zain
B. Artola/ 1.321. zka./ 91-I-20

JOSE MANUEL CASTELLS:
«Gauzak dauden bezala edo
hitzarmen baten bidez
itsasorako irtenbidea ematen
zaio Iraki eta petroleoaren
esplotazioaren birplanteatzeko
bata ala gerra dator»

1.322. zka.

JEAN BATISTE BIDART: «Ni
bortizkeriaren kontra izan naiz
beti. Baina gazte horiek ez
dituzte gauzak nik bezala
ikusten. Nik badut siniste eta
fedea zerbaiten gainean, eta
horiek badute fedea gure
Euskal Herriaren gainean»

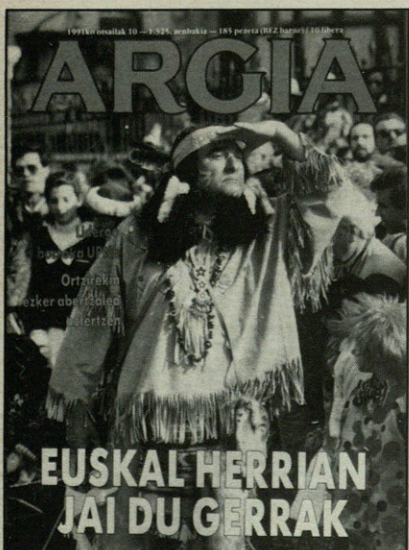
1.323. zka.

MANU CASTILLA: «ETB-1 da euskarazko telebista bakarra, beraz ezin da utzi sail bat bera ere jorratu gabe, eta ez ikusleak denetarik ikus dezan, baizik eta hizkuntza jorratu behar delako alor guztietan»

1.324. zka.

F. LETAMENDIA «ORTZI»: «HBk KASekiko duen subordinazio mailarekin ez nago ados. HBk bere identitate ezaugarriak ditu eta harremanak subordinaziozkoak baino koordinaziozkoak izan beharko litzateke

1.325. zka.

● **Udaltzainek polizia judizial lanak egin ezin dituztela diote epaileek**
Lege bakarra polizia ezberdinentzat

B. Artola/ 1.324. zka./ 91-II-3

● **Juan Cruz Alli edo Jesus Aizpun aukeratu behar lehendakargitatzat**
Eskuina banatu du UPNn lider-goaren borrorak

B. Artola/ 1.325. zka./ 91-II-10

● **EAJ, EA eta EE hauteskunde ondo-rengo egunetaz**

Lehia bizia Hirukoitzaren baitan

B. Artola/ 1.329. zka./ 91-III-10

● **Eritzietan pluralizat eta erabakietan demokratikotzat jotzen dute partidu berria**

Diferentzia historikoak ahaztuta, EMKk eta LKik bat egingo dute

Garbiñe Ubeda/ 1.330. zka./ 91-III-17

● **Rafael Masa Espainian zela zioten Boliviako Espainiako Enbaxadan**

Garbiñe Ubeda/ 1.331. zka./ 91-III-24

● **Hauteskunde munizipalen kanpainari heldu diote Hegoaldeko alderdiek**

Nork bere Aberri Eguna du Iparraldean zein Hegoaldean

Garbiñe Ubeda/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● **GAL berri baten itzala hedatu da garteletan**

Garbiñe Ubeda/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● **Hautagaien zerrendak osatzeko komeriak izan dituzte alderdiek**

Garbiñe Ubeda/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● **Arrasate: alderdien kontsentsua bultzatu du HBk erabakietan**

Garbiñe Ubeda/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● **Batzarre Orokorren nondik-norakoak**

Garbiñe Ubeda/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● **Ordizia: Insituzioekin batera osatu du EEk herrirako programa**

Garbiñe Ubeda/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● **Lasarte-Oria: PSE-PSOEk botoen bidez lortutako hegemonia**

Garbiñe Ubeda/ 1.337. zka./ 91-V-5

● **Iraultza erakunde armatua barne krisia eta oztopoak gainditu ezinean dabil**

Hamar urte ekintza zuzenaren bidez iraultzarako bidea zabaldu nahian

Garbiñe Ubeda/ 1.338. zka./ 91-V-12

● **Bilbo: handitasuna eta haur-tura EAJren azken lau urtekoan**

Amaia Nabaskues/ 1.338. zka./ 91-V-12

● **Segurtasun indarren atzerapenaren lehen fasea zehaztu dute Atutxak eta Corcuera**

Euskal Autonomi Elkarte: Europako biztanlego 'babestue-na'

Garbiñe Ubeda/ 1.339. zka./ 91-V-19

● **Amurrio: EAK bete duen legegaldian aurrekontuak hiru-koiztu dira**

Joseba Azpeitia, Xabier Zabaleta/ 1.339. zka./ 91-V-19

● **Bazterrak aspertu ditu hauteskunde kanpainak**

Garbiñe Ubeda/ 1.340. zka./ 91-V-26

● **Baztan: Unidad Baztanesak turismoan du jarria esperantza**

Garbiñe Ubeda/ 1.340. zka./ 91-V-26

● **Hauteskunde emaitzak**

Iñaki Zubiondo/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● **Lekuko nagusia aulkian**

Garbiñe Ubeda/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● **Carabancheleko gartzelako gose greba baten arrazoia**

Garbiñe Ubeda/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● **Etxegintzaren hedapenak erreazio ugari sortu du Lapurdin**
Turismoak eztanda egin du Iparraldean

Ixabel Etxeberria/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● **Herrietako alkateak aukeratzeko plenoen emaitzak ikusita:**

Harreman pertsonalek agintakoa, hitzarmen orokorrak baino nahiago

Garbiñe Ubeda/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● **«Tipi-ttapa», amnistia eta giza-eskubideen alde**

Unai Urbietak/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Imanol Murua, Gipuzkoako diputatu nagusi ohia

● **«Madrilek, transferentziak ukatuta, motzean lotua du Eusko Jaurlaritzan»**

Garbiñe Ubeda/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Herritarren Segurtasunerako Lege proiektua:

● **Oinarrizko eskubideen muga**

Garbiñe Ubeda/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● **Irurtzun eta Andoain bitarteko erlojupeko azken kilometroak**

Garbiñe Ubeda/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● **Senidetzeak: herrien arteko harreman instituzionalizatuak**

Garbiñe Ubeda/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Donostia eta Bizkaia komandoko lau lagun hil dituzte

● **Sinesgarritasun eskasa bertsio ofizialak**

Unai Urbietak/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Juan Cruz Alli, politikaria beste ezeren gainetik

● **Atzamar fineko axeria**

Garbiñe Ubeda/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● **Independentziaren txandari begira**

Xabier Letona/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● **Zazpi hilabeteko ameskaiztoa**

Garbiñe Ubeda/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● PSOEk, EAJk eta EEk osatu dute Gasteizko gobernu berria

● **Beste aukerarik ezean**

Garbiñe Ubeda/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Preso, errefuxiatu eta deportatuen familiakoek sortu duten Senideak Elkarteak:

● **Senide izateagatik bakarrik ezarri zaien zigorraren erantzuna**

Garbiñe Ubeda/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Euskal apaizgoa kezkati agertu da etorkizunaren aurrean

● **Elizbarruti bakarraren alde**

Ritxi Lizartza/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● EAJk eta CiUk, sozialistek aurkeztutako emendakinen alde bazkatu zuten

● **Azaleko aldaketak egin zaizkio «Corcuera» legearen artikuluei**

Garbiñe Ubeda/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Sindikatuen desadostasunak direla eta

● **Ertzaintzaren legeproiektu moldatua Gobernu Kontseiluan abendurako**

Unai Urbietak/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Irurtzun-Andoain autobidearen inguruan kontsentsurik ezean

● **Berriro hutsetik hasi beharra**

Unai Urbietak/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Santi Brouard eta Josu Muguruza kasuen sumarioak itxi dituzte

● **Paesa kasua errepikatuko den susmoan**

Garbiñe Ubeda/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Militanteek HASiren desagerketa eztabaidatuko dute besteak beste

● **Huts egiteetatik aldentzearen, KASEk birmoldaketari ekin dio**

Garbiñe Ubeda/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Politikariek hizkuntzaren arazoa maiz erabiltzen dute erasorako

● **Euskara, arma politikoa**

Garbiñe Ubeda/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Herriarrak taldeak Urruñan 83an hasitako lanen fruituak

● **Auzapez bat auzitan**

Garbiñe Ubeda/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Politika / elkar hizketak

● Ande Saint Marie, Panpiren anaia eta Errepresioaren Kontrako Batzordekide

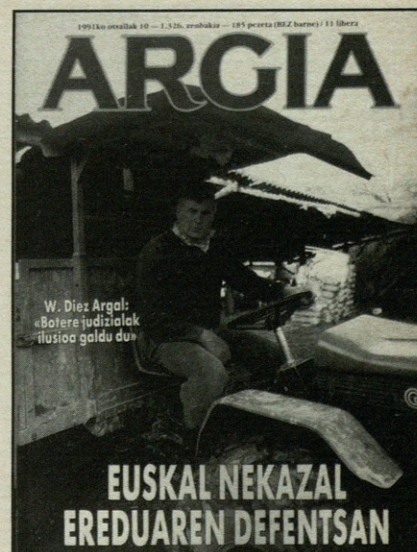
● **«Munoakoa konponduta, lan anitz Iparraldean»**

Ixabel Etxeberria/ 1.317. zka./ 90-XII-16

● Jose Elorrieta ELAko Idazkari Nagusiaren eritzia hauteskunde sindikaletan

● **«Panorama sindikal berri bat irekitzen da teorikoki»**

B. Artola/ 1.318. zka./ 90-XII-23

J.A. NIELFA «LA OTXOA»:

«García Lorcaren garaian homosexualak fusilatzen zituzten, neure garaian torturatzen gintuzten eta orain toleratzen gaituzte beste txoro bat heldu arte eta...»

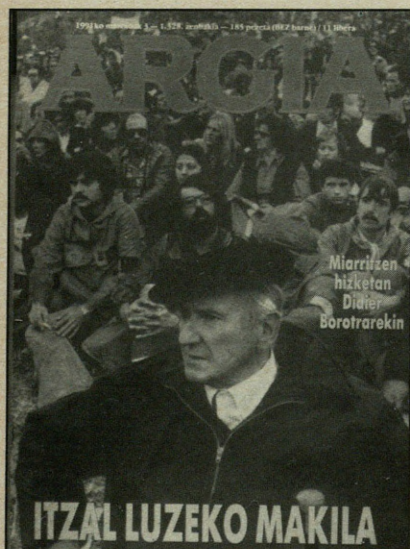
1.326. zka.

GOTZON OLARTE: «Herrialde bakoitzaren berezitasunak indartzeak, belaunaldi bateko abertzaletasunak atzerakada bat sufritzea ekarri du»

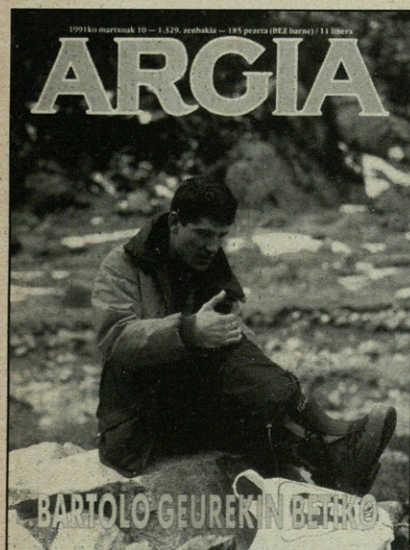
1.327. zka.

AINHOA GARTZIA: «Ez dakit feminismoaren aldaketak zeintzuk izan diren. Nik uste dut oinarrian ez dela aldatu. Gizartea aldatu den heinean feminismoa ere aldatu da»

1.328. zka.

JON LOPATEGI: «Korrika da herritik irtendako mugimendu nabarmenena euskararen alde eta herritik irtenda denez herritarrok tartean, egon behar gara, euskarak herriarena izan behar duelako»

1.329. zka.

● Gorka Martinez HASiko kongresuaz mintzo:

«Instituzioek herri ekimenaren adierazpide izan behar dute»

X. Letona/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Wenceslao Diez Argal, Epai Agintaritzaren Kontseilu Nagusiko kidea

«Botere Judizialak ilusioa galdu du»

B. Artola/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Jesus Egiguren, Gipuzkoako PSE-ko Idazkari Nagusia

«Gobernu nazionalistaren aukera, koherenteagoa dela pentsatzen dut»

B. Artola/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Intsumisioari buruzko mahai ingurua gazte erakundeekin

Denak soldaduzkaren aurka, bakoitza bere aldetik

B. Artola/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Didier Borotra, zinegotzi zentrista, herriko udal krisiaren erdigunean

«Miarritz beti turismoari begira izan da, beste sektore batzuk behar ditugu indartu»

Ixabel Etxeberria/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Mari Carmen Gallastegi, Ekonomia eta Planifikaziorako Kontseilaria EArenean:

«Bakoitzari berea eman behar zaio, eta nork berea defendatu behar du»

Garbiñe Ubeda/ 1.331. zka./ 91-III-31

● Olatza Egiguren, Egizan emakumeen erakundeko partaidea:

«Erakundeko emakume eta gai-nontzekoen arteko inkomunikazioa gainditu behar da»

Garbiñe Ubeda/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Pablo Mosquera, Unidad Alavesako Idazkari Nagusia:

«Zenbat eta astakeria handiagoak gure kontra, hainbat eta gehiago izango gara»

Garbiñe Ubeda/ 1.344. zka./ 91-VI-23

● Jose Mari Agirre, Gipuzkoako diputatu Euskadiko Ezkerraren ize-nean:

«Demokratikoki erabakitzen denean mobiolak ez du lekurik historian»

Garbiñe Ubeda/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Joxe Mari Garcia goena, Juan Karlos GALen azkenengo bihurtimaren anaia:

«Gobernu zentralak baino min handiagoa eman digu Jaurleri-tzak»

Garbiñe Ubeda/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Bittor Erkiaga eta Alipi Tudanka Euzko Gudarosteko lehendakaria eta idazkaria

«Ospatzen diren 'gudari egun' guzti horiek ez dira Gudari Eguna»

Garbiñe Ubeda/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Camille Perrottet, New York-eko Euskadi Komitearen sortzailea:

«Frogatu behar da borroka nazionalista guztiak ez direla eskuindarrak»

Ixabel Etxeberria/ 1.358. zka./ 91-X-27

● François Maitia, Pyrénées Atlantiques departamentuko sozialisten idazkaria:

«Hemen hilketak izan direlarik amnistiarik ez da onartzen ahal»

Ixabel Etxeberria/ 1.360. zka./ 91-XI-10

Nazioartea / kronikak

● SESB eta Irak hondamenditik hurbilago

Pablo Sastre/ 1.319. zka./ 90-XII-30

● Bederatzia ala hamabost?

Pablo Sastre/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Estatu Batuek gerra nahi dute

Pablo Sastre/ 1.321. zka./ 91-I-20

● Lehen roundari eutsi zion Husseinek

Pablo Sastre/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Ramadam baino lehen

Pablo Sastre/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Zorigaiztoko triskantzak

Pablo Sastre/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Arrakala handia

Pablo Sastre/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Gerraren morroi

Pablo Sastre/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Bakea irabazi

Pablo Sastre/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Txintxilakako arazoak

Pablo Sastre/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Gerra batetik bestera?

Xabier Letona/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Ekialde Erdetik Jugoslaviara

L. Martinez/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Egoerak berean dirau SESBen

L. Martinez/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Nazioarteko orden berria?

L. Martinez/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Nazioarteko ala erregio mailako konferentzia?

L. Martinez/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Saddam Hussein epaituz gero, hurrengoa nor?

L. Martinez/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Akordioen garaia

L. Martinez/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Marokko ziur-erreferendumaren aurrean

Lukas Martinez/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Jugoslavia gerra zibilaren atarian

Lukas Martinez/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Ismael berearekin atera da

Lukas Martinez/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Norantz doa India?

Lukas Martinez/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Mendebaldea munduko kontrola areagotzera

Lukas Martinez/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Aljeria kontsentsuaren bidean saiatu beharrez

Lukas Martinez/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Ieslisen garaipenarekin aro berria zabaldu da SESBen

Lukas Martinez/ 1.344. zka./ 91-VI-23

● Ezkerrarekin konpondu eta FMiri aurre egin beharrez

Lukas Martinez/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Itzulera gabeko bidaia

Lukas Martinez/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Esloveniari buruzko aldaketa frango Europa aldean

Lukas Martinez/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Kroaziaren txanda

Lukas Martinez/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Herrialde aberatsen neurriko nazioarteko orden berria

Lukas Martinez/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Norabide desberdineko abiadak

Lukas Martinez/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● SESBetik errepubliken konfederazioa?

Lukas Martinez/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Adio Soviet Batasunari, agur Errepubliken Batasunari

Lukas Martinez/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Jugoslaviaren desintegrazioetik Europako Komunitatearen amaiera-ra?

Lukas Martinez/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Balkanetako konpondu ezinean Europa laguntza bila

Lukas Fernandez/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Hamaika urtetako gerra ondoren El Salvador bakerantz

Lukas Martinez/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Aristide eskuloturik bere itzulera-rako

Lukas Martinez/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Serbia Handiaren ordua

Lukas Martinez/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Madrilako Bake Konferentzia bake bidea al da?

Lukas Martinez/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Madrilako bakea, luzerako bidaia

Lukas Martinez/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Madril: bakoitza berean eta ibili munduan

Lukas Martinez/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Jugoslavia guztia gerra arriskuan

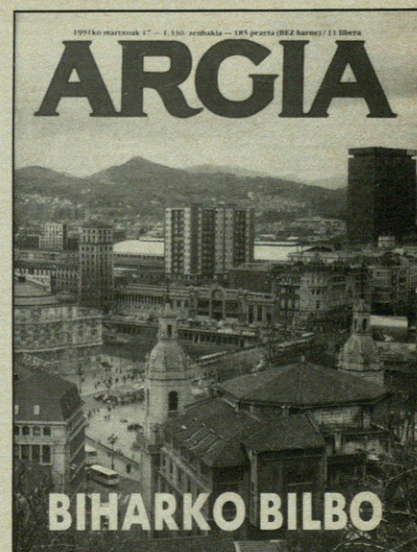
Lukas Martinez/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● SESBetik Estatu Subiranoen Batasun mugagabea

Lukas Martinez/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Jugoslavia, Nazio Batuen ordua?

Lukas Martinez/ 1.363. zka./ 91-XII-1

J.I. IRIARTE «BIKILA»:

«Sozialistak gara. Garai batean komunistak ginela esaten genuen, baina gaur egun partiduak hitz hori erabiltzea ez da akaso komeni»

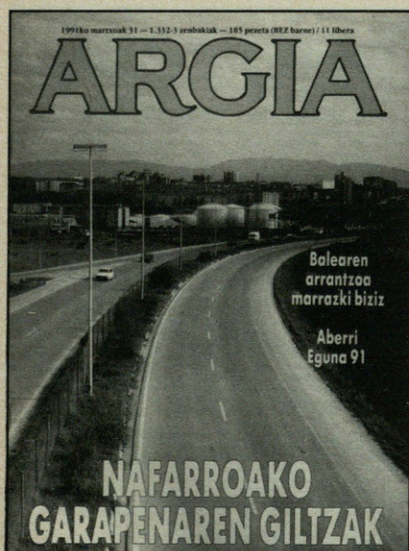
1.330. zka.

TXEMA ARANAZ: «Liburuak iraun egiten du, eta kalitatea zaindu behar da; protagonista nagusia irakurlea da, ez egilea; liburu txar bat kaleratzeak ez du justifikaziorik»

1.331. zka.

EUZKO ALDERDI JELTZALEA:

«Euskal Herri kultoa eta elkartua eraikitzea lortzen badugu, aurkituko dugu marko juridiko-politiko egokia, Europaren errealitatearen baitan»

1.332-3. zka.

ARANTXA URRETABIZKAIA:

«Orohar iruditzen zait merezi dugun literatura dugula. Noizbehinka puntako bat ateratzen da baina gainontzekoak gara, bada, herriak eman lezakeena...»

1.334. zka.

● Israeliarren oztopoak mahai gainean etengabe

Lukas Martinez/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Maastricht, Europaren larrialdiak

Lukas Martinez/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Gaur zuri eta bihar beltz

Lukas Martinez/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Nazioartea / zutabeak

● Nazio Batuen Erakundearen bataila berria

Karlos Santamaria/ 1.319. zka./ 90-XII-30

● Papon eta Uranus, edo memoria historikoaren beharra

Emilio Lopez Adan/ 1.320. zka./ 90-I-13

● Balearren berri

Txillardegil/ 1.321. zka./ 90-I-20

● Paris-Dakar: hil bat

Xipri Arbelbide/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Mijail Gorbaxov istilu betean

Karlos Santamaria/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Hetero-determinazioa

Txillardegil/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Zilegitasuna

Emilio Lopez Adan/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Nadia Zamkova, lagun errusiarrari, gutun irekia

Iñaki Barcena/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Afrika kontinente ahatutakoa

Karlos Santamaria/ 1.330. zka./ 91-III-17

● EEEk eta Golkoko Gerra

Eduardo Garbizu/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Trupa baino handiagoa musika

Xipri Arbelbide/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Nazioarteko ordenu berria: kontu zaharra!!

Iñaki Barcena/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Euskadi: Europako hegoaldea

Juan Velazquez/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Egia hutsa (The simple truth)

Iñaki Barcena/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Hondamenak direla eta

Juan Velazquez/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Sovietarrak ala errusiarrak?

Iñaki Barcena/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Eta amerikarrek zer diote?

Jose Manuel Velazquez/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Lenin versus Ieltsin

Iñaki Barcena/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Sahara: arazo zaharra

J.M. Velazquez/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Europako Komunitatea pikutara

Luis Fernandez/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Merkatarien Europa

Iñaki Barcena/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● «Hala eta guztiz ere mugitzen da...»

Juan Manuel Velazquez/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Izotza urtzen ari da Italian

Luis Fernandez/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Europaren batasunaren nondik norakoa

Karmelo Landa/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Bakea, bai a zein bake?

Juanjo San Miguel/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Marokko eta Cuba konparagarriak ote dira?

Iñaki Barcena/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Txetxenak

Luis Fernandez/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Utz bezate Cuba bakean

J.A. Egidio «Takolo»/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Kurduak laguntza gabeko herria

J.M. Velazquez/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Jugoslavia Europa ote?

Juanjo San Miguel/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Ikusgarriena ikusteko daukagu

Iñaki Barcena/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Zer izan zen Maastricht

Karmelo Landa/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Nazioartea / erreportaiak

● **Hauteskunde konstitugileak M-19ak irabazi ondoren**

Borrokaren zurrunbiloan murgildurik oraindik Colombia

Xabier Letona/ 1.319. zka./ 90-XII-30

● **Guatemala Belize irentsi nahian**

Xanti Laffitte/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

● **Ingelesak eta frantsesak euren kasara zatitu zuten Ekialde Erdia**

Irak-Kuwait: muga arazoen oinarrietan arakutzen

Xabier Letona/ 1.320. zka./ 90-I-13

● **Euskal Herritik:**

Gerrarik ez!

Xabier Letona, Ixabel Etxeberria/ 1.321. zka./ 90-I-20

● **«Desertuko ekaitzak» Irak txikitu du**

Xabier Letona/ 1.323. zka./ 91-I-27

● **Erasoari eutsiz Irak zai dago**

Xabier Letona/ 1.324. zka./ 91-II-3

● **Golkoko diruen dantza**

Xabier Letona/ 1.326. zka./ 91-II-17

● **Gatazka sozialak gero eta indar handiagoz Aljerian**

Arabiera eta berberiera aurrez aurre

Xabier Letona/ 1.327. zka./ 91-II-24

● **Une latzak eta gatazkatsuak espero dira «apartheid»aren estatuarentzat**

Hegoafrika, etorkizunaren bi-degurutzean

Xabier Letona/ 1.328. zka./ 91-III-3

● **Mendebalde gerratik garaile atera ondoren**

Konponketaren xakeari txanda Ekialde Hurbilean

Xabier Letona/ 1.329. zka./ 91-III-10

● **Hilaren 17an Sobiet Batasuneko populazioak Batasunaren etorkizunaz erabakiko du**

Hil ala biziko erreferenduma

Xabier Letona/ 1.330. zka./ 91-III-17

● **Martxoaren 31an burutuko ditu hauteskundeak**

Berrogeitamar urte eta gero mundura dator Albania

Xabier Letona/ 1.331. zka./ 91-III-24

● **Armadak ze erabaki hartuko duen zai**

Jugoslaviako etorkizuna hari mehetik zintzilik

Xabier Letona/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● **Siad Barre boteretik kanporatu ondoren**

Somaliarrak larri tribalimoa -ren ezpatapean

Xabier Letona/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● **Kurduen genozidioa, amaiera gabeko historia**

Xabier Letona/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● **Ecuadorreko indioak: txiro artean txiroenak**

Aitor Etxeberria/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● **Mundu ekonomiaren lokomotoraren trenetik tira ezinean dabil**

Xabier Letona/ 1.337. zka./ 91-V-5

● **Alemanien batasunaren ondorengoak:**

Lehen eta bigarren mailako alemaniarrek

Xabier Letona/ 1.338. zka./ 91-V-12

● **Bangladesh: miseriaren zikloa**

Pablo Sastre/ 1.339. zka./ 91-V-19

● **Urtarrila aldera burutuko du erreferenduma**

Sahararen autodeterminazioa: etorkizun askearen ilusioa

Xabier Letona/ 1.340. zka./ 91-V-26

● **Talde gerrilarien azken erasoak eta gero**

Etiopiako gobernuaren leporaino urarekin

Xabier Letona/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● **India: kristalezko erraldoia**

Xabier Letona/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● **Intsumiso edo desertore bilakatu dira gazte lituanier gehienak**

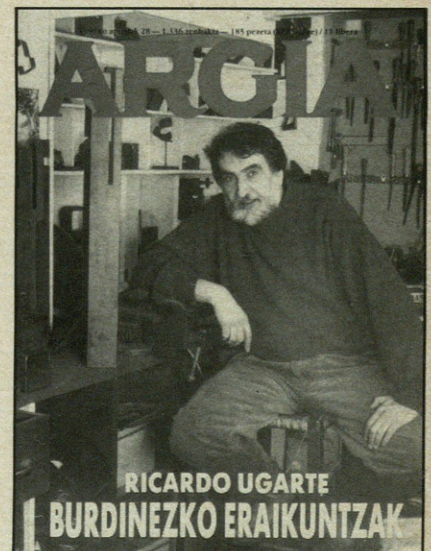
«Sovietarrak ez bagara ezin gaituzte Armada Gorria zerbitzatzerara behartu»

Iñigo Bilbao/ 1.343. zka./ 91-VI-16

BATTITA URRUTI: «Gure jenerazioneak euskaraz aisago egiten du frantsesez baino. Geroztik azkartu da. Gure denboran ez zuten punitzen. Gero, ez zen behar mintzatu, frantsesez ari baizik!»

1.335. zka.

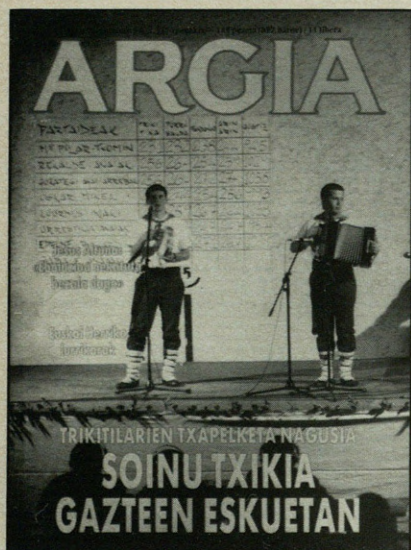

BILBOKO INICIATIVA GITANA:

«Zer egin trapitxero paioekin?... Ba hauen atzetik ere ibili ginen, etxebizitzetatik bota egin genituen, bospasei ordutan atarian egon ondoren»

1.336. zka.

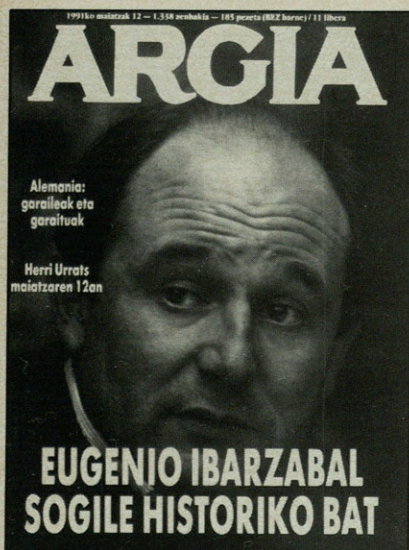

IZASKUN ARANBARRI:

«Jendeak borondate haundiz egiten du lan eta horri esker dirau 'Aizul', harpidedunei esker eta bitarteko eskasak erabiliz»

1.337. zka.

IRAULTZA: «Nagusien ondasunen eta proiektu antipopularren aurkako ekintza zuzena edonork du eskubera»

1.338. zka.

● Demografia:

Kabituko al gara guztiok?

Xabier Letona/ 1.344. zka./ 91-VI-23

● Olinpiaden aurrean Bartzelona erre

Josu Albero/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Angola edo bakearen erronka

Xabier Letona/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Armada federalaren parte hartzea rekin

Kroazia bidean eta Eslovenia independentzia dastatzen

Xabier Letona/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● FSNren lehenengo kongresuaren aurrean

Sandinistak bide bila

Xabier Letona/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Birrantolatzearen bidean, Aljeria: Integrismoarekin aurrez aurre

Xabier Letona/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Hamarkada askotako gerraren ondoren

Bakea israeldarren eskuetan

Xabier Letona/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Soviet Batasunaren porrota

Xabier Letona/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Serbiak bitan zatitu duenean Kroazia Europari begira

Xabier Letona/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Suetenaren garaian murgilduta jada:

Marokko erreferendum prozesua bornbardatzen

Xabier Letona/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Guatemala: errepresioaren etengabeko taupadak

Estitxu Ugarte/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Hemeretzigarren Palestinar Kontseilu Nagusiaren aurrean

Palestinarrak bakearen bidegurutzean

Xabier Letona/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● PCCko IV Kongresua al daketa ala egonkortasunaren artean

Cubako iraultza kolokan

Xabier Letona/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Latinoamerikako indioak V Mendeurrenaren atarian

Xabier Letona/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Jugoslaviaren errautsetatik Serbia Handia eraiki nahian

Xabier Letona/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Dossiera: Europako inmigrazioa Inbasio berrien aurrean EKK hegoaldeko ateak ixten ditu

Xabier Letona/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Madrileko Konferentziaren lehen-biziko urratsen ondoren

Arabiar eta juduek ezpatak tente

Xabier Letona/ 91-XI-10

● Baltikoa elkar laguntzarako eremu ekonomiko berriaren bila

Xabier Letona/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Energia nuklearra Latioamerika: hondakin erradiaktiboen erresuma

Xabier Letona/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Estoniarrak euren hizkuntzaren jabe

Txillardegi/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Gosearen hatzaparrak

Xabier Letona/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Maastricht-eko gailur komunitarioaren aurrean:

Europako tren abiadura barik

Xabier Letona/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Ukraina, Europako erraldiaren artean

Xabier Letona/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Kampuchea: khemer gorrien itzulera

Xabier Letona/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Nazioartea/ elkar hizketak

● Jose Mari Alonso lazkaotarra, Espainiako armadarekin Pertsiar Golkoan

«Itsasuntzia garbitzera joan gara Pertsiar Golkora»

Jon Arano/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

● Bob Sutcliffe britainiarra munduko garapena eta ekologiaz

«**Agintariak ekologiaz baliatu - ko dira Hirugarren Munduko garapena geldiarazteko**»

Xabier Letona/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Gillermo Almeyra, Italiako Demokraziarako diputatua:

«**Italiako ezkerrek krisi sakona bizi du**»

Xabier Letona/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Angel Colom, Esquerra Republicana de Catalunya Idazkari Nagusia:

«**Pujolen gobernuak kataluniarrek desmobilizatu ditu**»

Josu Albero/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Arturo Muñoz, Eduadorreko CONAIE erakundeko arduraduna:

«**Lurraren alde, kulturaren alde, libreak izan arte**»

Aitor Etxeberria/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Hugh Brady, Ipar Irlandako Sinn Feineko ordezkaria

«**Ingelesak alde eginez gero hobeto konponduko genituzke gure arazoak**»

Xabier Letona/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Arvids Ulme eta Peteris Zilgalvis Letoniako Alderdi Berdeko ordezkariak:

«**Inoiz ez dugu SESBeko Hitzar - men Ekonomikoa bere osota - sunean sinatuko**»

Xabier Letona/ 1.358. zka./ 91-X-27

Asteko elkar hizketak

● Antton Lafont

«**Mugaz gairdiko harremanak naturalak izan dira, eta naturalak inposatu egiten da**»

Ixabel Etxeberria, Pablo Sastre/ 1.318.19 zkak./ 90-XII-30

● Juan Antonio Landaberea

«**Federazio espainoletik aparte eratzeko borondaterik ez dago**»

J.M. Ostolaza, B. Artola/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Ruper Ordorika

«**Iturri guztiak ireki ditut**»

1.322. zka./ 91-I-20

● Pello Zabala

«**Fraileok kalean bizitzera jo dugu**»

Joseba Azpeitia, Jon Sarasua/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Manu Castilla

«**Ikuslearentzat ETB da onena, baina TVE piztu arazten du**»

Xabier Letona, Edorta Arana/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Francisco Letamendia «Ortzi»

«**ezker abertzaleak aldaketa prozesu bati ekin zion 1987an**»

Xabier Letona/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Jose Antonio Nielfa «La Otxoa»

«**Zegoen homosexual bakarra nintzela uste nuen gartzetan**»

Ermiñe Belaustegigoitia/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Gotzon Olarte

«**Banketxeen merkatua lortzea dugu aurrerantzean helburu**»

B. Artola/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Jose Allende

«**Leitzaranen ez da betetzen EEEn nahitazko prozedura**»

Iñaki Uriarte/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Jean Diharce «Iratzeder»

«**Euskal kantua izan da ene eskola**»

Iñaki Camino/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Kristian Etxaluz

«**Espainia EEEn sartu denetik makina apurtu egin da**»

Ixabel Etxeberria/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Joseba Agirreazkuenaga

«**XIX. mendeko utopiak XX.ean gauzatu dira**»

Myriam Gartzia/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Iñaki Zabala

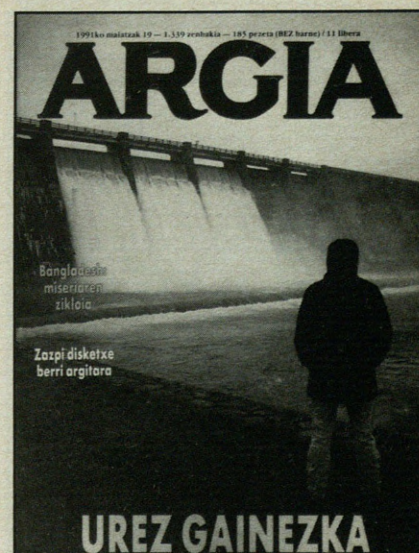
«**Pausuka gabiltza mugitutako dirutza itzela baita**»

Ermiñe Belaustegigoitia/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-24

● Arantxa Urretabizkaia

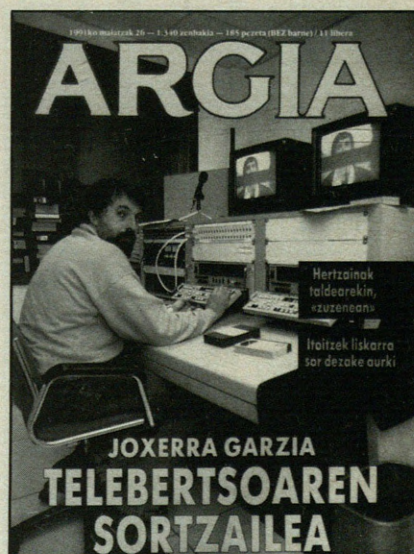
«**Gutxi erreflexionatzen dut literaturari buruz**»

Xabier Letona/ 1.334. zka./ 91-IV-14

DAVID BARBERO: «Uste dut instituzio politikoak ez dutela izan behar komunikabideren jabetzarik. Ekimen pribatuak laguntzarik gabe nekez atera dezake euskarazko mediorik»

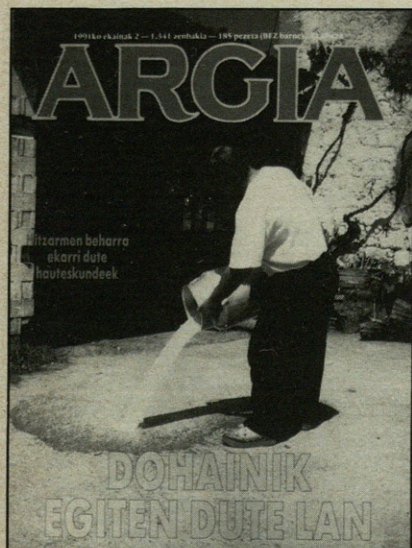
1.339. zka.

JOXERRA GARZIA: «Badirudi demostratu behar izan dugula bertsolaritzak garrantzi kulturaletaz aparte, baduela jendea erakartzeko indarra»

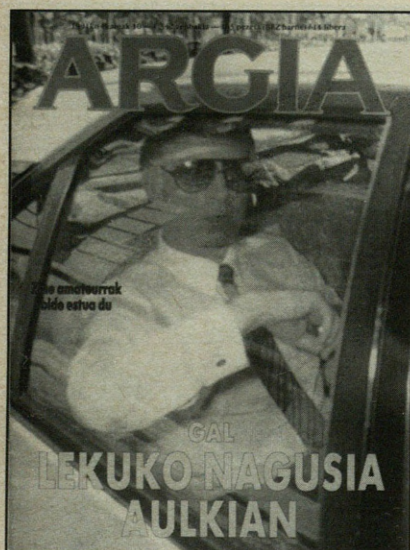
1.340. zka.

EHNE: «Oso papel sozial inportantea du nekazaritzak. Jendea kontzientziatu behar da. Gizartea bera izan dadila administrazioarekiko erronkan lagunduko diguna»

1.341. zka.

LUIS NUÑEZ: «Distantzia ikaragarria sortu da herria eta instituzioen artean. Jendeak ez du sinesten instituzioengan eta hauek nahi dutena egiten dute»

1.342. zka.

- Battitta Urruti
«Pastorala gero eta gehiago kanpokoei begira egiten da»
Pablo Sastre/ 1.335. zka./ 91-IV-21
- Jose Julian Lertxundi
«Athletic-a urtero Europako txapelketetan ikustea dugu helburu»
Sabiño Madariaga/ 1.336. zka./ 91-IV-28
- Jesus Altuna
«Eboluzioa nekatuta bezala dago»
Pablo Sastre/ 1.337. zka./ 91-V-5
- Eugenio Ibarzabal
«Politikan egin beharreko gauzak egin ditut»
Myriam Gartzia/ 1.338. zka./ 91-V-12
- David Barbero
«El Mundo del siglo XXI» egunkarian informazioa profesio-nalen esku dago»
Xabier Letona/ 1.339. zka./ 91-V-19
- Joxerra Garzia
«Telebistak bertsolaritza sakrilizatu du»
Myriam Gartzia/ 1.340. zka./ 91-V-26
- Henriette Aire
«Hemen ontsa naiz, bakartasu-nean»
Pablo Sastre/ 1.341. zka./ 91-VI-2
- Luis Nuñez
«Politikoen beste mundu bat da»
Myriam Gartzia/ 1.342. zka./ 91-VI-10
- Gorka Knorr
«Ez naiz ondo sentitzen gizarte honetan kantari bezala»
Amagoia Iban/ 1.343. zka./ 91-VI-16
- Miguel Angulo
«Mendian, hobe hiru ekologis-ta, hiru mila baino»
Ixabel Etxeberria/ 1.345. zka./ 91-VI-30
- Txaro Pardo
«Peñak erreziklatu egin dira, ez dira denborapasarako soilik»
Garbiñe Ubeda/ 1.346. zka./ 91-VII-7
- Ainhoa Arteta
«Euskal Herriak ezin dio behar bezala mundu profesionalari aurre egin»
Joxi Goikoetxea/ 1.347. zka./ 91-VII-14

- Ander Manterola
«Galderak erantzun ahala galdera gehiago sortzen dira»
Myriam Gartzia/ 1.348. zka./ 91-VII-21
- Jose Luis Ugarte
«Itsasoa ez da garaitzen, erabili egiten da»
Myriam Gartzia/ 1.349. zka./ 91-VII-28
- Federico Krutwig
«Sasintelektual asko daude euskal kulturari»
Amagoia Iban/ 1.350. zka./ 91-VIII-4
- Andoni Iriondo
«Irakasle Asoziatuaren arazoan azken galtzailea euskara izan da»
Myriam Gartzia/ 1.351. zka./ 91-IX-8
- Rudi Barnet
«Donostian sorketa kontenporaneoaren lekuko bihurtu nahi dugu»
Myriam Gartzia/ 1.352. zka./ 91-IX-15
- Joxe Felix Azurmendi
«Lehenengo martxa mantenduz gero, 'Egin'en jarraitzeko asmoa nuen»
Myriam Gartzia, Xabier Letona/ 1.353. zka./ 91-IX-22
- Lazkao-Txiki
«Bertsolariek batzuetan bertsoak prestaturik eramaten dituzte plazara»
Amagoia Iban/ 1.354. zka./ 91-IX-29
- Jon Sobrino
«Latinoamerikak bizi duen krisia gizatasun krisiaren ondorioa da»
Amagoia Iban/ 1.355. zka./ 91-X-6
- Miguel Indurain
«Aurtengo biretan maila handia eskatu eta eskaini da»
Myriam Gartzia/ 1.356. zka./ 91-X-13
- Julen Madariaga
«Independentziarako prozesua gero eta fiteago doa»
Iñaki Uriarte/ 1.357. zka./ 91-X-20
- Kepa Altonaga
«Unibertsitate euskaldun homologarria eratzeke gai ez gara»
Myriam Gartzia/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Pepe Rei

«Pertsona gutxi dabilta ustel-kerker, baina beti jende bera izaten da»

Myriam Gartzia/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Hilario Arbelaiz

«Kanpotik ez dugu ezer ekarri behar, bertan duguna hori bezain ona delako».

Myriam Gartzia/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Kiko Caballero

«Kargu honetara iritsi naiz nerretzat pilota erijio baten modukoa delako»

Ritxi Lizartza/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Joxe Aranzabal

«Euskal kazetaritzak kezka eta interesgune berrietara jo behar du»

Patxi Sarriegi/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Mikel Navarro

«Euskal ekonomiak daukan arazorik larriena enpresariak dira».

Amagoia Iban/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Serge Blanco

«Rugbya profesionalizatzen bada, gaur egungo ilusioa galduko du»

Myriam Gartzia/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Kaxiano

«Irratia eta kaseta direla eta, jendea aspertu egiten da kan-tuekin»

Amagoia Iban/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Josetxo Lizartza

«Nere etxean, normala denez, ez da Antena 3 entzuten»

Amagoia Iban/ 1.366. zka./ 91-XII-22

● Nafarroa

Etorkizunerako erizpideak

Iñaki Camino/ 1.332.-1.333. zka./ 91-III-31

● **Trikitilarien Txapelketa Nagusian soinu txikia gazteen eskuetan**

Josu Landa, Gorka Arrese, Joxi Goikoetxea/ 1.337. zka./ 91-V-5

● **Euskal Herriko zubien gainetik eta azpitik**

Myriam Gartzia, Amagoia Iban/ 1.342. zka./ 91-VI-2

● **Bizikleta, garraio eta bizibide**

Amagoia Iban, Xabier Letona/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● **Udan 7.000 metrotik gorako 10 espedizio aterako dira Euskal Herri-
tik Mendizaletasunaren menpekotasun sindromea**

Myriam Gartzia, Amagoia Iban/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● **Kontxak erabakiko du tra-
neru onena zein den**

Mikel Arrieta, Josu Landa/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● **Ardogintza, artisauen indus-
tria**

Amagoia Iban/ 1.358. zka./ 91-X-27

● **Bainuetxeak: uraren ingur-
uan eraikitako osasun guneak**

Amagoia Iban/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● **Gipuzkoak ere izango du bere
bertsolari txapela**

Patxi Sarriegi/ 1.366. zka./ 91-XII-22

ARGIA

● **Bartolo: itxafero mekanikoa**

Argia/ 1.329. zka./ 91-III-10

● **Argia Eguna 91:**

Banatu ditu ARGIAk bere sariak

Argia/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● **Argia Eguna 91**

1992ko egutegia agortu egin zen eta urtekariak harrera ona izan zen

ARGIA/ 1.364. zka./ 91-XII-8

GORKA KNORR: «Ez dakit zer paper bete dezakeen gaur egungo musikariak. Azken hamahiru urteetan kontsumozko musika izugarri nagusitu dela uste dut»

1.343. zka.

PABLO MOSQUERA: «Hemen hizkuntza kolokiala ez da euskara, eta asumitu egin behar dugu. Errealitate horren kontra ezin dugu altxatu»

1.344. zka.

Kolorezko dossierak

● **Ezetz kupela hustu!**

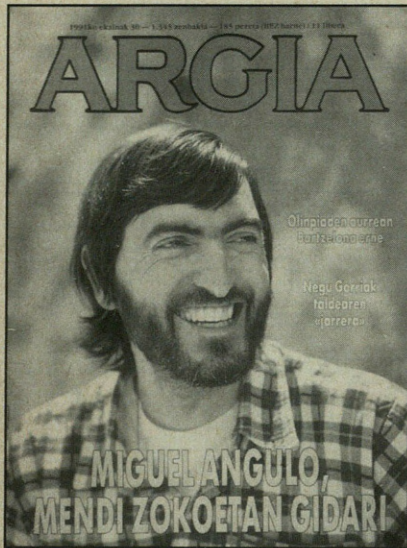
Pablo Sastre/ 1.324. zka./ 91-II-3

● **Hamar urte martxoaren bedera-
tzian bergararra hil zela**

Atzokoa, gaurkoa

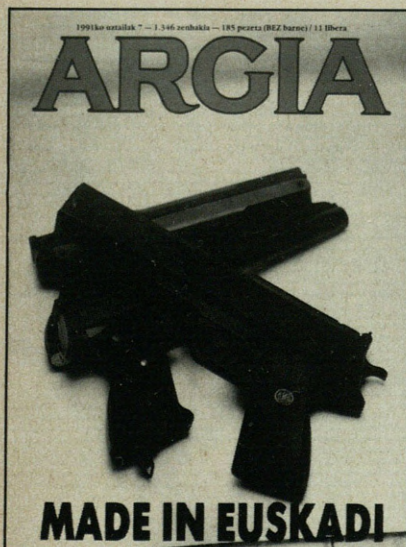
B. Artola/ 1.328. zka./ 91-III-3

MIGUEL ANGULO: «Jadanik jendea mendira bidaltzeak bideen zaiketa errazten du. Mendiaren izpiritua eta nortasuna jendearen baitan atxikitze balio du»

1.345. zka.

JUANMA BAJO ULLOA: «Zinema eta Bideo Eskolan ez ziguten ezer irakatsi. Ikasi, ikusi eta eginez ikasi dugu. Eta orain, nahi duguna egiten saiatzen gara»

1.346. zka.

Ekonomia / lana / teknika

● Prezioak gora, soldatak arabera?

Esteban Irazgoiti/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Bizkaiko Berriatun landatutako kiwanoak merkatura irteteko prest Afrika aldetik heldu zaio Euskal Herriari fruitua

Garbiñe Ubeda/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Eroski kooperatibak ezin 92ra arte itxoin

Garbiñe Ubeda/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Bermeotarrak Tropikoko uretan

Pablo Sastre/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Nafarroako Kontzertu Ekonomikoa sinatu zen uztaillean Estatuarekin uniformitate bidean

Patxi Larrion/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Superbarkua

Aitor Bayo, Pablo Sastre/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Euskal Herriko nekazaritza inoiz ezagutu gabeko krisialdian Euskal Nekazal ereduaren defentsan

Myriam Gartzia, Ixabel Etxeberria/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Irun zer izango? Inork ez daki ezer

Pablo Sastre/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Aldaketa nabarmenak biziko ditu hurrengo urteotan Bilbo Ardatz Atlantikoko hiri-burua?

Iñaki Uriarte/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Euskal Meategiak ahitzen ari dira

Jon Olaizola, Xabier Zabaleta/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Bergarako Azulen haritik

Pablo Sastre/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Etxe eraikuntzaren negozioa negozioa, Atik Zra

Myriam Gartzia/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Zergatik deskapitalizatzen ari da Euskal Herria?

Ekonomia: bigarren ostikada
Pablo Sastre/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Zaintzuriari buruzko apirilaren 3ko akordioa eta gero

Ebroko laborarien apostua
Pablo Sastre/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Maiatzeko uzta: hogeitik gora greba

Myriam Gartzia, Garbiñe Ubeda/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Michelinen langile eta enpresa arteko iskanbila amaigabeak

Bi urtez gatazkan
Igone Olarte, Karmele Jaio/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Erakundeak zein kapital pribatuak Zornotzako Teknologi Elkartegiaren alde

Teknologiaren puntaren puntan
Amaia Nabaskues/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● EAEko armagintzaren produkzioa Estatuakoaren laurdena da

Made in Euskadi
Myriam Gartzia/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Nekazaritza

Azken morroiak
Amagoia Iban/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Amikutzeko «Kantonamentuko etorkizuna» elkarte, egoera larriari aurre egiteko prest

Lanpostuak galtzeko zorian
Ixabel Etxeberria/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● 120 kidek EHNE sindikatua utzi dute

Nekazari; ez politikari
Amagoia Iban/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● ADEPAB elkartearen txostenen emaitzak oso kezagarriak dira

Euskadiko senide pobrea
Amagoia Iban/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● 20 urpekari inguruk dihardute lanean Hego Euskadiko kostaldean

Ur azpiko langileak
Amagoia Iban/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Aurten ere hamaikatzko lagunek dirua pilatuko dute algekin

Udazkeneko negozioa
Amagoia Iban/ 1.354. zka./ 91-IX-29

- Acenor, altzairu berezien krisiaren gunea

Birmoldaketa luze baten istorioa

Myriam Gartzia/ 1.355. zka./ 91-X-6

- Bilboko Erakustazoka, industria obraren isla

Salmenten erakustegia

Myriam Gartzia/ 1.357. zka./ 91-X-20

- Euskal Herrian garatuz doa piskana turismo mota berezi hau

Oporretan baserrira

Amagoia Iban/ 1.359. zka./ 91-XI-3

- Aginagako angulazale batzuek azaroan merkaturatuko dituzte

Laborategiko angulak

Amagoia Iban/ 1.359. zka./ 91-XI-3

- Informatikaren erabilera, kontrol-gabeko hedapena

Megabyteen boterea

Myriam Gartzia/ 1.361. zka./ 91-XI-17

- Beira eta paperaren birziklapena, etorkizunerako irtenbidea

Erabilitako beira eta papera, lehengai merke eta berriak

Myriam Gartzia/ 1.365. zka./ 91-XII-15

- 1991n baxurako arrantzak 50 itsasuntzi galdu ditu

Atlantida berria Euskadin

Myriam Gartzia/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Ekologia / ingurugiroa

- Itoizko urtegiaren aferak lisakarra sor dezake aurki

Isabel Urretabizkaia, Iñaki Camino/ 1.340. zka./ 91-V-26

- Antarktida, «bake eta zientziarako kontinentea»

Interes ekonomikoen ahotan urtu daiteke izozki gozoa

Garbiñe Ubeda/ 1.345. zka./ 91-VI-30

- Aurten, inoiz baino jende gehiago ari da onddo biltzen

Perretxikoak nonnahi

Amagoia Iban/ 1.360. zka./ 91-XI-10

Otsoa datorrenean

Amia Nabaskues/ 1.362. zka./ 91-XI-24

Zientzia / osasuna

- Abenduaren 31tik aurrera eta bi urtez kristalezko 9.000 metro karra-tutan zortzi zientzilari landare eta animalien artean isolaturik

Biosfera 2, lurraren baitan sortutako «planeta» autarkikoa

Garbiñe Ubeda/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

- Arlo denetan polemika zientzia ikerketaren mugez

Sistema finitua

Pablo Sastre/ 1.320. zka./ 90-I-13

- Medikuntza zientifikoen alternatiba, «medikuntza biguinak»

Sendatzeko era desberdinak

Myriam Gartzia/ 1.327. zka./ 91-II-24

- Biztanlegoaren %20ak alergien eraginak sufritzen ditu

Alergia, udaberriko gaitza

Myriam Gartzia/ 1.330. zka./ 91-III-17

- Estatu espainoleko 750.000 bikote antzuak dira

Zientziaren umeak

Myriam Gartzia/ 1.335. zka./ 91-IV-21

- Heriotz tasarik handiena dutenak herrialde garatuak dira

Bihotz-gaisotasunak bizimoduaren arabera sortzen ditugu

Patxi Sarriegi, Ritxi Lizartza/ 1.338. zka./ 91-V-12

- Udan gelditu egiten dira ur-arazte neurriak

Ettxeko ura kaltegarri?

Amagoia Iban/ 1.346. zka./ 91-VII-7

- Ikerlariak txerri odolarekin giza plasma lortzekotan

Odolaren usaina

Amagoia Iban/ 1.347. zka./ 91-VII-14

- Sorosleak tratuaz kexu dira eta prebentzioa eskatzen dute

Hondar arteko arriskua

Patxi Sarriegi/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

- HIESaren birusa dutenek oraindik ezjakina sofritzen dute

Gizarteak isolaturik

Amagoia Iban/ 1.352. zka./ 91-IX-15

IMANOL MURUA: «Ez da diputazioa diruz estu dabilena, baizik eta Eusko Jaurlaritza. Madrilek, transferentziak ukatuta, motzean lotua du Eusko Jaurlaritza»

1.347. zka.

JAVIER CAÑO: «Legeak agintzen duenez, segurtasun eskubidearen izenean ezin zaizkio muga absurdoak ezarri herritarren askatasunari»

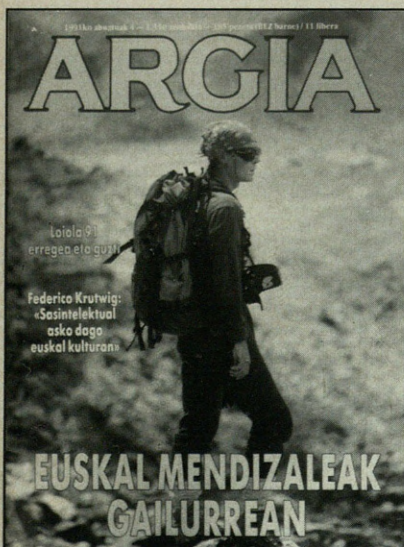
1.348. zka.

JOSE LUIS UGARTE:

«Nabigatzean, itsasoa ez da garaitzen, erabili baizik. Itsasoa betidanik izan da erabilgarria. Nik ere erabili egiten dut»

1.349. zka.

FEDERIKO KRUTWIG: «Adibide bezala espainolak hartzea ez da egokia, kontuan hartzen badugu espainol erdiek ez dutela libururik beraien etxean»

1.350. zka.

● Gaur egungo gizarteak eragindako gaisotasuna

Jokuaren arriskupean

Myriam Gartzia/ 1.353. zka./ 91-IX-22

Kirola

● Nerea Ariz, Aconcaguako gailurrean munduko emakume gazteena

Puntaren puntan

Myriam Gartzia/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Pilota hobby moduan munduko txapeldunak

Xabier Zabaleta/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Amurrainekin burrukan

Pablo Sastre/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Gero eta zaletu gehiago itsas azpia arakutzen

Patxi Sarriegi/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Gipuzkoako selekzioak Estatuko txapelketa eskuratu berri du

Emakumezkoak hamar urtez baloiarekin ostikoka

Ritxi Lizartza, Patxi Sarriegi/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Eskubaloia zainetan

Amagoia Iban/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Josean Kerejeta

Aurtengoari eutsi nahian dato-rreanean

Ismael Diaz, Leire Lopez/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Pilota

Markinakoez zerbait dute Amerikarekin

Amagoia Iban/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Donostiako Hipodromoak 75. urteurrena betetzen du

Zaldia protagonista

Myriam Gartzia/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Kirol erropan ere markak agintzen omen du

Kalitatea ala marka?

Patxi Sarriegi, Ritxi Lizartza/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Martin Olalde, Munduko Ironman Triatloian euskaldun bakarra

Burdinazko gizona

Myriam Gartzia/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Skate-ak jota

Amagoia Iban/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Euskal harrobia galtzear?

Amagoia Iban/ 1.360. zka./ 91-XI-10

Gizartea

● Eguberriak usaindu baizik egiten ez dutenak

Xabier Letona/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

● Etxeak hutsik zertarako?

Pablo Sastre/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Euskal Herrian golf zelai ugari burutu dira azken aldian

Belardi berdeak

Myriam Gartzia/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Ihauteriak

Tolosako gudaldia

Pablo Sastre/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Zapore berriak sortzen

Sabino Madariaga/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Santa Isabel Katolikoa?

Pablo Sastre/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Martxoak 8, emakumeen borroka-
ren eguna

Orain dela asko hasi ginen

Myriam Gartzia, Ixabel Etxeberria/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Bizkaiko sukalderik gazteena

Pablo Sastre/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Gizarteak oraindik ere ez die behar hainbat laguntza eskaintzen

Ezgaitu fisikoen integrazioan, legeria betetzea derrigorrez -koa

Patxi Sarriegi/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Europako familia berria, galdutako zoriontasunaren bila

Aita, ama eta izpiritu saildua

Pablo Sastre/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Estatu Espainiarrean eragozpen fiskala ez dago arautua

Bakearen aldeko zerga

Myriam Gartzia/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● **Paioak eta ijitoak eskuak elkarturik**
Bilboko Iniciativa Gitanan
Trafikatzaileen aurkako bo-
rroka eredugai

A. Izarzelai, E. Belaustegigoitia/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● **Euskal Herrian azken bi mendeetan**
41 lurrikara jasan ditugu
Lurra dardarka hasten denean
M. Gartzia, I. Etcheberria/ 1.337. zka./ 91-V-5

● **Urez gainezka**

M. Gartzia, A. Bayo/ 1.339. zka./ 91-V-19

● **Euskal hirietan ugaltzen ari dira**
Usoei gerra
Pablo Sastre/ 1.340. zka./ 91-V-26

● **Lesbianek plataforma berria**
diskriminazio zaharrari
Amagoia Iban/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● **J.M. Saez de Okariz gaztea arba-**
soen tradizioari eusten dihardu
Axuleiua hiri apaingarri
Inaki Uriarte/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● **Hego Euskal Herrian 400 errefu-**
xiatu politiko inguru daude
Euskal Herriko afrikarrak
Myriam Gartzia/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● **Amway Corporation-ek as-**
katasuna saltzen digu
Myriam Gartzia/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● **Ospakizunen aurrekontu ofiziala**
500 milioikoa da
Loiola 91 errege eta guzti
Amagoia Iban/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● **Hego Euskal Herrian taxistak eu-**
ren eskubideen alde kaleratu dira
Kaleetan jaun eta jabe
Myriam Gartzia/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● **Urrian irekiko da Europako lora-**
tegarik ikusgarriena
Urruña lorez betetzear
Amagoia Iban/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● **Kontrabandoa manciatuz**
Myriam Gartzia/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● **Ardi zakurretan euskal arra-**
zaren bila
Myriam Gartzia/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● **Irailean igandero ospatzen da Er-**
nioko erromeria
Fedeak sortutako festa
Amagoia Iban/ 1.355. zka./ 91-X-6

● **Hego Euskal Herrian etxebizitza**
sozialen eztabaida berriro kalean
Nola lor dezaket babes ofizia-
leko etxebizitza?
Myriam Gartzia/ 1.355. zka./ 91-X-6

● **Gazteria berria, gaur egungo gi-**
zartearen islada
68ko Maiatzaren sema-alabak
Myriam Gartzia/ 1.356. zka./ 91-X-13

● **Telefono zenbaki berezien erabi-**
lera heldatuz doa Euskal Herrian
Dei bat larrialdi bakoitzeko
Amagoia Iban/ 1.356. zka./ 91-X-13

● **Gizonezkoen prostituzioa, Euskal**
Herrian goraka doan negozioa
Gorputza merkantzia bihur-
tzen denean
Myriam Gartzia/ 1.357. zka./ 91-X-20

● **Gero eta gehiago dira salatzen di-**
ren eraso sexualak
Eraso sexualak lerro artean
Myriam Gartzia/ 1.358. zka./ 91-X-27

● **Bilbo, adi! lanak! ataskuak!**
Sabiño Madariaga/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● **Soldaduzka ez egiteko tarifa**
600.000 pezetakoa da
Soldaduzkaren iruzurrak
Myriam Gartzia/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● **Euskal Herrian 7.000 milioi pezeta**
inbertitzen dira urtero
Publizitatea zenbakietan
Myriam Gartzia/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● **Errepide sare berriaren proiektuak**
eztabaida ugari biztu du
Donostialdea hankaz gora
Ritxi Lizartxa/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● **Kuatreroak, ganaduzaleen**
amesgaizto berria
Amagoia Iban/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● **Ganadu kontrabandoak mu-**
garik ez Euskadin
Amagoia Iban/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● **Jaiotzen jaitsierak hondoa jo**
du
Myriam Gartzia/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● **Abenduak 21, Santo Tomas,**
nekazarien jai eguna.
Amagoia Iban/ 1.366. zka./ 91-XII-22

ANDONI IRIONDO:

«Unibertsitatearen alde edo mesederako gauzak egitea gaur egun bluf bat da. Gizartearen edo herriaren interesak albo batera uzten dira»

1.351. zka.

RUDI BARNET: «Nazioarteko zinemaldiak, askotan akordio politiko ekonomiko baten emaitza dira. Filmeak ikusterakoan herrialdeen presioa egon dela nabaria da»

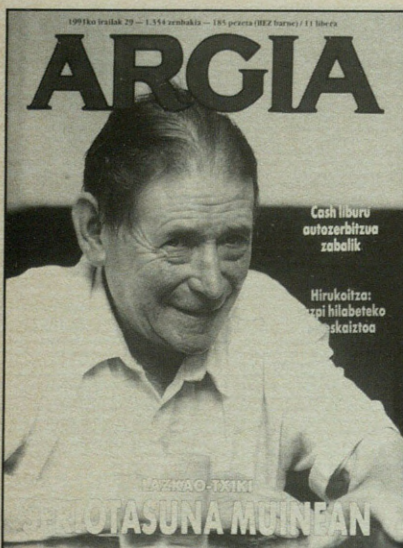
1.352. zka.

MIKEL URKOLA: «Azken urteak ez dira onak izan, eta horren isla erregeak azken bidaian egindako hitzaldia da. Gure herriarekiko, duela hamar urtekoa baino askoz errespetu gutxiagokoa izan da»

1.353. zka.

«LAZKAO-TXIKI»: «Batzuek euskara jai handietan bakarrik egiten dute. Gora Euskadi esan jaietan eta erderaz egin. Hori alferrik aritzea da. Euskara, benetazkoa, zaharra da»

1.354. zka.

Historia

● Badira berrehun urte Baionan jaio zela

Manex Lafitte, Baratariako pirata

Martin Irazgoiti/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Historia modernoa kafe, te eta opioaren perspektibatik ikusia
Bi alkaloide ospetsuren abentura miresgarriak

Martin Irazgoiti/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Indioek ala bakeroek hil zituzten Nevadako hiru euskaldunak?

Mallea Olaetxe/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Isaure Gratacos, Pirinioetako zibilizazioari buruzko ikerlaria gure artean

«Denak euskaldunak izan gara, Atlantikotik Mediterraneorai - no»

Ixabel Etxeberria/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● 1987ko apirilaren 17an hondorketa baten arrastoak aurkitu ziren bertan

Altxor bat Getariako uretan

Amagoia Iban/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Biasteriko aztarnategia: gure iragana ikusgai

Ismael Mendibil/ 1.363. zka./ 91-XII-1

Irakaskuntza

● Jaurilaritzak ez omen ditu publikoetako irakasleak ondo prestatzen
Euskaraz irakasteko gaitasunik ez

Myriam Gartzia/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Ikasle euskaldunen %20ak Euskal Herritik kanpo ikasten du

Ama, kanpora noa ikastera

Myriam Gartzia/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Herri Urrats 91

Ixabel Etxeberria/ 1.338. zka./ 91-V-12

● EHU: amaitzen ez den gatazka

Amagoia Iban/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Hezkuntza musikalak amets doinurik ez du

Myriam Gartzia/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Udako Euskal Unibertsitatearen XIX edizioak 800 ikasle espero ditu
Udako ikastaro euskaldunak

Myriam Gartzia, Ixabel Etxeberria/ 1.346. zka./ 91-VII-7

Komunikabideak

● Azken 10 urteetan, Iparraldeko prentsaren arrakastak eta desagertzeak

Prentsa pobrea, arazo asko

Ixabel Etxeberria/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● «Aizu!» aldizkariak 100. zenbakia kaleratu du

Euskalduntze prozesuan tinko

Joseba Azpeitia, Xabier Zabaleta/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Joseba Arregiren egunkariari buruzko adierazpen gogorak eta gero
«Bigarren» izatera kondenatu - ta?

Amagoia Iban, Pablo Sastre/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Nafarroan ETB ikusteko 40 errepi-kagailu pirata daude

Pirateriaren etekinak

Myriam Gartzia/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● FR3 kateak euskal emankizun berriari hasiera eman dio

«Leioa» zabalduz

Ixabel Etxeberria/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Gure Irratia bere hamargarren urtemuga prestatzen ari da

Arnasa berritzekotan

Ixabel Etxeberria/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Kanpaina berria prestatu du abenduaren 6rako

«Euskaldunon Egunkaria», urtebete dagoeneko

Patxi Sarriegi, Amagoia Iban/ 1.363. zka./ 91-XII-1

Euskara

● Instituzioekin elkar hizketen bidea jorratu nahi du AEKk

Garbiñe Ubeda/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Dagoeneko sortu berri da Euskal Herriko profesionari eta merkatarieusaldunen gida

Artez, euskara enpresara helarazteko zerbitzua

Xabier Letona/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Korrika 7, Gasteizen hasi eta Baionan amaitu, 2.100 km. egin eta gero Euskararen alde, korrika!

Myriam Gartzia/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Heltzear dago aurtengo Ibilaldia- ren eguna

Euskararen eskola apurtu nahian

Amagoia Iban/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Araba Euskaraz eguraldiaren menpe

Igone Olarte, Ricardo Ezpeleta/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Gipuzkoako ikastolen eguna Ber- garan ospatuko da urriaren 6an Hamabostgarren bilkura

Myriam Gartzia/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Euskaltzale arratiarra Bilbon hil zen, irailaren 17an

Euskararen aberasgarri izan da Lino Akesoloren sormen gaitza

Ritxi Lizartza/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Nafarroako zenbait ikastolaren egoera oso larria da

Euskararen herioiak

Amagoia Iban/ 1.356. zka./ 91-X-13

● AEK egunaren zita Agurainen ospatuko da aurten urriaren 27an «Heldu Euskarari», oraingoan baietz

Amia Nabaskues/ 1.358. zka./ 91-X-27

Hizkuntzalaritza

● «Herri bakoitzak berea eta es- perantoa denontzat»

Estitxu Ugarte/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Maila handiko europear hizkun- tzalariak bilduko dira astebetean

Euskal dialektologia zuzper- tzeko, Nazioarteko I. Biltzarra Bilbon

Ritxi Lizartza/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Deiturak gaurkotuko dituen iker- keta martxan jada

Euskal abizenen lausoetan ara- katzen

Nere Portillo, Aitor Zuberogoitia/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Kultura / kronika

● Elkarlanaren bidetik datoz iniziati- bak

J.J. Petrikorena/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

● Urte atariko zirriborroak

J.J. Petrikorena/ 1.320. zka./ 91-I-13

● Euskal dantzaren pauso erratuak

J.J. Petrikorena/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Iruñeko izena Iruña da

Josu Landa/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Hiru konpasen airean neurtuko da trikitixa

Josu Landa/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Jaurilaritza berri asmo zaharrak be- rri

Josu Landa/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Lau urte puntua jartzen eta beste hainbeste erantzuten

Josu Landa/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Hil ezkilekin zer ikusirik ez duen requiem berria

Josu Landa/ 1.327. zka./ 91-II-24

● Lege hobeak merezi dituzte

Josu Landa/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Aipatzeko gauza gutxi, lerroartean irakurra ez bada

Josu Landa/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Diru beltza artearen mesedetan

Josu Landa/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Betoak eta kontzientzi eragozpena

Josu Landa/ 1.331. zka./ 91-III-24

JON SOBRINO:

«Latinoamerikan, Ellacuria aitak zioen bezala, beste utopia bat nahi dugu, lanaren zibilizazioa kapitalaren zibilizazioaren gainetik»

1.355. zka.

MIGUEL INDURAIN: «Hurrengo urterako egin behar den lehendabiziko gauza Tourra nolakoa den ikustea da. Gero, prestatu beharko naiz»

1.356. zka.

● Korrika hasitakoari pausoka eutsi
Josu Landa/ 1.332.-1.333. zka./ 91-III-31

● Bigarren urratsaren garaia
Josu Landa/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Deskubrimendurako ere balio dute omenaldiek
Josu Landa/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Arnasa adina behar zuen Gabriel Celayak poesia
Josu Landa/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Egunkariak ez daude modan, egin dezagun beste zerbait
Josu Landa/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Etzak berriro jo, Imuntzo, txapelketan bederen
Josu Landa/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Nostalgiaarako lekuri ez
Josu Landa/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Maratoilaria izanda ere nekea eta etsia bidezkoak dira
Josu Landa/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Dantzariak esportatzeko makina
Josu Landa/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Zinema egiteko abenturan zirrikitu bi eta huts bat
Josu Landa/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Jaki berria ekarri dute bertsoen otordu oparorako
Josu Landa/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Pastoralaren itzalak badu freskura
Josu Landa/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Jazzaren trenak geralekuak besterik ez ditu
Josu Landa/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Zinema bolada sargaritsua
Josu Landa/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Teleformularen atariko
Josu Landa/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Gure V. mendeurrena 91n izan da
Josu Landa/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● UEUtik EUrako bidean urrats gehiegitxo daude tartean
Josu Landa/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Erritmo aldaketak ez digu aurten ere gauza onik ekarri
Josu Landa/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Estatu kolpe txikiaren zain handiagoak espero ahal izateko
Josu Landa/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Bilbo ez da New York, baina 5. Abenidatik gertu dago
Josu Landa/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Iraultzari buruzko toberak
Josu Landa/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Hegalaldi supersonikoa
Josu Landa/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Turismo makurrena, etxekoek egina
Josu Landa/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Ikasgai bikoitza eman diogu hegoaldeko auzoari
Josu Landa/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Burusoileria sendatzea zaila izan ohi da
Josu Landa/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Plaza Berriko bost egun gogoangarriak
Josu Landa/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Bejetarianoak eta makrobiotikoak mahai berean txuletak jaten
Josu Landa/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Katakunbetako saio amateurak
Josu Landa/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Hitz egin dezagun kulturaz, urtean behin bederen
Josu Landa/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Aitaren etxea metro gutxikoa da
Josu Landa/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Metraia laburrean jasandako sufri-mendu eta neke luzeak
Josu Landa/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Kandela amatatzeko unean burutu beharreko igarkizuna
Josu Landa/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Langabeak greban, hau komeria!
Josu Landa/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Kultura / zutabeak

● Nork asmatu zituen Errumaniako hildakoak?
Amaia Lasa Alegria/ 91-I-13. zka./ 90-I-13

● Back to Durango
Mikel Antza/ 1.326. zka./ 91-II-17

● antonio Maria Labaien
Joxemari Iturralde/ 1.327. zka./ 91-II-24

● emakumea Golkoko gerran
Amaia Lasa Alegria/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Bilinguismoaz
Jean Louis Davant/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Shalman-en heriotza
Mikel Antza/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Graham Greene hil zaigu
Joxemari Iturralde/ 91-III-21

● Gaztelaniaren konplejoak
Xabier Euzkitze/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Harispe eta Xalbador
Jean Louis Davant/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Oro amnesia latz batek estalia
Joxemari Iturralde/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Amurizaren bideak
Xabier Euzkitze/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Trageria
Jean Louis Davant/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Udako landarea erne
Xabier Alegria/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Gora Pettarra
Jean Louis Davant/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Oporrak astotzeko dira
Joxemari Iturralde/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Bide malkarrak berdintzeko metodo azkarra
Joxemari Iturralde/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Zuzenketak telebistan
Xabier Euzkitze/ 1.356. zka./ 91-X-13

● EAJren porrotak Buesa du izen
Xabier Alegria/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Aljeriako gerlaz
Jean Louis Davant/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Zergatik euskaldun asko ez dagoen independentziaren alde
Joxemari Iturralde/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Hirugarren mailako bertsolariak
Xabier Euzkitze/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Hamar urtez euskarari kalte
Xabier Alegria/ 1.361. zka./ 91-XI-17

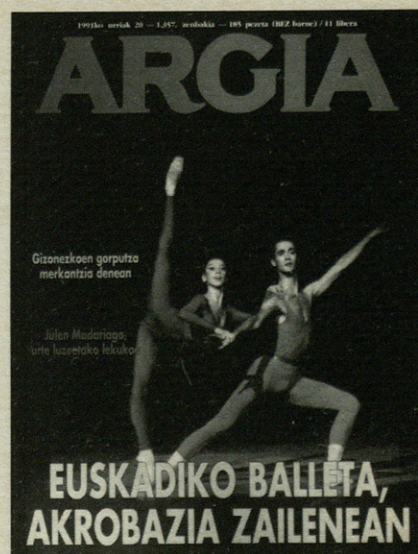

- Esperantza, halere
Jean Louis Davant/ 1.362. zka./ 91-XI-24
- Peter-en printzipioa
Joxemari Iturralde/ 1.363. zka./ 91-XII-1
- Dagokionari
Xabier Alegria/ 1.365. zka./ 91-XII-15
- Irabaz dirogu
Jean Louis Davant/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Liburugintza / literatura

- «Ez dira ilunak» liburua kaleratu du Erein-en eskutik
Jose Belmonte: «Nire euskara hobetzeko hasi nintzen idazten»
Myriam Gartzia/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30
- «Berkak legezko aiztoak» poemak kaleratu ditu Joanes Urkijok
Irudiaren bilakuntza poesiaren funts
Iñaki Camino/ 1.324. zka./ 91-II-3
- **Elizanburu urtea Saran**
Ixabel Etxeberria/ 1.326. zka./ 91-II-17
- Jon Arano, «Malezia sorta» plaza-ratu berria duen poeta goierritarra:
«Nik idatzia ameskaizto bat baltz bezala gera dakiola jendea-ri»
Garbiñe Ubeda/ 1.327. zka./ 91-II-27
- Iñaki Irazabalbeitiak argitaratzeko prest du «Arrotza paradisu»
«Espazioko 'Estefania', denborapasan irakurtzeko nobela baizik ez da»
Garbiñe Ubeda/ 1.328. zka./ 91-III-3
- Musika zinta bat salduko da «Etorriko haiz nirekin?» nobelarekin batera
Mikel Hernandez: «Liburua amaituta, gogorik gabe gera-tzen naiz»
Garbiñe Ubeda/ 1.329. zka./ 91-III-10
- Literatura entzutearekiko zaletasunari bidea zabaltzeko nahi zaio
Poesia errezitalak, hitza protagonista
Josu Landa/ 1.330. zka./ 91-III-17

- Isilune luzea eta gero, aurtun lau aldizkari kaleratzeko asmoa dute
«Pamiela», liburuaren plazerra
Gorka Arrese, Josu Landa/ 91-III-24
- Xabier Gereñok «Kuwaiten harra-patuak» fikziozko elaberria argitaratu du
«Husseinek Hitler gogoraz - ten dit eta ni Saddam Husseinen kontra nago»
Joseba Azpeitia/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31
- Irakurlego berriaren bila jo nahi du 62. zenbakiarekin batera
«Jakin» itxura eta edukin berriei arintze eta modernotzearen alde
Josu Landa/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31
- Laura Mintegiren «Legez kanpo» elaberriak tortura salatzen du
«Ideiek busti, lehortu, zikindu edo kontagiatzen dute artelana»
Iñaki Goitioitza/ 1.335. zka./ 91-IV-21
- Luis Daniel Izpizua atera berri du «Rosamunda» izeneko nobela
«Asko interesatu zait pasioa aztertzea»
Joxi Goikoetxea/ 1.336. zka./ 91-IV-28
- Gillaume Irigoien (Hiruak Bat taldea) bigarren antzerki liburua kaleratu du
«Antzerki testua literatur sail bat dela kontsideratu dugu beti»
Ixabel Etxeberria/ 1.341. zka./ 91-VI-2
- Aldizkariarekin batera, Sarrionandiak itzulitako poema galego bilduma opari
«Susa», konkistarik gabeko Amerika
Joxi Goikoetxea/ 1.342. zka./ 91-VI-10
- Karlos Linazasororen «Eldarnioak» liburuan 31 narrazio
«Ipuinetan zehaztasuna eta ekonomia gustatzen zaizkit»
Gorka Arrese/ 1.345. zka.
- Gasteizen kaleratu da lehen euskal aldizkari pornoa
Lizunkeria aldarrikatzen
Amagoia Iban/ 1.351. zka./ 91-IX-8

JULEN MADARIAGA: «Gure arazo nazionalak badu epe labur bat; badugu erlojuaren kontrako lasterketa»

1.357. zka.

KEPA ALTONAGA: «Sensibilitate desberdinak aurki ditzakegu baina UEU. Euskal kultura inframunduaren erreferentzi puntu garrantzitsua da»

1.358. zka.

● Erein-ekin berriro, Patxi Zubizarretaren bigarren lana kaleratzearraren **«Gabrielle» nobela, etengabe bilatu eta ikertzearen emaitza biribildua**

Ritxi Lizartza/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Ireki berria da Zabaltzenek antolatutako duen autozerbitzua

Erosketak bizkorrago eta erosoago bilakatzea, Cash-en helburua

Aitor Bayo, Joxi Goikoetxea/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Itxaro Bordak liburu berria Susaren eskutik

«Bestaldeko» esperientzien kronika

Ritxi Lizartza/ 1.358. zka./ 91-X-27

● Durangoko Liburu Azokarako literatur aldizkari berria kalean

«Mazantini», euskalkiak eta kaltetate literaturaren eragingarri

Patxi Sarriegi/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Durangoko XXVI Euskal Liburu Disko Azoka, eraberri-tzeko bidegurutzean

Ritxi Lizartza/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Juanjo Olasagarrenen «Gaupasak» 55 poemaren bilduma da

«Gaupasa bateko bizipenak atxakia, barne sentimenduak kanporatu ditut»

Ritxi Lizartza/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● «Gizaberearen bakeak eta gerrak», Joxe Azurmendiren lan berria

«Modernitatearen eztabaidan, nik gizonaren kontzeptua jorratu dut»

Patxi Sarriegi/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● «Speed gauak», Susaren eskutik argitaratu du

Edorta Jimenez: «Literaturan mitoak desakralizatu ditut»

Ritxi Lizartza/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Ramon Saizarbitoria literaturaz gogoetak hitzaurrean

Joxean Agirre: «Gozatu egin dut nobela labur honen prestaketan»

Ritxi Lizartza/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Antzerkia

● Goizuetarrak antzerki taldearen estraineko esperientzia:

«Goizuetan bazen», lehen eta orain

J.J. Petrikorena/ 1.322. zka./ 91-I-20

● «Pantzar» ihauterietako trajikomedía estreinatuko da Tolosan eta Donibane-Lohitzunen

Pastoralaren bertsio estilizaturatu nahi du Agerre Teatroak

Garbiñe Ubeda/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Gasteiz antzerki taldeak kaleratu duen «Baso Miresgarria» lanean

Errepidea basotik hondartza-rantz

Jon Olaizola/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Fregoli Antzerki taldeak haurrei zuzendutako lana kaleratu du

Heziketa sexuala eskenatokian

Myriam Gartzia/ 1.328. zka./ 91-III-3

● «Galarrotsak» barnekaldetik kostaldera

Gorka Arrese/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Barakaldo Antzokia Bizkaiko antzerkiaren eskaintza osatzeko saioan ari da

Kalitatezko antzerkiak irrika sortu du

Amaia Nabaskues/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Marta Beaskoetxea eta Dario Forren «Amets itzarria»

Emakumearen lan bikoitzak barregurea ematen duenean

Iñaki Uriarte/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Hiru soviatar oporretan daude «Trapu Zaharra» taldearekin

Mendebaldeko paradisu zoroa

Gorka Arrese/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Maiatzaren 27an berrogeitamar urte beteko dira hil zela

Toribio Alzaga, teatro zahararen bizkarrezurra

Xabier Mendiguren/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Muskildin uztailearen 21 eta abuztuaren 3an, Larrañen abuztuaren 15 eta 25ean

Bi pastoral eta bi nafar aurten-goan

Aitor Bayo, Gorka Arrese/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● «Gastibeltzaren karabinak» herri operetan ehun lagunetik gora taulan

Lekeitioko kostaldeko matxi-nada

Gorka Arrese/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Umeen erabakitzeak aukera eskatzen

Joxi Goikoetxea/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Michael Ende alemaniarren nobela batean oinarriturik

Bederen 1-ek lan berria aurkeztuko du Gasteizko Antzerki Jaialdian

Ritxi Lizartza/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Olatz Beobide, Ane Gabarain eta Idoia Sagarzazuk burutu dute muntaia

Emakumeen intimitatea zelatzen du «In Fraganti» antzezlanak

Joxi Goikoetxea/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Azaroaren 22an hasiko da Tolosako Txotxongilo Jaialdia

Txinako panpin talde ospetsuena Euskal Herrian lehenengo aldiz

Joxemi Saizar/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Burutzen ari dira Euskadiko IX Antzerki Topaketak

Azpeitiko Topaketak, euskarazko antzerkiaren erakustokia

Joxi Goikoetxea/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Joan den astean burutu zen bere IV edizioa

Zaletasuna sortzea, Kafe Antzerkia Jaialdiaren helburua

Joxi Goikoetxea/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Artea

- Erakusketa kolektibo batean parte hartzen duten...

Hamairu emakume artearen sareetan

J.J. Petrikorena/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

- René Paul Gelos-ek mundu osoan zehar erakutsi ditu obrak

Mende erdia pinturari emana

Ixabel Etxeberria/ 1.324. zka./ 91-II-3

- Ostibarreko Haize Berri kultur elkarteak antolatuta

Marrazkirri: gazteen artea bil-du duen erakusketa

Ixabel Etxeberria/ 1.327. zka./ 91-II-24

- Luis Mari Angolotik diseinatu du Sevillako EXPO 92n EAEK izango duen pabilioia

Euskal izpiritua ikurriñaz sinbolizata

Joxinazio Ubeda/ 1.330. zka./ 91-III-17

- Ana Laura Alaez eskultoreak New Yorkera abiatzeko asmoa du

«Hemendik aldegitiko premia daukat, informazioa agortzen ari zait»

Joxi Goikoetxea/ 1.331. zka./ 91-III-24

- Bi hilabeteren buruan bere betiko tokian ikusi ahalko da

Aralarreko erretaularen bidaia luzea

Ixabel Etxeberria/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

Ricardo Ugarteren itsasoko burdinak

Aitor Bayo, Gorka Arrese/ 1.336. zka./ 91-IV-28

- Euskal Museo Nazionale izendatu du Jaurilaritzak Bilboko Museoa Kuboa-ren txinpartak itzalita museoaren garrak piztuta dirau

Zorione Gana/ 1.337. zka./ 91-V-5

- Aiako eta Sorabillako arte tailerren sortzaileetarik eskulturgilea

Xabier Laka: «Isolatuta geratu ginen»

Aitor Bayo, Gorka Arrese/ 1.344. zka./ 91-VI-23

● Llamas, multigalerien aintzindari

Patxi Sarriegi/ 1.351. zka./ 91-IX-8

- Sortu berri da kontserbatzaile eta berritzaileen elkarte

Gipuzkoako ondare artistiko eta kulturala zaintzea xedetzat

Joxi Goikoetxea/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Donostiako Elizbarrutiko Museoa, artea eta erlijioaren uztarketaren bidetik

Patxi Sarriegi/ 1.356. zka./ 91-X-13

- Talde-Lanekoek hilabete t erdiren buruan gauzatuko dute proiektua Bisontearen eskultura, artea jendeari hurbiltzeko ahalegina

Patxi Sarriegi/ 1.358. zka./ 91-X-27

Bertsolaritza

● Florentino Goiburu eta Patxi Iraola Bertsolari Egunean txapeldun

J.J. Petrikorena/ 1.320. zkak./ 90-I-13

● Iparraldeko eta Nafarroako bertso eskolen nekeak

Iñaki Camino/ 1.325. zka./ 91-II-10

- Iaz hiru ekitalditik bi Gipuzkoan antolatu ziren

Zenbakiak ere eman dezakete bertsolaritzaren berri

Josu Landa/ 1.327. zka./ 91-II-24

- Jesus Arzallusek orain dela lau urte sortu zuen Hendaiako bertso eskola «Iparraldean bertsolariak ateratzeko ezinbestekoa da esko-lekin segitzea»

Ixabel Etxeberria/ 1.334. zka./ 91-IV-14

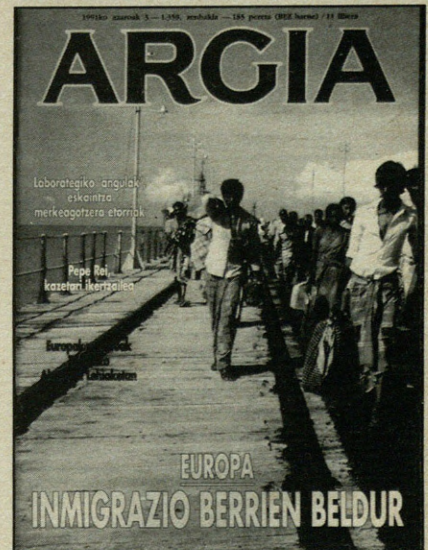
● Ohizko estetika apurtzeko asmoz dator «Bertsolari» aldizkaria

Joxi Goikoetxea/ 1.343. zka./ 91-VI-16

- Euskal Herriko bertsolari gazteen arteko txapeldun bihurtu zen Gernikan

Unai Iturriaga: «Gaztea zaren jendeak gehiago barkatzen ditu»

Iñaki Uriarte/ 1.345. zka./ 91-VI-30

PEPE REI: «Informazio batzuegatik nik ordainduko nuke. Salbuespenez, eta batez ere informazio hori lortzeko ez badago beste biderik»

1.359. zka.

HILARIO ARBELAITZ: «Euskal sukaldaritza berriak egindako lana izugarria da, atzerrian eman duen irudi onarengatik eta sukaldariei zabaldu dizkigun ate berriengatik»

1.360. zka.

- «Etor»ek bere lehen tomoak argitaratu ditu eta «Sendoa»k urte amaieran

Bertsolaritzaren bi historiak

Gorka Arrese/ 1.348. zka./ 91-VII-21

- Irailaren 22an egingo zaio Mattin Treku bertsolariari omenaldia

Irria beti maite zuen bertsolaria

Mikel Asurmendi/ 1.353. zka./ 91-IX-22

- Euskadiko Balleta euskal lehen ballet profesionala bilakatu da **Norberekeriarik gabeko kanpaina, kolektiboaren aldeko apostuan**

Amaia Nabaskues/ 1.357. zka./ 91-X-20

- Ekarle dantza garaikideko taldearen azken lana

Zumezko eskuak dantza egiten

Ixabel Etxeberria/ 1.363. zka./ 91-XII-1

- Ekoizle, banatzaile, bikoizle eta areto buruak mintzo

Lehen urratsak euskal filmeak zinema aretoetara hurbiltzeko

Patxi Sarriegi/ 1.360. zka./ 91-XI-10

- Videouno, Euskal Herrian da goen casting enpresa bakarra

Joxi Goikoetxea/ 1.363. zka./ 91-XII-1

Itzulpengintza

- Itzulpengintzaz mahai ingurua

J.J. Petrikorena/ 1.322. zkak./ 90-I-20

- Hilaren 30ean betetzen da heriotzearen mendeurrena

Duvoisin, kapitain itzultzailea

Iñaki Camino, Ixabel Etxeberria/ 1.323. zka./ 91-I-27

Zinema

- Koproduzio handietara jo beharko dute filme ekoizleek aurrerantzean **Telebistek norabide berrian ipini dute zinemagintza**

Josu Landa/ 1.326. zka./ 91-II-17

- Baiaeren arrantzoa marrazki biziz

Gorka Arrese, Joxi Goikoetxea/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

- Dirulaguntza murrizpena Zestoa eta Lekeitioko zinemaldiari **Oraindik ere bide estuagoa zine eta bideo amateurrari**

Gorka Arrese/ 1.342. zka./ 91-VI-10

- Asteon amaitu da Juanma Bajo Ulloaren «Tximeleta hegoak» filmean errodaia

«Bortitza izango da, psikologi koki»

Aitor Bayo, Gorka Arrese/ 1.346. zka./ 91-VII-7

- «Off-eko maitasuna», Koldo Izagirreren filma M. Molina eta P. Biskertekin

Amodio mingotsen errodaia egunak

Aitor Bayo, Gorka Arrese/ 1.349. zka./ 91-VII-28

- Julio Medem Lafontek abuztuaren 19an ekingo dio «Behiak» filmeari Elizondon

Isilik!, errodatzen hasiko gara

Gorka Arrese/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

- Oztopo ororen gainetik Donostiako Zinemaldiak Europa du helburu

Patxi Sarriegi, Ritxi Lizartza/ 1.353. zka./ 91-IX-22

Bideogintza

- Negu Gorriak taldearentzat «Adi egon» klipa egin zuen

Gasteizko CINT bideo eskola lan profesionalean murgilduta

Igone Olarte, Karmele Jaio/ 1.337. zka./ 91-V-5

- Bosgarren Kolektiboak ez du jada Tolosako Bideoaldirik antolatuko **Standarizatzeke asmorik izan gabe**

Joxi Goikoetxea/ 1.355. zka./ 91-X-6

Musika

- Zuberoako kantuen etorki-zuneko uzta

J.J. Petrikorena/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

- Baldin Bada talde irundarra itzalitako sua biztu nahian

J.J. Petrikorena/ 1.320. zka./ 91-I-13

- Doinu biziak eta musika molde berriak plazaratuko dituzte soinu eta panderojoleok

Imuntzo eta Beloki: «Ebolu-zioari ateak zabaltzeko behar zaizkio»

J.J. Petrikorena, Miel Anjel Arana/ 1.323. zka./ 91-I-27

- Lehenengo diskoa kaleratuko du udaberrirako Hor Konpon-ekin batera

Kantuen originaltasuna eskaini nahi du Baneteuanba taldeak

Garbiñe Ubeda/ 1.325. zka./ 91-II-10

Dantza

- Miarritzeko dantza taldeak ballet ikuskari berria taularatu du Baigorri **Oldarra-rekin «Nafarroa» pausoz pauso**

Ixabel Etxeberria/ 1.339. zka./ 91-V-19

- Laboaren kantuetan oinarritutako dantza ikuskaria estreinatu du Ttattakak

«Zilbor hestea», koreografia keinuak

Gorka Arrese/ 1.340. zka./ 91-V-26

- Mikel Sarriegi izan da aurten Gipuzkoako aurreko txapeladuna

«Dantzatik bizi nahi duenak kanpora irten behar du»

Jon Beloki/ 1.343. zka./ 91-VI-16

- Euskal talde asko izaten dira urtero atzerriko jaialdietan

Kanpora dantza egitera irtetea, Euskal Herriko taldeen pozgarria

Joxi Goikoetxea/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

- Firma independenteek bakarrik eutsi diote oraingo

single-arenak egin du

Joxinazio Ubeda, Garbiñe Ubeda/ 1.328. zka./ 91-III-3

- Tomas Araguesek ordainik ederre-na jasoko du: estreñoa

«Euskal requiem», abesbatza eta orkestra erreflexio poeti-korako bidea

Garbiñe Ubeda, Josu Landa/ 1.329. zka./ 91-III-10

- Kaleratu berria dute bigarren ma-keta

Bihotz Erre: «Zerbait indar-tsuagoa egiten saiatu gara»

Joxinazio Ubeda/ 1.330. zka./ 91-III-17

- TU-K taldea zenak aldatu egin du musika eta deitura

Piztiak, rock and roll zelatan

Jon Olaizola/ 1.331. zka./ 91-III-24

- Pascal Gaignek hamabost urte da-ramatza dagoeneko euskal musika-gintzan

«Egin berri ditudan 'banda so-noroak dira nire musikagin-tzaren islada»

Ritxi Lizartza/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

- Maiatzak aldera kaleratuko dute beren lehen diskoa

«Hazur Baltzak»en bapateko jauzia

Joxi Goikoetxea/ 1.334. zka./ 91-IV-14

- «Andra Mari» abesbatzak 25 urte

Gorka Arrese/ 1.335. zka./ 91-IV-21

- Joseba Gotzonen talde berriak diskoa aurkeztuko du maiatzean

«Kalapo» taldea kalapitaren bi-la pop-rockaren alorrean

Amaia Nabaskues/ 1.335. zka./ 91-IV-21

- Joxe Mari Oiarzabal tronpetistari omenaldia egin diote Andoainen

«Los Alegres» lehen euskal jazz-banda

Gorka Arrese/ 1.337. zka./ 91-V-5

- Kantu ezagunen bilduma eta «ma-xi» berria kalean, eta irailean elepea

«Sexkalestri», Zarama-ren abiadura

E. Zubillaga, K. Hernandez/ 1.338. zka./ 91-V-12

- Musika modernoan kokatzen da Lizarrakoaren «Agur t erdi»

Mikel Elizaga: «Zinta honekin ene aurkezpena egin nahi dut»

Iñaki Camino/ 1.338. zka./ 91-V-12

- Zazpi disketxe berri aterako dira epe laburrean Euskal Herrian

Disko zigilu independenteen zartada

Joxi Goikoetxea/ 1.339. zka./ 91-V-19

- Argitaratu berri da Hertzainak-ek zuzenean grabaturiko diskoa

Kantak moldatzen ikasi duen taldea

Joxi Goikoetxea/ 1.340. zka./ 91-V-26

- Trikitilari txapeldun berriak bes-telako instrumentuekin ere saiatu nahiko luke

'Zabale': «Diskoa prestatzen ari naiz»

Mielanjel Harana, Gorka Arrese/ 1.341. zka./ 91-VI-2

- Argitaratu berri da folk talde honen hirugarren diskoa

Kazkabarra-k berrikuntza jo-rratu nahi izan du bere «Azken saltsak»en

Joxi Goikoetxea/ 1.342. zka./ 91-VI-10

- Xabi Muguruza eskujoleak jarri du martxan talde berri hau

Ironiaz jositako «Erabakia», Les Mecaniciens-en estreinaldia

Joxi Goikoetxea/ 1.341. zka./ 91-VI-2

- Hor Konpon taldeak Baneteuan-ba-rekin erdibana kaleratu berri du diskoa

Melodia eta indarra jorratuz, kalitateari heldu nahian

Joxi Goikoetxea/ 1.343. zka./ 91-VI-16

- Negu Gorriak-en jarrera al-daezina

Joxi Goikoetxea/ 1.345. zka./ 91-VI-30

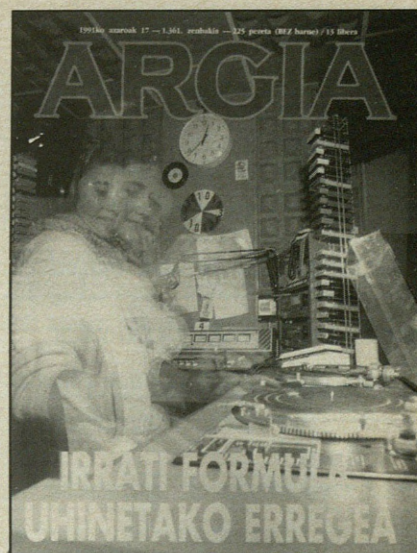
- Etsita al dago singlea?

Joxi Goikoetxea/ 1.346. zka./ 91-VII-7

- Mundu osoko 4.200 kantari Gas-teizen uztailaren 18tik 28ra bitartean

Europa Cantat, abesbatzen olinpiada

Leire Aberasturi, Igone Olarte/ 1.347. zka./ 91-VII-14

KIKO CABALLERO: «Bapatean sortutako belaunaldiak desagertu egin dira gazteak beste kiroletan hasten direlako»

1.361. zka.

JOXE ARANZABAL: «Euskal kazetariok hausnarketa sakona egin behar dugula uste dut, eta askotan ez leporatu besteei gureak diren gabeziak»

1.362. zka.

- Patri Goialde, Jazz musikari eta irakaslea:

«Donostiako Jazzaldia ez da jazzaldia»

Joxi Goikoetxea/ 1.348. zka./ 91-VII-21

- Argitaratu berri da «Hi ere dantzari» taldearen azken diskoa

Denak dantza egitera Oskorri- rekin!

Joxi Goikoetxea/ 1.349. zka./ 91-VII-28

- Etxamendi ezterenzubiarrarak idatzitakoak dira gaur egun gehien kantatuak

Jota euskarazkoen gorabehe- rak

Itxaki Camino/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

- Txomin Artolak Amaia Zubiriarekin atera du azken diskoa

«Kantu zaharretara jo dugu libre sentitzen garelako kantu- rako»

Ritxi Lizartza/ 1.351. zka./ 91-IX-8

- Itxaro Mentxaka opera munduan izen handia bilakatzeko bidean

«Abesteko tradizio handia da- go»

Patxi Sarriegi/ 1.352. zka./ 91-IX-15

- Maurizio Elizalde txistulariak usa- dio zaharrari eusten dio

«Jotzerakoan barrutik egin behar da, bestela alferrik ari- tzea da».

Patxi Sarriegi/ 1.354. zka./ 91-IX-29

- Elizanbururen poesia gaur- kotu du Euskal Kultur Erakun- deak

Joxi Goikoetxea/ 1.356. zka./ 91-X-13

- Argitaraberria «Libertango» diskoa HATk tango musika eraberrituz akordeoia eguneratzea du xede

Ritxi Lizartza/ 1.357. zka./ 91-X-20

- Elkar argitaletxeak kaleratu du be- re lehen lana

Arpa nagusi, Olatz Zugastiren «Bide baten bila nabil» diskoan

Joxi Goikoetxea/ 1.358. zka./ 91-X-27

- Aurtengoa XXIII edizioa izango da Europako sarituak bakarrik Tolosako Abesbatz Lehiaketan

Joxemi Saizar/ 1.359. zka./ 91-XI-3

- Gor disketxeak plazaratuko du talde honen lana

Julio Kageta-k bere bilakaera islatzen du bere estreineko dis- koan

Joxi Goikoetxea/ 1.360. zka./ 91-XI-10

- Irrati formula, uhinetan na- gusi

Joxi Goikoetxea/ 1.361. zka./ 91-XI-17

- Nola antolatzen da kontzertu bat?

Joxi Goikoetxea/ 1.364. zka./ 91-XII-8

- Gor disketxeak Balerdi balerdi-ren lehen lana kaleratu du

Hamar hazbeteko diskoak eus- karaz

Joxi Goikoetxea/ 1.365. zka./ 91-XII-15

- Kaleratu berri da, Oihuka diske- txearen eskutik

Sasoi ilunak taldeak, urtebete - ko lana biltzen du diskoan

Joxi Goikoetxea/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Argazkigintza

- Inigo Royo, azken urteetako ar- gazkilari onenen selekzioan Metodo fotografikoetatik al- denduz lan egitea gustatzen zaion artista

Joxemi Saizar/ 1.357. zka./ 91-X-20

- I Nazioarteko Argazki Lehiaketako obrak ikusgai

Mundu osoko argazkiak Gastei - zen

Joxi Goikoetxea/ 1.364. zka./ 91-XII-8

Kultura / munduaren zabaletik

- Umore eta paradoxaz beteriko «nobela beltza metafisikoa»

Friedrich Durrenmatt idazle eta antzerkigile suizarra 16an hila

J.M. Heritz/ 1.318-19. zkak./ 90-XII-30

- surrealiten ohitura sexual ez libu- rua Frantzian

Bretonek ingurukoenak eza- gutu nahi zituenekoa

J.M. Heritz/ 1.320. zkak./ 91-I-13

- «Afghan Breakdown» Afganistane- ko gerraren gaineko lehen produk- zio soviatarra

Armada Gorria Holliwood-eko estilora

J.M. Heritz/ 1.322. zkak./ 91-I-20

- Abenduan sortu zen laguntza-eza eta zailtasunei aurre egiteko

Gremio de Titiriteiros Galegos

J.M. Heritz/ 1.323. zkak./ 91-I-27

- Herioa da «Nire urtemuga da gaur- antzerkilanaren muina

Tadeusz Kantor-en azken tes- tamentua

J.M. Heritz/ 1.324. zkak./ 91-II-3

- Museoa inauguratu da hamazor- tzigarren edizioa ospatzeko

Angulema, komiki munduaren urteroko bilgunea

Bego Montorio/ 1.325. zka./ 91-II-10

- Zuzendari hasberrien zinemaldia Angers-en

Eki Europako lanak nabarmen zinegile gazteen panoraman

J.M. Heritz/ 1.326. zka./ 91-II-17

- Errepasoa beharrezkoa egiten de- nean

Bagdad: Irakurketaren hiria

J.M. Heritz/ 1.327. zka./ 91-II-24

- Afrikako arte-adierazpen berriak Cheri Samba irudigile kroni- karia

J.M. Heritz/ 1.328. zka./ 91-III-3

- Iragandako garaien babesas aska- tasunez hitz egiteko

Botgarren belaunaldiko zine- gile txinarrak

J.M. Heritz/ 1.329. zka./ 91-III-10

- Azken hamarkadako tendentzia nagusia

Sexu banaketa dantza-koreo - grafieta

J.M. Heritz/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Eskaintza ugalduta eta kalitatea zaindu

Hilabete gutxitan Galizian lau argitaletxe berri

J.M. Heritz/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Ahanzturaren kontrako saioak
Fassbinder eta Pasolini gogoan Estrasburgo eta Murtzian

J.M. Heritz/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Tadeusz Kantor-en azken lana ikusgai

Nazioarteko eguna aitzaki azterki munduko berriak

J.M. Heritz/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Hiru antzerki talde berrien proposamenak

Bulgaria, krisi larriaren erdian antzerkigileak bakarkako tira-tzaile

J.M. Heritz/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● Testu sakratuen itzulpena, eztabaidagai agortezina

Koranaren azken itzulpen frantsesak: bi tradizio, bi ikuspegi, bi interpretazio

J.M. Heritz/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Idrissa Ouedraogo zinegile afrikarren ahots indartsua

Filmeak eta eztabaidak Afrika-ko zinegintzaren inguruan

J.M. Heritz/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Idazle surrealisten inguruko erakusketa, liburu eta filme programazioak

J.M. Heritz/ 1.338. zka./ 91-V-12

● zine beltzaren azken arrakasta
piki Lee-ren ondoren Mario Van Peebles «New Jack city» biolentzia eta kraka

J.M. Heritz/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Sei sail eta ikusteko asko

Cannes: itzali argiak!

J.M. Heritz/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Rachid Boudjedra-ren azken nobela

Aljeriatik mito eta tabuen kontrako oihua

J.M. Heritz/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Arkitektura, pintura eta poesia argazkian bildurik

René-Jacques maizegi ahaztutako argazkilaria

J.M. Heritz/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Malcom X da egun gazte afro-amerikarren erreferentzia

Spike Lee eta Stevie Wonder oihaneke legeen inguruan

J.M. Heritz/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Pina Bausch eta William Forsythe plaza berean aurrez aurre

Egungo koreograforik handienak Pariseko Chatelet-en ikusgai

J.M. Heritz/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● «Drum» aldizkari argazki erakusketak Montpellierran

Hego Afrikako garai galdu baten islada

J.M. Heritz/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Zinegileak Europako Elkarteko kultur-politikaren kontra

Manifestua plazaratu dute telebistean gainerako azken erabakiei erantzunez

J.M. Heritz/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Bere nobeletako giroa isladatzen duten irudiak

Juan Fulforen argazkiak Arles-en

J.M. Heritz/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● KGBeko artxibategietatik berreskuratutako literatur ondarea

Glasnost aurretik «Top Secret» ondoren «Betirako gorde beharrekoak»

J.M. Heritz/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Lehen aldiz Iraneko antzerki tradizionala mendealdean ikusgai

Tazieh eta txontxongiloa herri tradizio handiko antzerki moduak

J.M. Heritz/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Hamasei mendez lurpean egon da Argia ikusi du zelta eta erron-tarren saindutekiak

J.M. Heritz/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Don De Lillo, izkutua maite duen idazlea

J.M. Heritz/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Losada argitaletxea: honda-rretatik sortzea

J.M. Heritz/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● Merce Cunningham, beti adierazpen berrien bila

J.M. Heritz/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Musika, zaldiak eta dantza Zingaro-ren «Zaldi-opera»

J.M. Heritz/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Nadine Gordimer Literatura-ko Nobel saridun hego-afrikarra

J.M. Heritz/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Belgarrak dira aurtengo ohorezko gonbidatuak

Arte Garaikideko Nazioarteko Azoka Sektoreko krisi ekonomikoaren itzalean

J.M. Heritz/ 1.357. zka./ 91-X-20

● XI. Poesia Jaialdia Galizako Salvaterra de Miño-n

Poesiak ez du konkistarik

Itziar Aranbarri/ 1.358. zka./ 91-X-27

● New York-eko Zinemaldia abangoardiako ikusmoldearen bila

J.M. Heritz/ 1.359. zka./ 91-XI-3

● Alegorien jolasa hiru dimentsiotan
Raoul Ruiz zinegilearen multimedia-instalazioa

J.M. Heritz/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● Hugo Pratt-en istorioetatik ateratako lehen filma: Jesuit Joe

J.M. Heritz/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Pier Paolo Pasolini, hamasei urte pasa ondoren argitu gabeko heriotza

J.M. Heritz/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● Ikusle ugari 35. London Festival-ean

Tatcher ondorengo zinegintza urtebeteko produkzioaren balantzea

J.M. Heritz/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Europako Antzerki Konbentzioa: jaialdi bat, bi ikuspegi

J.M. Heritz/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Afrikako museoak eztabai - dagai

J.M. Heritz/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Dario Fo-ren istorio berria

J.M. Heritz/ 1.366. zka./ 91-XII-22

Azkena

● Urte on, anaiok!

Emile Larre/ 1.319. zka./ 90-XII-30

● Bizkaiko bertsolaritza, RIP

Luis Fernandez/ 1.320. zka./ 91-I-13

● HIESa: nazioartek egun bat baino zertxobait gutxiago

Txus Congil/ 1.322. zka./ 91-I-20

● Lituaniar bidea

J.I. Iriarte «Bikila»/ 1.323. zka./ 91-I-27

● Parisen Antigona eta Kreon buruz buru direlarik...

Luzien Etchezaharreta/ 1.324. zka./ 91-II-3

● Ondare arkeologiko aberatsa arriskuan

Angel Armendariz/ 1.325. zka./ 91-II-10

● Euskal koherentzia Jaurilaritzan

Martin Ugalde/ 1.326. zka./ 91-II-17

● Hil ezkila gutiago eta sendagai gehiago

Enrike diez de Ultzurrun/ 1.327. zka./ 91-II-27

● 1991eko Aberri Eguna

Aberri Eguna Kolektiboa/ 1.328. zka./ 91-III-3

● Arrasate Press, hutsetik ehunera

Joxe Arantzabal/ 1.329. zka./ 91-III-10

● Jokoz kanpo: «perfesto»

Xalbardin/ 1.330. zka./ 91-III-17

● Adostasun eta eztabaidaren behar- rean

Erramun Osa/ 1.331. zka./ 91-III-24

● Euskal Telebistari: Zergatik?

Joxe Mari Goikoetxea/ 1.332.-1.333. zkak./ 91-III-31

● Literatura eta errenta

Iñigo Aranbarri/ 1.334. zka./ 91-IV-14

● Alegiazko ahaleginetan

Mikel Asurmendi Agirre/ 1.335. zka./ 91-IV-21

● «Guernika» Gernikara

Alberto Gabika/ 1.336. zka./ 91-IV-28

● Borondate politikorik eza

Arantza Urkaregi/ 1.337. zka./ 91-V-5

● Merezitako omenaldia Santamar- riari

Kepa Korta/ 1.338. zka./ 91-V-12

● Trikiti Txapelketa finalaren ondo- ren eta aurretik

Eleuterio Jauregi «Beloki»/ 1.339. zka./ 91-V-19

● Txirrindularitza profesionala, ez- gizatiarra?

Antxon Gorrotxategi/ 1.340. zka./ 91-V-26

● Bideseinaleetatik hasten da euska- raren ofizialtasuna

Emilio Lopez Adan/ 1.341. zka./ 91-VI-2

● Modernoak

Fito Rodriguez/ 1.342. zka./ 91-VI-10

● Hautafrogen frogia

Angel Zelaia/ 1.343. zka./ 91-VI-16

● Normalizazioa bultzatuz

Iñigo Urrutia/ 1.345. zka./ 91-VI-30

● Globo puztaille bat

Laxaro Azkune/ 1.346. zka./ 91-VII-7

● Militarren kontrako gerra irabazten ari gara

Imanol Huizi Arregi/ 1.347. zka./ 91-VII-14

● Arrazoi du Arregik

Garbiñe Ubeda/ 1.348. zka./ 91-VII-21

● Sevillatik Sevillara

Arnaldo Otegi/ 1.349. zka./ 91-VII-28

● Eslovenia, Croacia eta gu

Joxe Mari Velez de Mendizabal/ 1.350. zka./ 91-VIII-4

● Lituania eta ezker abertzalea

Luis Fernandez/ 1.351. zka./ 91-IX-8

● Udako Unibertsitatea etorkizunari begira

Fito Rodriguez Bornaetxea/ 1.352. zka./ 91-IX-15

● Euskaldun jaioa, nora hoa?

Alberto Gabikagogeaskoa/ 1.353. zka./ 91-IX-22

● EEren bidaia zirkularra

Mariano Ferrer/ 1.354. zka./ 91-IX-29

● Estoniarrak ulertzekotan

Txillardi/ 1.355. zka./ 91-X-6

● Lemoiz apurtu/ 1.356. zka./ 91-X-13

● Unibertsitateko Ertza

Jexux Mari Zalakain/ 1.357. zka./ 91-X-20

● Lukainak eta beleak

Koldo Izagirre/ 1.358. zka./ 91-X-27

● 'Corcuera' Legeari buruzkoak

Iñaki Castro/ 1.389. zka./ 91-XI-3

● Europako estatu gabeko nazioen subirotasuna

Mikel Urkola/ 1.360. zka./ 91-XI-10

● HABE aldizkaria, timo bat

Izaskun Aranbarri/ 1.361. zka./ 91-XI-17

● Proiektu berriak ditu asteroko AR- GIak

Garbiñe Ubeda/ 1.362. zka./ 91-XI-24

● UAren uharra

Paulo Agirrebaltzategi/ 1.363. zka./ 91-XII-1

● Xenofobia eta arrazismoa

Isabel Nieto/ 1.364. zka./ 91-XII-8

● Esnesaltzailea eta Sto. Tomas

Txus Melendez/ 1.365. zka./ 91-XII-15

● Harrobiak: bukaezinezko proble- matika

Antton Montero/ 1.366. zka./ 91-XII-22